

2024/1760

**2019/1937/AB sayılı Direktif ve 2023/2859/AB sayılı Tüzüğü değiştiren
kurumsal sürdürülebilirlik durum tespiti hakkında**

**13 Haziran 2024 tarihli ve 2024/1760/AB sayılı AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEY
DİREKTİFİ**

(AEA ile ilişkili metin)

AVRUPA PARLAMENTOSU VE AVRUPA BİRLİĞİ KONSEYİ,

Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'yı ve bu Antlaşma'nın özellikle 50(1). maddesini, 50(2). maddesini, (g) bendini ve 114. maddesini göz önünde tutarak,

Avrupa Komisyonunun önerisini göz önünde tutarak,

Taslak yasama tasarrufunun ulusal parlamentolara gönderilmesini müteakip,

Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi görüşünü¹ dikkate alarak,

Olağan yasama usulü² uyarınca hareket ederek,

Aşağıdaki gerekçelerle:

- (1) Avrupa Birliği Antlaşması'nın (TEU) 2. maddesinde belirtildiği üzere, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda ("Şart") güvence altına alındığı gibi, Birlik, insan onuruna saygı, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve azınlıklara mensup kişilerin hakları da dahil olmak üzere insan haklarına saygı değerleri üzerine kuruludur. İnsan haklarının evrenselliği ve bölünmezliğinin yanı sıra, Birlik'in yaratılışına ilham veren bu temel değerler ve Birleşmiş Milletler (BM) Şartı'nın ve uluslararası hukuk ilkelerine duyulan saygı, Birlik'in uluslararası alanda eylemlerine rehberlik etmelidir. Bu eylemler gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir ekonomik, sosyal ve çevresel gelişmenin desteklenmesini kapsar.
- (2) Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (TFEU) 191. maddesine uygun olarak, Avrupa Yeşil Mutabakat hakkında 11 Aralık 2019 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi'nde belirtildiği üzere, çevre kalitesinin yüksek düzeyde korunması ve iyileştirilmesinin yanı sıra Avrupa'nın temel değerlerinin yaygınlaştırılması Birlik'in öncelikleri arasındadır. Bu hedefler, yetkili kamu makamlarının yanı sıra, başta şirketler olmak üzere özel sektör aktörlerinin de müdahil olmasını gerektirir.
- (3) Adil Geçiş için Güçlü Sosyal Avrupa hakkında 14 Ocak 2020 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi'nde, Komisyon, hiç kimsenin geride bırakılmadığı bir yaklaşımla Avrupa'nın sosyal piyasasını sürdürülebilirliğe adil geçiş sağlayacak biçimde daha ileri seviyeye taşımayı taahhüt etmiştir. Bu Direktif aynı zamanda, adil çalışma koşullarının sağlanmasını destekleyen Avrupa Sosyal Haklar Sütunu'na katkıda bulunacaktır. Bu Direktif, dünya çapında insana yakışır işler hakkında 23 Şubat 2022 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi'nde atıfta bulunduğu üzere, Birlik'in, küresel değer zincirleri de dahil, insana yakışır işlerin dünya genelinde yaygınlaştırılmasına ilişkin politika ve stratejilerinin parçasını oluşturur.

¹ [OJ C 443, 22.11.2022, s. 81.](#)

² Avrupa Parlamentosu'nun 24 Nisan 2024 tarihli tutumu (Resmî Gazete'de henüz yayımlanmamıştır) ve Konsey'in 24 Mayıs 2024 tarihli kararı.

- (4) Birlik'te yer alan şirketler ve özellikle büyük şirketler küresel değer zincirlerine bel bağlandığından, ekonominin tüm sektörlerinde yer alan şirketlerin sergilediği davranışlar, Birlik'in sürdürülebilirlik hedefleri bakımından başarıya ulaşmanın anahtarıdır. Özellikle tüketicilerin ve yatırımcıların bu konularda artan kaygıları göz önüne alındığında, insan haklarının ve çevrenin korunması şirketlerin de çıkarınadır. Birlik bünyesinde ve ulusal düzeyde halihazırda, değer odaklı dönüşümü destekleyen işletmelerin büyümesini sağlayan birtakım inisiyatifler mevcuttur.
- (5) Sorumlu işletme davranışına ilişkin mevcut uluslararası standartlar, şirketlerin insan haklarını korumasını şart koşturmakta ve operasyonları ve değer zincirleri boyunca çevreyi korumanın nasıl ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. BM İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri (BM Rehber İlkeleri) şirketlerin, operasyonlarının insan hakları üzerindeki olumsuz etkilerini tespit etmek, önlemek ve hafifletmek ve söz konusu etkileri nasıl ele aldıklarını açıklamak suretiyle insan haklarına yönelik durum tespitini yerine getirme sorumluluğunu tanıır. BM Rehber İlkeleri, ticari işletmelerin insan hakları ihlallerinden kaçınmaları gerektiğini ve kendilerinin ve bağlı şirketlerinin operasyonlarında ve doğrudan veya dolaylı iş ilişkileri üzerinden neden oldukları, katkıda bulundukları veya ilişkilendirildikleri olumsuz insan hakları etkilerini ele almaları gerektiğini belirtmektedir.
- (6) İnsan hakları durum tespiti kavramı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Çok Uluslu Şirketler Rehberi'nde (OECD Rehberi) belirlenmiştir ve durum tespitinin uygulama kapsamı, çevre ve yönetim ile ilgili konuları içerecek biçimde genişletilerek daha da geliştirilmiştir. Sorumlu İş Yönetimine ilişkin OECD Rehberi ve sektörel rehber, şirketlerin operasyonlarında, tedarik zincirlerinde ve diğer iş ilişkilerinde fiili ve olası etkileri tespit etmeleri, önlemeleri, hafifletmeleri ve açıklamalarına yardımcı olmaya yönelik uygulamalı durum tespiti adımlarının belirtildiği, uluslararası düzeyde kabul görmüş çerçevelerdir. Durum tespiti kavramına, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Çok Uluslu İşletmeler ve Sosyal Politikaya ilişkin İlkeler Üçlü Bildirgesi'nde yer alan tavsiyelerde de yer verilmektedir.
- (7) Tüm ticari işletmeler evrensel, bölünmez, birbirine bağımlı ve birbiriyle ilişkili insan haklarına saygı gösterme sorumluluğu taşır.
- (8) Tüm BM Üye Devletleri tarafından 2015'te kabul edilen BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları istikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi desteklemeye yönelik hedefleri içermektedir. Birlik kendisine, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ilişkin verdiği sözleri yerine getirme hedefi koymuştur. Özel sektör bu amaçlara katkı sağlamaktadır.
- (9) Kritik hammadde değer zincirleri başta olmak üzere küresel değer zincirleri, doğal veya insan kaynaklı tehlikelerin zararlı etkilerinden etkilenmektedir. Kritik değer zincirlerine yönelik risk içeren şokların sıklığı ve etkileri gelecekte muhtemelen artacaktır. Özel sektör, iç piyasada dengesizlik oluşturmada istikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin desteklenmesinde önemli rol oynayabilir. Bu, dış etkenlerin yanı sıra toplumsal ve çevresel riskleri ve yönetim risklerini göz önünde bulundurarak, şirketlerin değer zincirleriyle ilişkili olumsuz senaryolar bakımından şirketlerin dayanıklılığını artırmanın önemini vurgular.
- (10) BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında 12 Aralık 2015'te kabul edilen Paris Anlaşması ("Paris Anlaşması")³ ve yakın tarihli Glasgow İklim Paketi gibi, Birlik'in ve Üye Devletlerinin tarafı olduğu BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamındaki uluslararası anlaşmalarda iklim değişikliğini ele almaya ve küresel ısınmayı 1,5 °C ile sınırlamaya yönelik kesin yollar belirlemiştir. Tüm imzacı Taraflardan beklenen özel eylemlerin yanı sıra, başta yatırım stratejileri olmak üzere özel sektör de bu hedeflere ulaşmanın en önemli parçası olarak değerlendirilmektedir.

³ [OJ L 282, 19.10.2016, s. 4.](#)

- (11) (AB) 2021/1119 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁴ yoluyla, Birlik aynı zamanda, 2050'ye kadar iklim-nötr hale gelmeyi ve 2030'a kadar emisyonların en az %55 oranında azaltılmasını hukuken taahhüt etmiştir. Bu taahhütlerin ikisi de şirketlerin üretim ve satın alma biçimlerini değiştirmelerini gerektirmektedir. "Avrupa 2030 iklim hedefi için çabaları artırmak: Halkımızın yararı için iklim-nötr geleceğe yatırım yapılması" (2030 İklim Hedef Planı) hakkında 17 Eylül 2020 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi'ne eşlik eden Komisyon Çalışma Dokümanı'nda farklı ekonomik sektörlerin ulaşması gereken çeşitli emisyon azaltım dereceleri modellenmiştir; yine de Birlik'in iklim hedeflerine ulaşmak için, tüm sektörlerin tüm senaryolarda önemli düzeyde azaltım sağlaması gerekmektedir. Bu planda ayrıca "sürdürülebilir finansa ilişkin olanlar da dahil olmak üzere, kurumsal yönetim kuralları ve uygulamalarında yapılacak değişiklikler şirket sahiplerinin ve yöneticilerin eylemlerinde ve stratejilerinde sürdürülebilirlik hedeflerini önceliklendirmesini sağlayacaktır" vurgusu yapılmaktadır. Avrupa Yeşil Mutabakat hakkında Komisyon Bilgilendirmesi, Birlik'in tüm eylemleri ve politikalarının, Birlik'in sürdürülebilir geleceğe başarılı ve adil geçiş yapmasına katkıda bulunmak için uyum içinde çalışması gerektiğini ortaya koymaktadır. Buna ek olarak, sürdürülebilirliğin kurumsal yönetim çerçevesine daha fazla yerleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. (AB) 2022/591 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Kararı'nda⁵ belirtilen, Birlik'in çevre ve iklim eylem planına yönelik çerçeve, adil, hakkaniyetli ve kapsayıcı biçimde iklim-nötr, sürdürülebilir, zehirli olmayan, kaynak verimli, yenilenebilir enerji temelli, dayanıklı ve rekabetçi döngüsel ekonomiye geçişi hızlandırmayı ve diğer şeylerin yanı sıra, biyolojik çeşitlilik kaybını durdurarak ve geri çevirerek doğayı korumayı, eski haline getirmeyi ve durumunu telafi etmeyi amaçlamaktadır.
- (12) İklim Dayanıklı Bir Avrupa Oluşturmak: İklim Değişikliğine Uyum Üzerine Yeni Avrupa Birliği Stratejisi hakkında 24 Şubat 2021 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi'ne göre, değer zincirlerini yöneten daha büyük ticari işletmelere yönelik olanlar da dahil olmak üzere, yeni yatırım ve politika kararları iklim bilgisine dayanmalı ve gelecekte olabilecek değişikliklerden etkilenmemelidir. Bu Direktif söz konusu strateji ile tutarlı olmalıdır. Benzer biçimde, bankaların yönetim kuralları için, yönetim kurulu düzeyinde çevresel, toplumsal ve yönetim riskleri hakkında bilgi sahibi olmayı da içeren gereklerin açıkça ortaya koyulduğu (AB) 2024/1619 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi⁶ ile de tutarlılık göstermelidir.
- (13) Daha temiz ve daha rekabetçi bir Avrupa için yeni bir Döngüsel Ekonomi Eylem Planı (Döngüsel Ekonomi Eylem Planı) hakkında 11 Mart 2020 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi; AB Biyoçeşitlilik Stratejisi 2030: Doğayı yaşamlarımıza geri getirme (Biyoçeşitlilik Stratejisi) hakkında 20 Mart 2020 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi; Adil, sağlıklı ve çevre dostu gıda sistemi için Tarladan Sofraya Stratejisi (Tarladan Sofraya Stratejisi) hakkında 20 Mart 2020 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi ve Zehirli Madde İçermeyen bir Çevreye Doğru Sürdürülebilirlik için Kimyasallar Stratejisi (Kimyasallar stratejisi) hakkında 14 Ekim 2020 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi; Hava, Su ve Toprak için Sıfır Kirliliğe Doğru AB Eylem Planı hakkında 12 Mayıs 2021 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi; Yeni Sanayi Stratejisi 2020'nin güncellenerek Avrupa'nın toparlanmasına yönelik daha güçlü bir tek pazar oluşturma hakkında 5 Mayıs 2021 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi; Sanayi 5.0 olarak anılan Komisyon Yaklaşımı; Avrupa Sosyal Haklar Sütunu Eylem Planı hakkında 4 Mart 2021 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi ve Ticaret politikasına genel bakış: Açık, sürdürülebilir ve iddialı ticaret politikası hakkında 18 Şubat 2021 tarihli Komisyon Bilgilendirmesi'nde sayılan unsurların arasında, sürdürülebilir kurumsal yönetime yönelik inisiyatif de yer almaktadır. Bu Direktif kapsamındaki durum tespiti gerekleri Hava, Su ve Toprak için Sıfır Kirliliğe Doğru AB Eylem Planı'nın hedeflerine ulaşmaya, zehirli madde içermeyen bir çevre yaratmaya ve çevreyle ilgili riskler ve olumsuz etkilere karşı insanlar, hayvanlar ve ekosistemlerin sağlığını ve esenliğini korumaya katkıda bulunmalıdır.

⁴ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 30 Haziran 2021 tarihli ve (AB) 2021/1119 sayılı, iklim nötrlüğüne ulaşılması için bir çerçeve oluşturan ve (AT) 401/2009 ve (AB) 1987/1999 sayılı Tüzükleri değiştiren Tüzüğü ("Avrupa İklim Yasası") (OJ L 243, 9.7.2021, s. 1).

⁵ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 6 Nisan 2022 tarihli, 2030'a kadar Genel Birlik Çevre Eylem Programına ilişkin (AB) 2022/591 sayılı Kararı (OJ L 114, 12.4.2022, s. 22).

⁶ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 31 Mayıs 2024 tarihli ve (AB) 2024/1619 sayılı, 2013/36/AB sayılı Direktifi denetim yetkileri, yaptırımlar, üçüncü ülke şubeleri ve çevresel, sosyal ve yönetim riskleri açısından değiştiren Direktifi (Sermaye Yeterliliği Direktifi) (OJ L, 2024/1619, 19.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1619/oj>).

- (14) Bu Direktif, 2020-2024 AB İnsan Hakları ve Demokrasi Eylem Planı hakkında ortak Komisyon Bilgilendirmesi ile tutarlıdır. Söz konusu Eylem Planı, ilgili durum tespiti standartlarını geliştirmek gibi çeşitli yollarla, BM Rehber İlkeleri'nin ve OECD Rehberi gibi ilgili uluslararası rehberlerin küresel düzeyde uygulanmasını etkili biçimde desteklemek amacıyla Birlik'in katılımını güçlendirmeyi öncelik olarak tanımlamıştır.
- (15) Avrupa Parlamentosu kurumsal durum tespiti ve kurumsal hesap verebilirlik hakkında Komisyona tavsiyeleri içeren 10 Mart 2021 tarihli ilke kararında Komisyona, kapsamlı kurumsal durum tespiti yükümlülüklerine yönelik olarak Birlik düzeyinde uygulanmak üzere, durum tespitini yerine getirmeyerek zarara veya ortak zarara yol açan şirketlere yönelik hukuki sorumluluklar gibi sonuçlar içeren kural önerilerinde bulunma çağrısı yapmıştır. Küresel Tedarik Zincirlerinde İnsan Hakları ve İnsana Yakışır İşler hakkında 1 Aralık 2020 tarihli Konsey Sonuçları, Komisyona, AB'ye yönelik, küresel tedarik zincirleri boyunca sektörler arası kurumsal durum tespiti yükümlülüklerini de kapsayan sürdürülebilir kurumsal yönetim konusunda bir yasal çerçeve teklifinde bulunma çağrısı yapmıştır. Avrupa Parlamentosu aynı zamanda, sürdürülebilir kurumsal yönetim hakkında 2 Aralık 2020 tarihli kendi inisiyatif raporunda direktörlerin (şirket yönetim kurulu üyelerinin) ödevlerinin açıklığa kavuşturulmasını istemektedir. 2022 için AB Yasama Öncelikleri hakkında 21 Aralık 2021 tarihli Ortak Bildirilerinde, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Konseyi ve Komisyon, insanlara yarar sağlayan bir ekonomi oluşturmayı ve sürdürülebilir kurumsal yönetime ilişkin düzenleyici çerçeveyi iyileştirmeyi taahhüt etmiştir.
- (16) Bu Direktif, iç piyasada faal olan şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonları ile bağlantılı olarak fiili veya olası olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerin tespiti ve gerektiğinde önceliklendirilmesi, önlenmesi ve hafifletilmesi, sonlandırılması, en aza indirilmesi ve telafi edilmesi yoluyla sürdürülebilir kalkınmaya ve ekonomilerin ve toplumların sürdürülebilirliğe geçişine katkıda bulunmasını sağlamayı; ve bu ödevi yerine getirmeyenler nedeniyle zarar görenlerin adalete ve hukuki hak arama yollarına erişebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu Direktif, Üye Devletlerin uluslararası hukuk kapsamında insan haklarına ve çevreye saygı duyma ve bunları koruma sorumluluğuna hâle getirmez.
- (17) Bu Direktif, Birlik'in insan ve istihdam hakları, sosyal haklar, çevrenin korunması ve iklim değişikliği alanlarında diğer yasama tasarrufları kapsamındaki yükümlülüklerine hâle getirmez. Bu Direktif'in, Birlik'in aynı hedefleri güden ve daha kapsamlı veya özel yükümlülükler öngören başka bir yasama tasarrufunda yer alan hükümler ile çelişmesi durumunda, Birlik'in diğer yasama tasarrufunun hükümleri, çelişkinin kapsamı kadar geçerli olmalı ve söz konusu yükümlülüklerle uygulanmalıdır. Birlik'in yasama tasarruflarında yer alan bu tür yükümlülüklerin arasında, örneğin, (AB) 2017/821 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁷, (AB) 2023/1542 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁸ ve (AB) 2023/1115 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁹ hükümleri sayılabilir.
- (18) Bu Direktif, Birlik hukuku kapsamında sosyal güvenlik sistemleri işleten emeklilik kurumları için geçerli değildir. Herhangi bir Üye Devletin (AB) 2016/2341 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin¹⁰ tamamını veya bir kısmını, söz konusu Direktif'in 5. maddesine uygun olarak, mesleki emeklilik sağlama kurumlarına uygulamamaya karar verdiği durumda, bu Direktif anılan mesleki emeklilik sağlama kurumlarına uygulanmaz.

⁷ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 17 Mayıs 2017 tarihli ve (AB) 2017/821 sayılı, çatışmadan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden gelen kalay, tantalum ve tungsten ile bunların cevherleri ve altın ithalatında Birlik ithalatçıları için tedarik zinciri durum tespiti yükümlülüklerini düzenleyen Tüzüğü (OJ L 130, 19.5.2017, s. 1).

⁸ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 12 Temmuz 2023 tarihli ve (AB) 2023/1542 sayılı, piller ve atık piller hakkında, 2008/98/AT sayılı Direktifi ve (AB) 2019/1020 sayılı Tüzüğü değiştiren ve 2006/66/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Tüzüğü (OJ L 191, 28.7.2023, s. 1).

⁹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 31 Mayıs 2023 tarihli ve (AB) 2023/1115 sayılı, ormansızlaşma ve orman tahribatı ile ilişkilendirilen bazı ürünlerin Birlik pazarına arzı ve Birlikten ihracatı ile ilgili ve (AB) 995/2010 sayılı Tüzüğü yürürlükten kaldıran Tüzüğü (OJ L 150, 9.6.2023, s. 206).

¹⁰ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 14 Aralık 2016 tarihli ve (AB) 2016/2341 sayılı, mesleki emeklilik kuruluşlarının faaliyetleri ve denetimine ilişkin Direktifi (IORP'ler) (OJ L 354, 23.12.2016, s. 37).

- (19) Şirketler, faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve doğrudan ve dolaylı iş ortaklarının operasyonları bakımından bu Direktif'e uygun durum tespiti önlemleri almak ve hayata geçirmek için uygun adımları atmalıdır. Bu Direktif şirketlerin, hiçbir durumda olumsuz etkilerin asla meydana gelmeyeceğini veya durdurulacağını garantilemesini talep etmemelidir. Örneğin, iş ortakları ile ilgili olarak, olumsuz etkinin Devlet müdahalesi sonucunda oluşması durumunda şirket, ilgili sonuçları elde edecek konumda olmayabilir. Bu nedenle, bu Direktif'te yer alan ana yükümlülükler çaba gösterme yükümlülüğü olarak kabul edilmelidir. Şirket, olumsuz etkileri, etkinin ağırlık derecesi ve ortaya çıkma olasılığı ile orantılı biçimde ve etkili biçimde ele alarak durum tespiti hedeflerine ulaşabileceği uygun önlemleri almalıdır. Söz konusu durumun ortaya çıktığı koşullar, olumsuz etkinin niteliği ve kapsamı ve olumsuz etkilerin önlenmesi ve en aza indirilmesi, şirketin iş operasyonları ve faaliyet zincirinin özgül nitelikleri, iş ortaklarının faaliyet gösterdiği sektör veya coğrafi bölge, şirketin doğrudan ve dolaylı iş ortaklarını etkileme gücü ve şirketin etki gücünü artırıp artıramayacağı gibi ilgili risk faktörleri dikkate alınmalıdır.
- (20) Bu Direktif'te belirtilen durum tespiti süreci, şirketlerin insan hakları ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri tespit edebilmeleri ve ele almalarına yönelik durum tespiti önlemlerini içeren Sorumlu İşletmecilik Rehberi'nde tanımlanan altı adımı kapsamalıdır. Söz konusu süreç şu adımlardan oluşur: (1) durum tespitinin politikalara ve yönetim sistemlerine entegrasyonu; (2) olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerin tespiti ve değerlendirilmesi; (3) fiili ve olası olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerinin önlenmesi, sona erdirilmesi veya en aza indirilmesi; (4) önlemlerin etkililiğinin izlenmesi ve değerlendirilmesi; (5) iletişim ve (6) etkilerin telafi edilmesi.
- (21) Durum tespitini daha etkili hale getirmek ve şirketler üzerindeki yükünü azaltmak için, şirketler kendi şirket grupları ve diğer tüzel kişiler ile kaynak paylaşımında bulunma hakkına sahip olmalıdır. Bu Direktif'in kapsamına giren ana şirketlerin, etkili uygunluk sağlanacaksa, durum tespiti yükümlülüklerinden bazılarını yine bu Direktif'in kapsamına giren bağlı şirketleri adına yerine getirebilmelerine izin verilmelidir. Bu, bağlı şirketlerin denetim makamının yetkilerini kullanmasına ve bu Direktif kapsamında hukuki sorumluluğa tabi olmalarına hanel getirmeksizin yapılmalıdır. Ana şirketin iklim değişikliği ile mücadeleye ilişkin yükümlülüklerini bağlı şirketlerinden biri adına yerine getirdiği durumda, bağlı şirketi, ilgili yükümlülükleri ana şirketin kendi iş modeline ve stratejisine uygun biçimde uyarlanan iklim değişikliği azaltım planına uygun biçimde yerine getirmelidir. Bağlı şirketin bu Direktif'in kapsamı dışında kalması halinde, bağlı şirket durum tespitini yerine getirmekle mükellef olmadığından, ana şirket bağlı şirketinin operasyonlarını sanki kendi durum tespiti yükümlülüklerinin parçasıymışçasına ele almalıdır. Bu Direktif'in kapsamında bağlı şirketlerin yer alması ancak ana şirketin yer almaması halinde, bağlı şirketlerin yine de şirket grubu ile kaynak ve bilgi paylaşabilmesine izin verilmelidir. Buna rağmen, bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülüklerini yerine getirmek bağlı şirketlerin sorumluluğunda olmalıdır.
- (22) Durum tespiti yükümlülüklerinden bazılarının grup düzeyinde yerine getirilmesi, zarar gören mağdurlar bakımından bağlı şirketlerin bu Direktif kapsamındaki hukuki sorumluluğuna hanel getirmemelidir. Hukuki sorumluluğa ilişkin koşullar yerine getirilmişse, durum tespiti yükümlülüklerinin bağlı şirket tarafından ya da bağlı şirket adına ana şirket tarafından yerine getirilip getirilmediğine bakılmaksızın, ortaya çıkan zarardan bağlı şirket sorumlu tutulabilir.
- (23) Şirketin durum tespiti yükümlülüklerine uyması için gerekli ve uygun biçimde gerekçelendirildiği durumda, doğrudan ve dolaylı iş ortaklarının kimliğinin ya da gerçek veya olası olumsuz etkilerin tespiti gereken zaruri bilgilerin ifşasına hanel gelmeksizin, iş ortakları, (AB) 2016/943 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde¹¹ ticaret sırrı olarak tanımlanan bilgileri bu Direktif'ten doğan yükümlülüklerle uyan bir şirkete ifşa etmekle mükellef olmamalıdır. Bu, iş ortaklarının (AB) 2016/943 sayılı Direktif'te belirtilen mekanizmalar yoluyla ticaret sırlarını koruma imkanına hanel getirmemelidir. İş ortakları hiçbir zaman gizlilik dereceli bilgileri veya devlet güvenliğinin temel çıkarlarını tehlikeye atacak başka bilgileri ifşa etmekle mükellef olmamalıdır.

¹¹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 8 Haziran 2016 tarihli ve (AB) 2016/943 sayılı, açıklanmamış bilgi ve ticari sırların hukuka aykırı edinimi, kullanımı ve ifşasına karşı korunmasına ilişkin Direktifi (OJ L 157, 15.6.2016, s. 1).

- (24) Hammaddede temini ve imalat başta olmak üzere, şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonlarında olumsuz insan hakları ve çevresel etkiler meydana gelebilir. Durum tespiti için, şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonları düzeyinde, ürünün veya sunulan hizmetin üretim, dağıtım, taşıma ve depolama yaşam döngüsünün büyük bölümü boyunca meydana gelen olumsuz insan hakları ve çevresel etkileri kapsmalıdır.
- (25) Faaliyet zinciri hammaddelerin, ürünlerin veya ürün parçalarının tasarımı, çıkarılması, tedariki, imalatı, nakliyatı, depolaması ve temini ve ürün veya hizmetin geliştirilmesi dahil olmak üzere, şirketin mal üretimi veya hizmet sunumuyla ilgili üretime dönük iş ortaklarının faaliyetlerini ve şirketin ürünün dağıtımını, nakliyatı ve depolanmasıyla ilgili, söz konusu faaliyetleri şirket için veya şirket adına yürüten satışa dönük iş ortaklarının faaliyetlerini kapsamalıdır. Bu Direktif ürünün bertarafını kapsamamalıdır. Bunun yanında, bu Direktif kapsamında faaliyet zinciri, bir Üye Devlet tarafından ihracat kontrolüne, yani ürüne ihracat ruhsatı verildikten sonra, (AB) 2021/821 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü¹² kapsamındaki ihracat kontrolüne ya da ulusal ihracat kontrolleri kapsamındaki silah, mühimmat veya savaş malzemelerine yönelik ihracat kontrolüne tabi olan ürünlerin dağıtımını, nakliyatı, depolanması ve bertarafını kapsamamalıdır. Bu Direktif, insan hakları veya çevrenin korunması alanlarındaki olumsuz etkileri ele alan diğer yasama tasarrufları ile tamamlanır. Özellikle (AB) 2021/821 sayılı Tüzük, diğer şeylerin yanında siber gözetim amaçları doğrultusunda kullanılabilen yazılımlar ve teknolojileri de içeren çift kullanımlı kalemlerin ihracatı, bunlara ilişkin aracılık faaliyetleri, teknik destek, bunların transit geçişi ve transferinin kontrolüne yönelik bir rejim kurmuştur. Söz konusu rejim kapsamında, Üye Devletler özellikle ilgili malların, insan haklarına ve uluslararası insancıl hukuka yönelik ülke içi baskılar veya insan haklarının ve uluslararası insancıl hukuka yönelik ağır ihlallerde bulunulması ile bağlantılı olarak kullanılma riskini dikkate almalıdır. Buna ek olarak, (AB) 2019/125 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü¹³ idam cezası amacıyla ya da işkence veya diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza amacıyla kullanılan veya kullanılabilecek kimyasal maddeler gibi malların ihracatını, duruma göre, yasaklamakta veya düzenlemektedir. Bunun yanında, diğer birtakım yasama inisiyatifleri de ürünlerin sürdürülebilirlik ve döngüsellik yönlerini temel alan eko-tasarım gerekleri belirlemek gibi yollarla, tüm yaşam döngüleri süresince ürünlerin çevresel etkilerini hafifletmeyi amaçlamaktadır. Bu Direktif'e uymak, diğer yasama tasarruflarının hüküm ve hedeflerine ve bunlar kapsamında uygulanan geçerli yetkilendirmelerin hüküm ve koşullarına uymayı kolaylaştırmalıdır. Bu Direktif'te tanımlandığı şekliyle "faaliyet zinciri" terimi, diğer AB mevzuatında tanımlanan veya bunlar kapsamındaki "değer zinciri" veya "tedarik zinciri" terimlerine halel getirmez.
- (26) "Faaliyet zinciri" teriminin tanımı, şirketin hizmetleriyle ilgili olarak şirketin satışa dönük iş ortaklarının faaliyetlerini içermemelidir. Düzenlemeye tabi mali işletmeler için, "faaliyet zinciri" terimi bu işletmelerin hizmetlerini ve ürünlerini alan satışa dönük iş ortaklarını içermemelidir. Dolayısıyla, düzenlemeye tabi mali işletmeler hususunda, bu işletmelerin faaliyet zincirlerinin satışa dönük bölümü değil, yalnız üretime dönük bölümü bu Direktif kapsamına girmelidir.
- (27) Bu Direktif kapsamında, bir Üye Devletin hukukuna uygun olarak kurulan şirketler, ciro ve bazı durumlarda çalışan sayısı eşikleri dahil, belirli koşulları sağladıklarında durum tespiti gereklerine tabi olmalıdır. Bu koşullar tekil mali yıllar bakımından ifade edilmekle birlikte, bu Direktif yalnız şirketin art arda son iki mali yılda bu koşulları sağlaması durumunda uygulanmalı ve bu koşulların art arda ilgili son iki mali yılda sağlanmaması durumunda artık uygulanmamalıdır. Bu, son iki mali yılın her birinde Birlik'in ilgili ciro kriterini karşılaması gereken üçüncü bir ülkenin hukukuna uygun olarak kurulan şirketler için de geçerlidir. Açıklık sağlanması amacıyla ve bu Direktif'in aşamalı olarak uygulandığı dikkate alınarak, kapsam kriterlerinin, bu Direktif'in iç hukuka aktarılmasına ilişkin kurallara uygun olarak belirlenen ilgili uygulama tarihlerinden önce, hem Birlik hem de üçüncü ülke şirketleri tarafından art arda iki mali yıl boyunca sağlanması

¹² Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 20 Mayıs 2021 tarihli ve (AB) 2021/821 sayılı, çift kullanımlı ürünlerin ihracatı, aracılığı, teknik yardımı, transit geçişi ve transferine ilişkin Birlik rejimi kuran Tüzüğü (OJ L 206, 11.6.2021, s. 1).

¹³ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 16 Ocak 2019 tarihli ve (AB) 2019/125 sayılı, idam cezası, işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya ceza amacıyla kullanılabilecek bazı malların ticareti hakkında Tüzüğü (OJ L 30, 31.1.2019, s. 1).

gerekmektedir. Çalışan sayısı eşikleri hususunda, kullanıcı şirketin çalışan sayısının hesaplanmasında istihdam bürosu aracılığıyla çalıştırılan geçici işçiler ve 96/71/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin¹⁴ 1(3) maddesinin (c) bendi kapsamında görevlendirilen işçiler de dahil edilmelidir. 96/71/AT sayılı Direktif'in 1(3) maddesinin (a) ve (b) bentleri kapsamında görevlendirilen işçiler yalnız, gönderen şirketin çalışan sayısının hesaplanmasına dahil edilmelidir. Standart dışı istihdam biçimlerinde çalışan diğer işçiler de, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) tarafından getirilen, işçi statüsünü belirlemeye yönelik kriterleri karşıladıkları ölçüde, çalışan sayısı hesaplamasına dahil edilmelidir. Mevsimlik işçiler, çalışan sayısı hesaplamasına istihdam edildikleri ay sayısı ile orantılı biçimde dahil edilmelidir. Bu Direktif'te öngörülen eşiklerin hesaplanması, çalışan sayısını ve şirket şubelerinin, yani hukuki olarak şirkete bağımlı olan ve dolayısıyla Birlik hukuku ve ulusal hukuk doğrultusunda şirketin parçası sayılan, genel merkez dışındaki iş yerlerinin, çalışan sayısı ve cirosunu içermelidir. Eşiklerin konsolide biçimde hesaplandığı durumda, aynıları şirketler grubu için de geçerli olmalıdır. Sair şekilde belirtilmedikçe, bir şirketin bu Direktif kapsamına girmesi için uyulması gereken eşikler, münferit olarak hesaplanan eşikler olarak anlaşılmalıdır.

- (28) Birlik'te kurulan, ortalama 1.000'den fazla çalışana sahip olan ve yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda dünya çapında net cirosu 450.000.000 EUR tutarını aşan şirketlerin bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülüklerine uymaları zorunlu tutulmalıdır. Söz konusu anlaşmaların ortak bir kimlik oluşturulması, ortak bir iş konsepti oluşturulması ve tekbiçim iş yöntemlerinin uygulanmasını temin ettiği ve ilgili gelir payı haklarının yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda 22.500.000 EUR tutarını aştığı durumda ve şirketin yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda dünya çapında net cirosunun 80.000.000 EUR tutarını aşması koşuluyla, Birlik'te gelir payı hakları karşılığında bağımsız üçüncü taraf şirketler ile bayilik veya ruhsatlandırma anlaşmaları yapmış şirketlerin de bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülüklerine uymaları zorunlu tutulmalıdır. Aynıları, hep birlikte bu yükümlülükleri yerine getiren şirket gruplarının nihai ana şirketleri için de geçerlidir. Söz konusu nihai ana şirketler hususunda, bu Direktif kapsamındaki yükümlülükler nihai ana şirket tarafından, ya da nihai ana şirketin ana faaliyetinin operasyonel bağlı şirketlerde hissedarlık olduğu ve grubu veya bağlı şirketlerinden en az birini etkileyen yönetim, operasyonel veya mali kararların alınmasında yer almadığı durumda, ilgili nihai ana şirket yerine Birlik'te kurulan faal bir bağlı şirket tarafından, bu Direktif'te öngörülen koşullara uygun biçimde yerine getirilmelidir.
- (29) Bu Direktif'te, şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonları ile ilgili olumsuz insan hakları ve çevresel etkileri ele alan hedeflere tam olarak ulaşabilmek için, Birlik'te önemli operasyonları olan üçüncü ülkelerdeki şirketler de Direktif kapsamında yer almalıdır. Daha belirgin biçimde, bu Direktif, son mali yıldan önceki mali yılda Birlik içinde en az 450.000.000 EUR tutarında net ciro elde eden, üçüncü ülkelerdeki şirketler için de uygulanmalıdır. Söz konusu anlaşmaların ortak bir kimlik oluşturulması, ortak bir iş konsepti oluşturulması ve tekbiçim iş yöntemlerinin uygulanmasını temin ettiği ve ilgili gelir payı haklarının son mali yıldan önceki mali yılda 22.500.000 EUR tutarını aştığı durumda ve şirketin son mali yıldan önceki mali yılda dünya çapında net cirosunun 80.000.000 EUR tutarını aşması koşuluyla, Birlik'te gelir payı hakları karşılığında bağımsız üçüncü taraf şirketler ile bayilik veya ruhsatlandırma anlaşmaları yapmış şirketlerin de bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülüklerine uymaları zorunlu tutulmalıdır. Aynıları, hep birlikte bu şartları karşılayan getiren şirket gruplarının nihai ana şirketleri için de geçerlidir. Söz konusu nihai ana şirketler hususunda, bu Direktif kapsamındaki yükümlülükler nihai ana şirket tarafından, ya da nihai ana şirketin ana faaliyetinin operasyonel bağlı şirketlerde hissedarlık olduğu ve grubu veya bağlı şirketlerinden az birini etkileyen yönetim, operasyonel veya mali kararların alınmasında yer almadığı durumda, ilgili nihai ana şirket yerine Birlik'te kurulan faal bir bağlı şirket tarafından, bu Direktif'te öngörülen koşullara uygun biçimde yerine getirilmelidir.

¹⁴ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 16 Aralık 1996 tarihli ve 96/71/AT sayılı, hizmet sunumu çerçevesinde çalışanların gönderilmesine ilişkin Direktifi (OJ L 18, 21.1.1997, s. 1).

- (30) Bu Direktif'in üçüncü ülkelerdeki şirketler bağlamında uygulama kapsamını tanımlamak amacıyla, tarif edilen ciro kriteri seçilmelidir; zira bu kriter, üçüncü ülkelerdeki şirketler ile Birlik ülkeleri arasında bölgesel bağlantı oluşturmaktadır. Ciro, söz konusu şirketlerin faaliyetlerinin iç pazarda yaratabileceği etkilerin ikame göstergesidir. Uluslararası hukuka göre bu tür etkiler, Birlik hukukunun üçüncü ülkelerdeki şirketlere uygulanmasını haklı gerekçelere dayandırmaktadır. İlgili şirketlerin ilgili cirolarının tespit edilmesini sağlamak için, 2013/34/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde¹⁵ üçüncü ülkelerdeki şirketlerin net cirosunu hesap etmeye yönelik belirtilen yöntemler kullanılmalıdır. Bu Direktif'in etkili biçimde uygulanmasını sağlamak amacıyla, hangi üçüncü ülke şirketlerinin bu Direktif'in kapsamına girip girmediğini belirlemede ise, çalışan sayısı eşiği uygulanmamalıdır; zira bu Direktif'in amaçları doğrultusunda kullanılan "çalışanlar" kavramı Birlik hukukuna dayanır ve Birlik dışındaki ülkelerin iç hukukuna aktarılması zor olabilir. Üçüncü ülkelerdeki şirketlerinin çalışanlarını belirlemek için, muhasebe çerçeveleri de dahil, açık ve tutarlı metodolojilerin yokluğunda, bu tür çalışan sayısı eşikleri hukuki belirsizlik oluşturacaktır ve denetim makamları tarafından uygulanması güç olacaktır. "Ciro" teriminin tanımı, üçüncü ülke şirketleri için net ciro hesaplama yöntemlerinin halihazırda belirlendiği 2013/34/AB sayılı Direktif'i temel almalıdır; zira ciro ve gelir, uluslararası muhasebe çerçevelerinde birbirine benzer olarak tanımlanmaktadır. Bu Direktif kapsamına girebilmek için Birlik'te gereken ciroyu hangi üçüncü ülke şirketlerinin elde ettiğinin denetim makamı tarafından bilinmesini sağlamak amacıyla, bu Direktif, üçüncü ülke şirketinin yetkili temsilcisi ya da şirketin kendisi tarafından, üçüncü ülke şirketinin yetkilisinin ikamet ettiği veya kurulduğu Üye Devlette bulunan bir denetim makamına ve eğer farklıysa, şirketin son mali yıldan önceki mali yılda Birlik'te net cirosunun çoğunu elde ettiği Üye Devlette bulunan bir denetim makamına, şirketin bu Direktif'in kapsamına giren bir şirket olduğunu bildirmesini zorunlu kılmalıdır. Üçüncü ülkedeki şirketin Birlik'te elde ettiği net cirosunun çoğunu hangi Üye Devlette elde ettiğini belirlemek için gerekmesi halinde, Üye Devlet, üçüncü ülke şirketinin Birlik'te elde ettiği net ciro hakkında Komisyonun Üye Devleti bilgilendirmesini talep edebilmelidir. Komisyon, bu tür bilgi alışverişini sağlamaya yönelik bir sistem kurmalıdır.
- (31) Sürdürülebilir toplum ve ekonominin inşasında temel direk olarak şirketlerin önemi dikkate alınarak, küresel değer zincirlerine yönelik sorumlu ve sürdürülebilir bir yaklaşım sağlamak için bir Birlik çerçevesinin oluşturulması son derece önemlidir. Birtakım Üye Devletlerde oluşturulan bağlayıcı yasalar, iç pazarda faaliyet gösteren işletmelerin parçalanmaması ve bu işletmelere yönelik hukuki kesinlik sağlamak amacıyla, şirketler için eşit şartlar oluşturma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Yine de bu Direktif, Üye Devletlerin kendi ulusal hukuklarına, 8(1) ve (2), 10(1) ve 11(1) maddelerinin dışındaki maddelerde konulan hükümlerden ayrıran, ilgili hükümlerin kapsam, tanımlar, fiili olumsuz etkilerin telafi edilmesine yönelik uygun önlemler, paydaşlarla anlamlı etkileşimlerin gerçekleştirilmesi ve hukuki sorumluluğa ilişkin hükümler gibi, 8(1) ve (2), 10(1) ve 11(1) maddelerinin koruma düzeyini dolaylı olarak artırabileceği haller de dahil olmak üzere daha sıkı hükümler; ya da, insan, istihdam ve sosyal haklar, çevre veya iklimin farklı düzeyde korunmasını sağlamak amacıyla, belirli olumsuz etkileri veya belirli faaliyet sektörlerini düzenleyen ulusal hukuk hükümleri gibi, hedefleri veya kapsam alanları bakımından daha belirgin olan ulusal hukuk hükümleri getirmelerini engellememelidir.
- (32) Bu Direktif, 1998 tarihli ILO Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi'nde tanımlanan, çalışma yaşamında beş temel ilke ve hak dahil olmak üzere, insan haklarını kapsamlı biçimde ele almayı amaçlamaktadır. Sürdürülebilirliğe geçişe anlamlı katkılar sağlamak amacıyla, bu Direktif'in Ekinde I. Kısım Birinci Kesimde listelenen uluslararası belgelerde güvence altına alınan hakların ihlali sonucunda insanlar üzerinde oluşan olumsuz insan hakları etkileri bakımından bu Direktif kapsamındaki durum tespiti yerine getirilmelidir. "İstismar" terimi uluslararası insan hakları hukuku doğrultusunda yorumlanmalıdır. İnsan haklarının kapsamlı biçimde ele alınmasını sağlamak için; şirketin iş operasyonları ve faaliyet zincirinin niteliği ve kapsamı, faaliyet gösterdiği ekonomik sektör, coğrafi ve operasyonel bağlam gibi, durumun olduğu tüm ilgili koşulları dikkate alarak ilgili şirketin söz konusu insan hakkı ihlali tehlikesini makul biçimde öngörebilmesi

¹⁵ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 26 Haziran 2013 tarihli ve 2013/34/AB sayılı, belirli işletme türlerinin yıllık finansal tabloları, konsolide finansal tabloları ve ilgili raporlarına ilişkin Direktifi, 2006/43/AT sayılı Direktifi değiştiren ve 78/660/AET ve 83/349/AET sayılı Konsey Direktiflerini yürürlükten kaldıran Direktifi (OJ L 182, 29.6.2013, s. 19).

koşuluyla, şirket veya tüzel kişi tarafından gerçekleştirilen ve bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 2. Kesimde listelenen insan hakları belgelerinde korunan hukuki yarara doğrudan zarar veren, bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 1. Kesimde özel olarak sayılmamış bir insan hakkı ihlali de bu Direktif'in kapsadığı olumsuz insan hakları etkileri arasında sayılmalıdır. Durum tespiti ayrıca, bu Direktif'in Ekinde yer alan II. Kısımda listelenen yasakların ve yükümlülüklerin ihlali sonucunda ortaya çıkan olumsuz çevresel etkilerin yanı sıra, Ekte listelenen belgelerde yer alan hükümlerle bağlantılı ulusal mevzuatı dikkate alarak, bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 15. ve 16. bentlerde listelenen yasaklardan birinin ihlalinden doğan olumsuz etkileri de kapsamalıdır. Söz konusu yasaklar ve yükümlülükler, ABİA'nın 191. maddesinde belirtildiği üzere, uluslararası hukuka ve Birlik'in çevre hukukunun genel ilkelerine uygun şekilde yorumlanmalı ve uygulanmalıdır. Bu tür yasaklar gıdaların muhafazasına ve üretimine yönelik doğal yapılara önemli ölçüde zarar veren; veya kişinin güvenli ve temiz içme suyuna erişimini engelleyen; veya sıhhi tesislere kişinin erişimini zorlaştıran veya sıhhi tesisleri tahrip eden; veya kişinin sağlığına, güvenliğine, normal arazi kullanımına veya hukuka uygun biçimde edinilmiş mallarına zarar veren; veya ekosistemin doğrudan veya dolaylı olarak insanların refahına katkı sağladığı ekosistem hizmetlerini önemli ölçüde olumsuz etkileyen, zararlı toprak değişimi, su veya hava kirliliği, zararlı emisyonlar, aşırı su tüketimi, arazi tahribatı gibi ölçülebilir çevresel bozulmalara veya doğal kaynaklar üzerinde, ormansızlaştırma gibi başka türlü etkilere yol açmanın yasaklanmasını içerir. Ekosisteme verilen zararın önemli düzeyde olup olmadığını değerlendirebilmek için, ilgili yerlerde aşağıdaki unsurlar dikkate alınmalıdır: Etkilenen çevrenin başlangıç durumu; zararın uzun, orta veya kısa süreli olması; zararın yayılması; ve zararın geri döndürülebilirliği. Dolayısıyla, bu Direktif kapsamındaki durum tespiti gerekleri, insan haklarını daha iyi korumanın yanı sıra biyolojik çeşitliliğin korunması ve eski haline getirilmesine ve başta hava, su ve toprak olmak üzere, çevrenin durumunun telafi edilmesine katkı sağlamalıdır. Komisyon, 3(2) maddesinde belirtilen amaçlar doğrultusunda, tüm Üye Devletler tarafından onaylandıktan sonra, ILO'nun temel belgeleri arasında yer alan 1981 tarihli ve 155 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin ILO Sözleşmesi ve 2006 tarihli ve 187 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi'ne atıf eklemek de dahil olmak üzere, bu Direktif'in Ekinde değişiklik yapmak amacıyla yetki devrine dayanan tasarrufları kabul etmekle yetkilendirilmelidir.

- (33) Şirketlerin koşullara bağlı olarak ek standartları da dikkate alması gerekebilir. Örneğin, diğer şeylerin yanında, toplumsal cinsiyet, ırk, etnik köken, sınıf, tabaka (kast), eğitim, göçmenlik durumu, engellilik, sosyal ve ekonomik statü gibi belirli bağlamları veya birbiriyle kesişen faktörleri dikkate alarak, durum tespitine yönelik toplumsal cinsiyete ve kültüre duyarlı bir yaklaşım kapsamında şirketler, özgür, önceden verilmiş ve bilgiye dayalı rıza (FPIC) gibi konularda; ötekileştirme, kırılancılık veya başka koşullar nedeniyle, bireysel olarak ya da Birleşmiş Milletler Yerli Halklar Hakları Bildirgesi kapsamında korunan yerli halklar gibi belirli gruplar veya toplulukların üyesi olarak, daha yüksek risk altında olabilecek kişiler üzerindeki olumsuz etkilere özellikle önem vermelidir. Bunu yaparken şirketlerin, ilgili olduğu yerde, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına ilişkin Uluslararası Sözleşme, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Engelli Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası belgeleri göz önünde bulundurması gerekebilir.
- (34) Şirketler aynı zamanda, faaliyet zincirlerinde, yeterli yaşam standardına katkı sağlama konusunda etkileme güçlerini kullanmaktan sorumlu olmalıdır. Bu, çalışanlar için geçim ücretini; serbest çalışanlar ve küçük üreticiler için ise, işleri ve üretimleri karşılığında kazandıkları geçim gelirini kapsayacak biçimde anlaşılmalıdır.
- (35) Bu Direktif, Dünya Sağlık Örgütü tarafından tanınan ve insanların, hayvanların ve ekosistemlerin sağlığını sürdürülebilir biçimde dengelemeyi ve en uygun hale getirmeyi amaçlayan bütünleşik ve birleştirici bir yaklaşım olan "Tek Sağlık" bakış açısını tanımaktadır. "Tek Sağlık" yaklaşımı insanların, evcil ve yabani hayvanların, bitkilerin ve ekosistemleri de içeren daha geniş çevrenin sağlığının birbiriyle yakından bağlantılı ve birbirine bağımlı olduğunu kabul eder. Dolayısıyla çevresel durum tespitinin, salgınlar gibi olumsuz sağlık etkilerine yol açan çevresel bozulmaların önlenmesini ve temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir çevre hakkına saygı gösterilmesini kapsamaması gerekmektedir.

- (36) İnsan hakları ve çevre üzerindeki olumsuz etkiler, yolsuzluk ve rüşvet gibi faktörler ile iç içe geçmiş olabilir veya bu faktörler temelinde ortaya çıkabilir. Bu nedenle, insan hakları ve çevresel durum tespitini yerine getirirlerken şirketlerin, bu faktörleri, Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi ile tutarlı biçimde dikkate alması gerekebilir.
- (37) Şirketler insan hakları üzerindeki olumsuz insan haklarını değerlendirirken, faaliyetlerinin insan haklarını nasıl etkileyebileceğini ve uluslararası kabul görmüş insan hakları doğrultusunda hangi kurumsal davranışların yasaklandığını örneklerle açıklayan kılavuzlardan yararlanırlar. Söz konusu kılavuzlar, örneğin, BM Rehber İlkeler Raporlama Çerçevesi'nde ve Şirketlerin İnsan Haklarına Saygı Gösterme Sorumluluğuna ilişkin Yorumsal Kılavuz'da yer almaktadır.
- (38) Şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonları bakımından uygun insan hakları ve çevre durum tespiti yapabilmek için, şirketler, bu Direktif'in kapsamına giren politikalarına ve risk yönetim sistemlerine durum tespitini entegre etmeli; insan hakları ve çevre üzerinde fiili ve olası olumsuz etkileri tespit etmeli ve değerlendirmeli ve gerektiğinde bunları önceliklendirmeli, önlemeli, hafifletmeli, bunlara son vermeli ve bunların kapsamını en aza indirmeli; fiili olumsuz etkiler bakımından telafi sağlamalı; paydaşlar ile anlamlı etkileşimler gerçekleştirmeli; bildirim mekanizması ve şikayet usulleri oluşturmalı ve bunları sürdürmeli; bu Direktif'te öngörülen gerekler doğrultusunda alınan önlemlerin etkililiğini izlemeli ve durum tespiti süreçleri konusunda kamuoyuyla iletişim kurmalıdır. Şirketlerin açıkça anlaşılır olmasını sağlamak için, özellikle olası olumsuz etkileri önlemeye ve hafifletmeye ve bunlara son vermeye yönelik adımlar, veya bu mümkün olmadığında, fiili olumsuz etkilerin kapsamını en aza indirmeye yönelik adımlar, bu Direktif'te açıkça öne çıkarılmalıdır.
- (39) Durum tespitinin şirketlerin politikaları ve risk yönetim sistemlerinin parçasını oluşturmasını sağlamak amacıyla ve ilgili uluslararası çerçeveler ile uyumlu olarak, şirketler yürüttükleri operasyonların her düzeyinde ilgili politikalarına ve risk yönetim sistemlerine durum tespitini entegre etmelidir ve durum tespitine ilişkin politikaya sahip olmalıdır. Durum tespiti politikası, şirketin çalışanlarına ve onların temsilcilerine önceden danışılarak geliştirilmelidir ve durum tespiti bakımından şirketin yaklaşımına ve uzun vadeli yaklaşımına ilişkin açıklamayı; şirket, bağlı şirketleri, ve ilgili olduğu yerde, şirketin doğrudan veya dolaylı iş ortakları çapında izlenecek kuralları ve ilkeleri açıklayan davranış kurallarını; ve davranış kurallarına uygunluğu doğrulamak ve uygulama kapsamını iş ortaklarını kapsayacak biçimde genişletmek için alınan önlemler dahil, durum tespitini ilgili politikalara entegre etmek ve yerine getirmek için uygulanan usullere ilişkin açıklamayı içermelidir. Söz konusu durum tespiti politikası, risk temelli durum tespiti sağlamalıdır. Davranış kuralları tedarik, istihdam ve satın alma kararları da dahil olmak üzere, ilgili tüm kurumsal işlevler ve operasyonlarda geçerli olmalıdır. Bu Direktif'in amaçları doğrultusunda, çalışanlar, istihdam bürosu aracılığıyla çalıştırılan geçici işçileri ve ABAD tarafından getirilen, işçi statüsünü belirlemeye yönelik kriterleri karşıladıkları müddetçe, standart dışı istihdamda olan diğer işçileri içeriyor olarak anlaşılmalıdır.
- (40) Durum tespiti yükümlülüklerine uyabilmek için şirketlerin, olumsuz etkilerin tespit edilmesi, önlenmesi, sonlandırılması, en aza indirilmesi ve telafi edilmesinin yanı sıra, durum tespiti süreci boyunca paydaşlarla anlamlı etkileşimlerde bulunma bakımından uygun önlemleri alması gerekmektedir. "Uygun önlemler" ifadesi, olumsuz etkileri, etkinin ağırlık ve olasılık derecesine denk olacak biçimde ve şirket için makul ölçüde uygun olarak, olumsuz etkinin niteliği ve kapsamının yanı sıra ilgili risk faktörleri de dahil olmak üzere söz konusu vakanın gerçekleştiği koşullar göz önünde bulundurularak, etkili biçimde ele almak suretiyle durum tespiti hedeflerini yerine getirebilecek önlemler olarak anlaşılmalıdır. Örneğin, iş ortaklarından birinin bilgi sağlamayı reddetmesi ve bunu ona yaptırmaya yönelik hiçbir hukuki zemin olmaması gibi olgusal veya hukuki engeller nedeniyle, ticaret sırrı olduğu varsayılanlar da dahil olmak üzere bilgiler makul biçimde elde edilemiyorsa, söz konusu koşullar şirketin aleyhinde kullanılamaz; ancak şirket, ilgili bilgilerin neden elde edilemediğini açıklayabilmeli ve bu bilgileri en kısa sürede elde etmeye yönelik gereken makul adımları atmalıdır.
- (41) Bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülükleri kapsamında, şirketler, fiili veya olası olumsuz insan hakları ve çevresel etkileri tespit etmeli ve değerlendirmelidir. Olumsuz etkilerin

kapsamlı biçimde tespit edilmesi ve değerlendirilmesine imkan tanımak için, söz konusu tespit ve değerlendirme, şirket tarafından makul biçimde elde edilebilecek ilgili ayrıştırılmış veriler de dahil, nicel ve nitel bilgilere dayalı olmalıdır. Şirketler uygun yöntemlerden ve kamuya açık raporları da içeren kaynaklardan yararlanmalıdır. Örneğin, olumsuz çevresel etkiler konusunda, şirketler kendi faaliyet zincirinde yer alan yüksek riskli sahalar veya tesislerdeki başlangıç koşulları hakkında bilgi edinmelidir. Olumsuz etkileri tespit etme yükümlülüğü kapsamında, en ağır olumsuz etkilerin gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu genel alanları belirleyebilmek için şirketler kendilerinin ve bağlı şirketlerinin operasyonlarını, ve faaliyet zincirleriyle ilgili olduğu durumlarda, iş ortaklarının operasyonlarını haritalandırmaya yönelik uygun önlemleri almalıdır. Haritalandırma çalışmasının sonuçlarından yola çıkarak, şirketler, en ağır olumsuz etkilerin gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu genel alanlarda kendilerinin ve bağlı şirketlerinin operasyonlarına, ve faaliyet zincirleriyle ilgili olduğu durumlarda, iş ortaklarının operasyonlarına yönelik derinlemesine analiz gerçekleştirmelidir. Şirketler olumsuz etkilerin tespiti ve değerlendirilmesinde, genel değerlendirmeden yola çıkarak, iş ortağının bu Direktif kapsamında olmayan bir şirket olup olmadığı gibi, şirket düzeyindeki risk faktörleri; iş operasyonuna ilişkin risk faktörleri; olumsuz etkilerin türü bakımından yasaların uygulanma düzeyi gibi coğrafi ve bağlamsal risk faktörleri; ürün ve hizmete ilişkin risk faktörleri; ve sektörel risk faktörlerini de içeren olası ilgili risk faktörlerini dikkate almalıdır. Şirketler olumsuz etkilerin tespiti ve değerlendirilmesinde aynı zamanda iş ortaklarının ticaret, tedarik ve fiyatlama uygulamalarını da içeren iş modelleri ve stratejilerinin etkilerini de tespit etmeli ve değerlendirmelidir. Olumsuz etkilerin tespit edilmesi için gereken bilgilerin faaliyet zincirlerinin farklı düzeylerinde yer alan iş ortaklarından edinilebileceği durumlarda, bilgi talep edilmesi üzerine daha küçük şirketler üzerinde sınırlı yük oluşturmak amacıyla, şirketler, kendileri olumsuz etki riski taşımayan iş ortakları bakımından temkinli davranmalı ve daha ayrıntılı bilgi için, makul olduğu durumlarda, faaliyet zincirinin, haritalama çalışmalarına göre fiili veya olası olumsuz etkilerin gerçekleşme ihtimalinin en yüksek olduğu düzeylerindeki iş ortaklarına doğrudan ulaşmayı tercih etmelidir. Olumsuz etkilerin tespiti, insan hakları ve çevre bağlamının dinamik bir yolla; ve bir faaliyetin veya ilişkinin yaşam döngüsü boyunca, önemli bir değişiklikten sonra yersiz gecikme olmaksızın ancak en az 12 ayda bir ve yeni risklerin ortaya çıkabileceğini düşünmek için makul gerekçelerin mevcut olduğu durumlarda olacak şekilde, düzenli aralıklarla değerlendirilmesini içermelidir. Önemli değişiklik, şirketlerin kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonlarında, hukuk veya iş ortamının statüsünde gerçekleşen değişiklikler ya da şirketin veya işletim bağlamının önemli düzeyde yön değiştirmesi olarak anlaşılmalıdır. Şirketin yeni bir ekonomik sektörde veya coğrafi bölgede faaliyet göstermeye başlaması, yeni ürünler üretmeye başlaması veya olumsuz etkileri potansiyel olarak daha yüksek teknolojiler kullanarak mevcut ürünlerini üretme biçimini değiştirmesi veya yeniden yapılanma ya da birleşme veya iktisap gibi yollarla kurumsal yapısını değiştirmesi gibi durumlar, önemli değişikliklere örnek olarak gösterilebilir. Yeni risklerin ortaya çıkabileceğini düşünmeye yönelik makul gerekçeler; olumsuz etkiyi kamuya açık bilgilerden öğrenmek, paydaş katılımı veya bildirimler gibi farklı yollarla ortaya çıkabilir. Olumsuz etkileri tespit etmek için uygun önlemleri almış olmalarına karşın faaliyet zincirleri hakkında gereken tüm bilgilere sahip olmamaları durumunda, şirketler, hangi bilgilerin elde edilemediğini açıklayabilmelidir ve bu bilgileri en kısa sürede elde etmek için gereken makul adımları atmalıdır.

- (42) (AB) 2017/821 sayılı Tüzük'te tanımlandığı şekilde çatışmalardan etkilenmiş yüksek riskli bölgelerde, insan hakları ihlallerinin gerçekleşme ve ağır olma ihtimali daha yüksektir. Şirketler, durum tespiti yapmak amacıyla tesis edilen davranış kuralları ve süreçlerin, 1949 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve ek protokollerinde belirtilen uluslararası insancıl hukuk ile tutarlı biçimde, çatışmalardan etkilenmiş yüksek riskli bölgelere göre uyarlanmasını sağlamak için durum tespiti yükümlülüklerini politika ve risk yönetimi sistemlerine entegre ederken bunu da dikkate almalıdır. Şirketler, tespit ve değerlendirme süreci kapsamında derinlemesine değerlendirmeler yaparken; tespit edilen olumsuz etkileri önlemek, hafifletmek, sonlandırmak ve en aza indirmek için uygun önlemleri alırken; ve paydaşlarla etkileşimde bulunurken, bu tür durumların belirli coğrafi ve bağlamsal risk faktörleri teşkil ettiğini göz önünde bulundurmalıdır. Bu amaçla, şirketler, çatışmalardan etkilenen yüksek riskli bölgelerle ilintili risk faktörlerinin değerlendirmesine ilişkin olarak BM Kalkınma Programı'nın "Çatışmalardan Etkilenmiş Bağlamlarda İş Dünyası için Daha

Yüksek İnsan Hakları Durum Tespiti Rehberi”ni dikkate alması gereken Komisyon rehberine bel bağlayabilir.

- (43) Bu Direktif, Birlik ve ulusal hukuk uyarınca yargı süreçlerinde müvekkillerini temsil etme yetkisine sahip avukatlar veya diğer belgeli profesyoneller için uygulanan mesleki gizlilik kurallarına hâlel getirmemelidir.
- (44) Şirketin tespit edilen fiili ve olası olumsuz etkileri aynı anda eksiksiz olarak önleyememesi, hafifletememesi, sonlandıramaması veya kapsamını en aza indirememesi durumunda, şirket, olumsuz etkileri ağırlığı ve gerçekleşme olasılığına göre önceliklendirmelidir. Olumsuz bir etkinin ağırlığı; söz konusu olumsuz etkinin ölçeği, kapsamı veya telafi edilemezliği temelinde değerlendirilmelidir ve söz konusu değerlendirmede, etkilenen veya etkilenecek kişi sayısı, çevrenin ne ölçüde zarar gördüğü veya görebileceği ya da başka türlü etkilendiği, etkinin geri döndürülemezliği ve etkilenen kişileri veya çevreyi makul süre içinde etki öncesindeki durumlarına eşdeğer bir duruma kavuşturabilme yeteneğine yönelik sınırlamalar da dahil olmak üzere, etkinin ağırlığı dikkate alınmalıdır. En ağır ve olası olumsuz etkileri makul süre içinde ele aldıktan sonra, şirket, ağırlığı ve gerçekleşme olasılığı daha düşük olan olumsuz etkileri ele almalıdır. Diğer yandan, şirketin iş ortakları üzerindeki fiili veya olası etkileme gücü, şirketin olumsuz etkiye katkı düzeyi, bağlı şirketin veya iş ortağına yakınlığı veya olası sorumluluğu, olumsuz etkilerin önceliklendirilmesinde ilgili faktörler olarak değerlendirilmemelidir.
- (45) Bu Direktif’te öngörülen durum tespiti yükümlülükleri kapsamında, olası olumsuz insan hakları veya çevresel etkileri tespit etmesi durumunda şirket, bu etkileri önlemek veya yeterli şekilde hafifletmek için uygun önlemleri almalıdır. Şirketlere yasal açıklık ve kesinlik sağlamak amacıyla, bu Direktif’te, olası olumsuz etkilerin önlenmesi ve hafifletilmesi için ilgili durumlarda koşullara bağlı olarak şirketlerin yapması gereken eylemler belirtilmelidir. Olumsuz etkileri önlemeye veya yeterli düzeyde hafifletmeye yönelik uygun önlemler değerlendirilirken, uluslararası çerçeveler ile uyumlu olarak, “şirketin olumsuz etkiye katılım düzeyi” ve şirketin olumsuz etkiye yol açan veya şirketin olumsuz etkiye birlikte yol açtığı iş ortağını etkileme yeteneği dikkate alınmalıdır. Şirketler, kendilerinin yol açtığı (uluslararası çerçevede olumsuz etkiye “yol açmak” olarak anılır) ya da bağlı şirketleri veya iş ortakları ile birlikte yol açtıkları (uluslararası çerçevede olumsuz etkiye “katkıda bulunmak” olarak anılır) olumsuz etkileri önlemek veya hafifletmek için uygun önlemleri almalıdır. Bu, şirketin faaliyet zinciri dışındaki üçüncü tarafların da olumsuz etkiye yol açıp açmadığına bakılmaksızın uygulanır. Olumsuz etkiye ortaklaşa yol açılması, şirket ile bağlı şirketi veya iş ortağının olumsuz etkiye eşit derecede dahil olması ile sınırlı değildir; şirketin eylem veya ihmallerinin, bağlı şirketlerinin veya iş ortaklarının eylem veya ihmalleriyle birleşerek olumsuz etkiye yol açtığı tüm durumları kapsamalıdır. Küçük veya aşırı önemsiz katkılar hariç, buna, bir iş ortağının olumsuz etkiye yol açmasının şirket tarafından önemli düzeyde kolaylaştırıldığı veya teşvik edildiği durumlar da dahildir. Şirketlerin faaliyet zincirlerinde fiili olumsuz etkilere yalnız kendileri ya da başka tüzel kişilerle birlikte yol açmadığı ve olumsuz etkinin yalnız şirketlerin faaliyet zincirlerinde yer alan iş ortakları tarafından meydana getirildiği durumlarda (uluslararası çerçevede olumsuz etkiyle “doğrudan bağlantılı olmak” olarak anılır), şirketler yine de iş ortaklarının yol açtığı olumsuz etkiyi önlemeye veya hafifletmeye yönelik etkileme güçlerini kullanmayı amaçlamalı ya da etkileme güçlerini artırmayı amaçlamalıdır. Uluslararası çerçevelerde kullanılan ifadeler yerine, yalnız olumsuz etkiye “yol açma” kavramının kullanılması; söz konusu çerçevelerde açıklanan aynı nedensel ilişkileri kapsamakla birlikte ulusal hukuk sistemlerinde halihazırda yer alan hukuk terimleriyle karışıklığı önler. Bu bağlamda, uluslararası çerçeveler ile uyumlu olarak, şirketin bir iş ortağı üzerindeki etkileme gücü, bir yandan şirketin iş ortağını olumsuz etkileri önlemeye ikna etme yeteneğini (örneğin, pazar gücü, ön yeterlik gerekleri veya iş teşviklerinin insan hakları ve çevresel performans ile ilişkilendirilmesi yoluyla), diğer yandan ise şirketin, örneğin söz konusu iş ortağı ile iş birliği yaparak veya olumsuz etkiyle ilişkili olan iş ortağının doğrudan iş ortağı olan başka bir şirket ile etkileşimde bulunarak, şirketin makul biçimde kullanabileceği etkileme veya baskı gücünün derecesini kapsamalıdır.
- (46) Bu Direktif’te öngörülen önleme ve hafifletme yükümlülüğüne uyma amacıyla, şirketlerin, ilgili olduğu yerde aşağıda sayılan uygun önlemleri alması gerekmektedir. Önleyici tedbirlerin karmaşıklığı nedeniyle gerekli olduğu durumlarda şirketler tarafından bir önleme eylem planı

geliştirilmeli ve hayata geçirilmelidir. Şirketler, doğrudan iş ortaklarından, davranış kurallarına ve, gerektiği şekilde, önleme eylem planına uyum sağlayacaklarına yönelik sözleşmesel güvenceler almayı talep etmelidir; ki buna, anılan doğrudan ortağın, faaliyetlerinin şirketlerin faaliyet zincirlerinin parçası olduğu müddetçe kendi ortaklarından da sözleşmesel güvenceler talep etmeleri de dahildir. Sözleşmesel güvenceler, sorumlulukların şirket ile iş ortakları tarafından uygun biçimde paylaşılmasını sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Sözleşmesel güvencelere, uygunluğu doğrulamaya yönelik uygun önlemler eşlik etmelidir. Bununla birlikte, sözleşmesel güvencelerin elde edilmesi ancak koşullara bağlı olduğundan, şirket bu güvenceleri yalnız talep etmekle yükümlü olmalıdır. Olası olumsuz etkilerin kapsamlı biçimde önlenmesini sağlamak için şirketler aynı zamanda, olumsuz etkileri önlemeyi amaçlayan mali veya mali olmayan yatırımlar, uyarlamalar veya yükseltmeler yapmalı ve Birlik hukukuna uygun olarak başka şirketler ile iş birliği kurmalıdır. İlgili olduğu yerde şirketler iş planlarını ve satın alma uygulamaları da dahil olmak üzere genel strateji ve operasyonlarını uyarlamalıdır; tedarikçileri yönünden geçim ücretlerine ve gelirlere katkı sağlayan ve insan hakları veya çevre üzerinde olası olumsuz etkileri teşvik etmeyen satın alma politikaları geliştirmeli ve kullanmalıdır. Durum tespitini etkili ve verimli biçimde yapabilmek için şirketler, ürünün üretiminin öncesinde ve sonrasında, faaliyet zincirlerinin hem üretime dönük hem de satışa dönük kısımlarında ortaya çıkan olumsuz etkileri ele almak amacıyla tasarım ve dağıtım uygulamalarında gerekli değişiklikleri veya iyileştirmeleri yapmalıdır. Bu tür uygulamaların gereken şekilde kabul edilmesi ve uyarlanması, olumsuz etkinin en başta önlenmesi bakımından şirket için özellikle önemli olabilir. Bu tür önlemler aynı zamanda, örneğin şirket tarafından getirilen son teslim tarihleri veya spesifikasyonlar gibi nedenlerle, şirketler ile iş ortaklarının ortaklaşa yol açtığı olumsuz etkilerin ele alınmasında da önemli olabilir. Bunun yanında, sorumlu satın alma veya dağıtım uygulamaları, değer in faaliyet zinciri boyunca daha iyi paylaşılmasını sağlayarak, çoğunlukla yoksulluk düzeyi yüksek ülkelerde veya bölgelerde görülen çocuk işçiliği ile mücadeleye de katkı sağlar. Şirketler ayrıca gerektiği durumlarda ve KOBİ'nin sahip olduğu kaynaklar, bilgiler ve tabi olduğu kısıtlamalar ışığında, şirketin iş ortağı olan bir küçük ve orta ölçekli işletmeye (KOBİ), kapasite geliştirme, eğitim veya yönetim sistemlerinin niteliğini yükseltme çalışmalarına erişmelerini sağlamak gibi yollarla hedefli ve orantılı destek sağlamalıdır; davranış kurallarına veya önleme eylem planına uymasının ilgili KOBİ'nin ayakta durabilirliğini tehlikeye atacağı durumlarda ise, doğrudan finansman, düşük faizli borç verme, sürekli tedarik garantileri veya finansman sağlanmasına destek olma gibi yollarla hedefli ve orantılı mali destek sağlamalıdır. "KOBİ'nin ayakta durabilirliğini tehlikeye atma" kavramı, KOBİ'nin iflas etmesine yol açmak veya KOBİ'yi iflas etmeye yaklaştıran durumlara itmek olarak yorumlanmalıdır.

- (47) Zararlı satın alma uygulamalarıyla ve daha küçük operatörler başta olmak üzere üreticiler üzerindeki fiyat baskılarıyla mücadele etmek, tarım ve gıda ürünlerinin satışı bakımından özel önem taşımaktadır. Tarım sektöründeki güç dengesizliklerini ele almanın yanında gıda tedarik zincirinin tüm halkalarında fiyatların adil olmasını sağlamak ve çiftçilerin pozisyonunu güçlendirmek amacıyla büyük gıda işleyicileri ve perakendeciler, satın alma uygulamalarını uyarlamalı ve tedarikçileri yönünden geçim ücretlerine ve gelirlere katkı sağlayacak satın alma politikalarını geliştirmeli ve kullanmalıdır. Yalnız en büyük, yani dünya çapında net cirosu 450.000.000 EUR tutarını aşan, operatörlerin iş yönetimine uygulanmak suretiyle, bu Direktif, pazarlık gücü daha düşük olan tarımsal üreticilere yarar sağlamalıdır. Ayrıca, üçüncü bir ülkenin hukukuna göre kurulmuş şirketlerin de bu Direktif'e eşit düzeyde tabi olduğu dikkate alındığında, bu, Birlik'teki tarımsal üreticileri, salt Birlik'in içinde değil, dışında da kurulmuş operatörlerin haksız rekabetine ve zararlı uygulamalarına karşı koruyacaktır.
- (48) Bu Direktif, olası olumsuz etkilerin açıklanan önleme veya hafifletme önlemleriyle ele alınamayacağı durumlarda, şirketlerin sahip olduğu her türlü seçeneği gösterebilmek için, bir şirket tarafından, şirketin davranış kurallarına veya önleme eylem planına uymasını sağlamak amacıyla dolaylı iş ortağından sözleşmesel güvenceler talep etme ve dolaylı iş ortağının sözleşmesel güvencelere uyduğunu doğrulamaya yönelik uygun önlemleri alma imkanına da atıf yapmalıdır.
- (49) Olası olumsuz etkilerin önlenmesi, örneğin şirketin dolaylı iş ortağı düzeyinde, söz konusu dolaylı iş ortağıyla doğrudan sözleşmesel ilişkisi bulunan başka bir şirket ile iş birliği yapılmasını gerektirebilir. Bazı durumlarda, şirketin etkileme gücünün yeterli olmadığı hallerde doğrudan iş ortaklarının bile yol açtığı olası olumsuz etkileri önlemenin tek gerçekçi yolu başka işletmelerle iş

birliğı yapmak olabilir. Şirket, olası olumsuz etkileri tek başına veya şirketle birlikte en etkili biçimde önleyebilecek veya hafifletebilecek işletmeyle, ya da rekabet hukuku başta olmak üzere geçerli hukuka uymak kaydıyla başka tüzel kişilerle iş birliğı yapmalıdır.

- (50) Olası olumsuz etkileri önleme ve hafifletmeye yönelik uygun önlemlerin etkili olmasını sağlamak amacıyla, şirketler, olası olumsuz etkileri önlemeye ve hafifletmeye çalışıp başarısız olduktan sonra, en son çare olarak faaliyet zincirlerinde yer alan iş ortakları ile iş ilişkilerini sonlandırmak yerine onlarla etkileşim kurmaya öncelik vermelidir. Bununla birlikte, olası olumsuz etkilerin söz konusu önlemler ile ele alınamadığı durumlarda, bu Direktif aynı zamanda, en son çare olarak, şirketlerin söz konusu ortak ile yeni bir ilişkiye girmekten veya mevcut ilişkileri uzatmaktan kaçınma yükümlülüğüne; ve, makul bir değişiklik olasılığı varsa, ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisinin geçici olarak askıya alınması yoluyla şirketin baskı gücünü kullanarak veya bu gücü artırarak, yersiz gecikme olmaksızın söz konusu olumsuz etkiye yönelik, eylem planında yer alan tüm eylemlerin kabul edilmesi ve uygulanmasına yönelik spesifik ve uygun bir takvimi de içeren ve bu süre zarfında şirketin alternatif iş ortakları arayışına da girebileceği, gelişmiş bir önleme eylem planını kabul etme ve uygulama yükümlülüğüne atıfta bulunmalıdır. İlgili eylemlerin kabul edilmesi ve uygulanmasına yönelik takvimin uygunluğunu belirleyen faktörler arasında olumsuz etkinin ağırlığı ve KOBİ'ler veya küçük üreticiler üzerindeki etkiler de dahil, olası ilave olumsuz etkileri tespit etme ve bunları önlemeye veya hafifletmeye yönelik adımlar atma ihtiyacı yer alabilir. Şirketler iş ortakları ile iş ilişkilerini askıya almalı ve bu şekilde baskı güçlerini artırarak etkinin ele alınma olasılığını da artırmalıdır. Örneğin, devlet tarafından dayatılan zorla çalıştırma durumları veya gelişmiş önleme eylem planının uygulanmasının olumsuz etkiyi önleyemediği veya hafifletemediği haller gibi, bu tür çabaların başarıya ulaşacağına ilişkin makul beklentinin olmadığı durumlarda, eğer olası olumsuz etki ağır bir etkiyse şirketin, ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisini sonlandırması gerekmektedir. Şirketlerin bu yükümlülüğü yerine getirmelerine izin verebilmek için, Üye Devletler, kendi hukuklarına tabi olan sözleşmelerde iş ilişkisini sonlandırma seçeneğinin mevcut olmasını sağlamalıdır. Şirket, bir iş ilişkisini sonlandırma veya askıya alma kararını verirken, ilişkiyi sonlandırmanın veya askıya almanın doğuracağı olumsuz etkilerin, önlenemeyen veya yeterince hafifletilemeyen olumsuz etkilere göre açıkça daha ağır olmasının makul olarak beklenip beklenemeyeceğini değerlendirmelidir. Şirketlerin iş ilişkilerini geçici olarak askıya aldığı veya sonlandırdığı durumlarda, ilişkiyi askıya alma veya sonlandırmanın etkilerini önlemek, hafifletmek veya ortadan kaldırmak için adımlar atması ve iş ortağına makul bildirimlerde bulunarak bu kararı dikkatle izlemeyi sürdürmesi gerekmektedir. Dolaylı iş ilişkileri düzeyindeki olumsuz etkilerin önlenmesi, başka bir tüzel kişilik ile iş birliğı gerektirebilir. Bazı durumlarda, özellikle dolaylı iş ortağının şirket ile yeni bir sözleşmeye girmeye hazır olmadığı durumlarda, dolaylı iş ilişkileri düzeyinde olumsuz etkileri önlemenin tek gerçekçi yolu başka bir şirket ile iş birliğı kurmak olabilir.
- (51) Düzenlemeye tabi mali işletmeler yalnızca faaliyet zincirlerinin üretime dönük kısmı için durum tespiti yükümlülüklerine tabi olsalar da, mali hizmetlerin özgül nitelikleri ve Çok Uluslu Şirketler Rehberi, mali işletmelerin durum tespiti süreçlerinde alması gereken uygun ve etkili önlemlerin türlerine yönelik göstergeler sunmaktadır. Çok Uluslu Şirketler Rehberi'nde de vurgulandığı üzere, mali hizmetlerin özgül niteliklerinin de tanınması gerekmektedir. Düzenlemeye tabi mali işletmelerin olumsuz etkileri dikkate almaları ve şirketleri etkilemek için "baskı güçlerini" kullanmaları beklenmektedir. Baskı gücünü uygulamanın bir yolu, hissedarların haklarının kullanılması şeklinde olabilir.
- (52) Doğrudan ve dolaylı iş ortakları söz konusu olduğunda, sektörel ve çok paydaşlı girişimler olumsuz etkileri tespit etmek, hafifletmek ve önlemek için ilave baskı gücü oluşturulmasında yardımcı olabilir. Dolayısıyla, söz konusu girişimlerin bu yükümlülüklerin yerine getirilmesini desteklemeye uygun olduğu ölçüde, şirketler bu girişimlere katılarak bu Direktif'te yer alan 7 ila 16. maddede belirtilen yükümlülüklerin uygulanmasını destekleyebilmelidir. Kapsamlı bir anlama sahip olan "girişimler" terimi, şirketlerin durum tespiti yükümlülüklerinin uygulanmasını desteklemek amacıyla katılabileceği; hükümetler, sektör dernekleri, sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere ilgili örgütler veya bunların grupları veya birleşimi tarafından geliştirilen ve denetlenen gönüllü durum tespit usulleri, araçları ve mekanizmalarının birleşimini içermektedir. Şirketler, uygunluklarını değerlendirdikten sonra, sektörel veya çok paydaşlı girişimler ya da bu girişimlerin

üyeleri tarafından yürütülen ilgili risk analizlerinden yararlanabilir veya bunlara katılabilir ve bu girişimler aracılığıyla etkili ve uygun önlemleri alabilir ve bunlara katılabilir. Bunu yaparken şirketler, bu önlemlerin etkililiğini izlemeli ve yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak için gereken durumlarda uygun önlemleri almaya devam etmelidir. Bu tür girişimler hakkında eksiksiz bilgi sağlanması amacıyla, bu Direktif aynı zamanda Komisyonun ve Üye Devletlerin, bu girişimler ve bunların sonuçları hakkında bilgilerin yayılmasını kolaylaştırma imkanına da atıfta bulunmalıdır. Komisyon, Üye Devletler ile iş birliği içinde, şirketlerin sektörel ve çok paydaşlı girişimlerin uygunluğunu değerlendirebilmelerine yönelik uygunluk kriterleri ve metodolojinin belirlendiği bir rehber yayınlamalıdır. Şirketler ayrıca, durum tespiti yükümlülüklerinin uygulanmasını desteklemek amacıyla, faaliyet zincirlerinde yer alan şirketler üzerinde ve bu şirketler tarafından bağımsız üçüncü taraf doğrulaması yaptırabilir; ancak söz konusu doğrulama, ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesini desteklemek için uygun olduğu ölçüde gerçekleştirilebilir. Bağımsız üçüncü taraf doğrulaması diğer şirketler ya da sektörel veya çok paydaşlı bir girişim tarafından yürütülebilir. Bağımsız üçüncü taraf doğrulayıcılar, nesnellik doğrultusunda ve şirkete karşı tamamen bağımsız hareket etmeli, herhangi bir çıkar çatışmasından uzak olmalı, doğrudan veya dolaylı dış etkilere maruz kalmamalı ve bağımsızlıkları ile bağdaşmayan hiçbir eylemde bulunmamalıdır. Olumsuz etkinin niteliğine bağlı olarak, çevre veya insan hakları konularında deneyimli ve yetkin olmalı ve doğrulamanın kalitesi ve güvenilirliğinden sorumlu tutulmalıdır. Komisyon, Üye Devletler ile iş birliği içinde, şirketlerin üçüncü taraf doğrulayıcıların uygunluğunu değerlendirmeye yönelik uygunluk kriterlerini ve metodolojiyi belirleyen rehber ile üçüncü taraf doğrulamasının doğruluk, etkililik ve bütünlüğünü izlemeye yönelik rehberler yayınlamalıdır. Bu rehberler, etkili olmayan denetimlerin eksikliklerinin giderilmesi açısından son derece önemlidir. Durum tespiti yükümlülüklerinin uygulanmasını desteklemek için sektörel veya çok paydaşlı girişimlere katılan ya da üçüncü taraf doğrulamaları veya sözleşme hükümlerinden yararlanan şirketler yine de, bu Direktif'in ihlali ve ihlal sonucunda mağdurların maruz kaldığı zarar nedeniyle cezalandırılabilir veya sorumlu bulunabilmelidir.

- (53) Bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülükleri kapsamında, fiili olumsuz insan hakları veya çevresel etkileri tespit etmesi durumunda şirket, bunlara son vermeye yönelik uygun önlemleri almalıdır. Şirketin kendisinin ve bağlı şirketlerinin operasyonlarında yer alan fiili olumsuz etkileri sonlandırabilmesi beklenebilir. Ancak, olumsuz etkilere son verilemediği durumda, şirketlerin bu etkilerin kapsamını en aza indirmesi gerektiği açıklığa kavuşturulmalıdır. Olumsuz etkilerin kapsamının en aza indirilmesi, olumsuz etkiye son vermeye mümkün olan en yakın sonucu gerektirmelidir. Bu nedenle şirket, olumsuz etkiyi sonlandırmasını engelleyen koşulları ve olumsuz etkinin sonlandırılıp sonlandırılmayacağını periyodik olarak yeniden değerlendirmelidir. Şirketlere yasal açıklık ve kesinlik sağlamak amacıyla, bu Direktif'te, şirketlerin insan hakları ve çevreye ilişkin fiili olumsuz etkilere son vermek ve kapsamalarını en aza indirmek için ilgili durumlarda koşullara bağlı olarak hangi eylemleri yapmaları gerektiği belirtilmelidir. Olumsuz etkilere son vermeye veya kapsamalarını en aza indirmeye yönelik uygun önlemler değerlendirilirken, uluslararası çerçeveler ile uyumlu olarak "şirketin olumsuz etkiye katılım düzeyi" ve şirketin olumsuz etkiye yol açan veya bu etkiye birlikte yol açtığı iş ortağını etkileme yeteneği dikkate alınmalıdır. Şirketler, kendilerinin yol açtığı (uluslararası çerçevede olumsuz etkiye "yol açmak" olarak anılır) ya da bağlı şirketleri veya iş ortakları ile birlikte yol açtıkları (uluslararası çerçevede olumsuz etkiye "katkıda bulunmak" olarak adlandırılır) olumsuz etkiyi sonlandırmak veya kapsamını en aza indirmek için uygun önlemleri almalıdır. Bu, şirketin faaliyet zinciri dışındaki üçüncü tarafların da olumsuz etkiye yol açıp açmadığına bakılmaksızın uygulanır. Olumsuz etkiye ortaklaşa yol açılması, şirket ile bağlı şirketi veya iş ortağının olumsuz etkiye eşit derecede dahil olması ile sınırlı değildir; şirketin eylem veya ihmallerinin, bağlı şirketlerinin veya iş ortaklarının eylem veya ihmalleriyle birleşerek olumsuz etkiye yol açtığı tüm durumları kapsamalıdır. Küçük veya aşırı önemsiz katkılar hariç, buna, bir iş ortağının olumsuz etkiye yol açmasının şirket tarafından önemli düzeyde kolaylaştırıldığı veya teşvik edildiği durumlar da dahildir. Şirketlerin, faaliyet zincirlerinde fiili olumsuz etkilere kendi başlarına ya da başka tüzel kişilerle birlikte yol açmadığı ancak söz konusu olumsuz etkinin yalnız şirketlerin faaliyet zincirlerinde yer alan iş ortakları tarafından meydana getirildiği durumlarda (uluslararası çerçevede olumsuz etkiyle "doğrudan bağlantılı olmak" olarak anılır), şirketler yine de iş ortaklarının yol açtığı olumsuz etkinin sona erdirilmesini veya kapsamının en aza indirilmesini

sağlamak ya da buna yönelik etkilerini artırmak amacıyla baskı güçlerini kullanmayı amaçlamalıdır. Uluslararası çerçevelerde kullanılan ifadeler yerine, yalnız olumsuz etkiye “yol açma” kavramının kullanılması; söz konusu çerçevelerde açıklanan aynı nedensel ilişkileri kapsamakla birlikte ulusal hukuk sistemlerinde halihazırda yer alan hukuk terimleriyle karışıklığı önler. Bu bağlamda, uluslararası çerçeveler ile uyumlu olarak, şirketin bir iş ortağı üzerindeki etkileme gücü, bir yandan şirketin iş ortağını olumsuz etkileri sonlandırmaya veya kapsamalarını en aza indirmeye ikna etme yeteneğini (örneğin, pazar gücü, ön yeterlik gerekleri veya iş teşviklerinin insan hakları ve çevresel performans ile ilişkilendirilmesi yoluyla), diğer yandan ise şirketin, örneğin söz konusu iş ortağı ile iş birliği yaparak veya olumsuz etkiyle ilişkili olan iş ortağının doğrudan iş ortağı olan başka bir şirket ile etkileşimde bulunarak, şirketin makul biçimde kullanabileceği etkileme veya baskı gücünün derecesini kapsamalıdır.

(54) Bu Direktif’te öngörülen, fiili olumsuz etkileri sonlandırma veya kapsamalarını en aza indirme yükümlülüğüne uyma amacıyla, şirketlerin, ilgili olduğu yerde aşağıda sayılan uygun önlemleri alması gerekmektedir. Söz konusu olumsuz etkilerin derhal sonlandırılmayacak olmaları nedeniyle gerekli olduğu durumlarda, şirketler tarafından bir düzeltici eylem planı geliştirilmeli ve hayata geçirilmelidir. Şirketler, doğrudan iş ortaklarından, davranış kurallarına ve, gerektiği şekilde, düzeltici eylem planına uyum sağlayacaklarına yönelik sözleşmesel güvenceler almayı talep etmelidir; ki buna, anılan doğrudan ortağın iş ortaklarının, faaliyetlerinin şirketlerin faaliyet zincirlerinin parçası olduğu müddetçe kendi ortaklarından da sözleşmesel güvenceler talep etmeleri de dahildir. Sözleşmesel güvenceler, sorumlulukların şirket ile iş ortakları tarafından uygun biçimde paylaşılmasını sağlayacak biçimde tasarlanmalıdır. Sözleşmesel güvencelere, uygunluğu doğrulamaya yönelik uygun önlemler eşlik etmelidir. Bununla birlikte, sözleşmesel güvencelerin elde edilmesi koşullara bağlı olabileceğinden, şirket bu güvenceleri yalnız talep etmekle yükümlü olmalıdır. Şirketler aynı zamanda, olumsuz etkileri sonlandırmayı veya kapsamalarını en aza indirmeyi amaçlayan mali veya mali olmayan yatırımlar, uyarlamalar veya yükseltmeler yapmalı ve Birlik hukukuna uygun olarak başka şirketler ile iş birliği kurmalıdır. İlgili olduğu yerde şirketler iş planlarını ve satın alma uygulamaları da dahil olmak üzere genel strateji ve operasyonlarını uyarlamalıdır; tedarikçileri yönünden geçim ücretleri ve gelirlere katkı sağlayan ve insan hakları veya çevre üzerinde olası olumsuz etkileri teşvik etmeyen satın alma politikaları geliştirmeli ve kullanmalıdır. Durum tespitini etkili ve verimli biçimde yapabilmek için şirketler, ürünün üretiminin öncesinde ve sonrasında, faaliyet zincirlerinin hem üretime dönük hem de satışa dönük kısımlarında ortaya çıkan olumsuz etkileri ele almak amacıyla tasarım ve dağıtım uygulamalarında gerekli değişiklikleri veya iyileştirmeleri yapmalıdır. Bu tür uygulamaların gereken şekilde kabul edilmesi ve uyarlanması, olumsuz etkinin en başta önlenmesi bakımından şirket için özellikle önemli olabilir. Bu tür önlemler aynı zamanda, örneğin şirket tarafından getirilen son teslim tarihleri veya spesifikasyonlar gibi nedenlerle, şirketler ile iş ortaklarının ortaklaşa yol açtığı olumsuz etkilerin ele alınmasında da önemli olabilir. Bunun yanında, sorumlu satın alma veya dağıtım uygulamaları, değer zinciri boyunca daha iyi paylaşılmasını sağlayarak, çoğunlukla yoksulluk düzeyi yüksek ülkelerde veya bölgelerde görülen çocuk işçiliği ile mücadeleye de katkı sağlar. Şirketler ayrıca gerektiği durumlarda ve KOBİ’nin sahip olduğu kaynaklar, bilgiler ve tabi olduğu kısıtlamalar ışığında, şirketin iş ortağı olan KOBİ’lere, kapasite geliştirme, eğitim veya yönetim sistemlerinin niteliğini yükseltme çalışmalarına erişmelerini sağlamak gibi yollarla hedefli ve orantılı destek sağlamalıdır; davranış kurallarına veya düzeltici eylem planına uymasının ilgili KOBİ’nin ayakta durabilirliğini tehlikeye atacağı durumlarda ise, doğrudan finansman, düşük faizli borç verme, sürekli tedarik garantileri veya finansman sağlanmasına destek olma gibi yollarla hedefli ve orantılı mali destek sağlamalıdır. “KOBİ’nin ayakta durabilirliğini tehlikeye atma” kavramı, KOBİ’nin iflas etmesine yol açmak veya KOBİ’yi iflas etmeye yaklaştıran durumlara itmek olarak yorumlanmalıdır.

(55) Bu Direktif, fiili olumsuz etkilerin açıklanan önlemler ile ele alınamayacağı durumlarda şirketlerin sahip olduğu her türlü seçeneği gösterebilmek için, bir şirket tarafından, şirketin davranış kurallarına veya düzeltici eylem planına uymasını sağlamak amacıyla dolaylı iş ortağından sözleşmesel güvenceler talep etme ve dolaylı iş ortağının sözleşmesel güvencelere uyduğunu doğrulamaya yönelik uygun önlemleri alma imkanına da atıf yapmalıdır.

- (56) Dolaylı iş ortağı konumundaki bir KOBİ'den sözleşmesel güvenceler alındığında, şirketler, sözleşmesel güvencelere KOBİ'lere yönelik uygun önlemlerin eşlik etmesi gerekip gerekmediğini değerlendirmelidir. KOBİ'nin maliyetin bir kısmını ödemeyi talep etmesi durumunda veya şirket ile mutabık kalarak, KOBİ doğrulama sonuçlarını diğer şirketler ile paylaşabilmelidir.
- (57) Fiili olumsuz etkileri sonlandırmaya veya en aza indirmeye yönelik uygun eylemlerin etkili olmasını sağlamak amacıyla, şirketler, fiili olumsuz etkileri sonlandırmaya veya kapsamalarını en aza indirmeye çalışıp başarısız olduktan sonra, en son çare olarak faaliyet zincirlerinde yer alan iş ortakları ile iş ilişkilerini sonlandırmak yerine onlarla etkileşim kurmaya öncelik vermelidir. Bununla birlikte, fiili olumsuz etkilerin söz konusu önlemler ile sona erdirilemediği veya kapsamlarının en aza indirilemediği durumlarda, bu Direktif aynı zamanda, en son çare olarak, şirketlerin söz konusu ortak ile yeni bir ilişkiye girmekten veya mevcut ilişkileri uzatmaktan kaçınma yükümlülüğüne; ve, makul bir değişiklik olasılığı varsa, ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisinin geçici olarak askıya alınması yoluyla şirketin etkileme gücünü kullanarak veya bu gücü artırarak, yersiz gecikme olmaksızın söz konusu olumsuz etkiye yönelik, eylem planında yer alan tüm eylemlerin kabul edilmesi ve uygulanmasına yönelik spesifik ve uygun bir takvimi de içeren ve bu süre zarfında şirketin alternatif iş ortakları arayışına da girebileceği, gelişmiş bir düzeltici eylem planını kabul etme ve uygulama yükümlülüğüne atıfta bulunmalıdır. İlgili eylemlerin kabul edilmesi ve uygulanmasına yönelik takvimin uygunluğunu belirleyen faktörler arasında olumsuz etkinin ağırlığı ve KOBİ'ler veya küçük üreticiler üzerindeki etkiler de dahil, her türlü ilave olumsuz etkiyi tespit etme ve bunları sonlandırmaya veya kapsamalarını en aza indirmeye yönelik adımlar atma ihtiyacı yer alabilir. Şirketler iş ortakları ile iş ilişkilerini askıya almalı ve bu şekilde baskı güçlerini artırarak etkinin ele alınma olasılığını da artırmalıdır. Örneğin, devlet tarafından dayatılan zorla çalıştırma durumları veya gelişmiş düzeltici eylem planının uygulanmasının olumsuz etkiye son veremediği veya kapsamını en aza indiremediği haller gibi, bu tür çabaların başarıya ulaşacağına ilişkin makul beklentinin olmadığı durumlarda, eğer fiili olumsuz etki ağır bir etkiyse şirketin, ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisini sonlandırması gerekmektedir. Şirketlerin bu yükümlülüğü yerine getirmelerine izin verebilmek için, Üye Devletler, kendi hukuklarına tabi olan sözleşmelerde iş ilişkisini sonlandırma seçeneğinin mevcut olmasını sağlamalıdır. Şirket, bir iş ilişkisini sonlandırma veya askıya alma kararını verirken, ilişkiyi sonlandırmanın veya askıya almanın doğuracağı olumsuz etkilerin, son verilemeyen veya kapsamı yeterince en aza indirilemeyen olumsuz etkiye göre açıkça daha ağır olmasının makul olarak beklenip beklenemeyeceğini değerlendirmelidir. Şirketlerin iş ilişkilerini geçici olarak askıya aldığı veya sonlandırdığı durumlarda, ilişkiyi askıya alma veya sonlandırmanın etkilerini önlemek, hafifletmek veya ortadan kaldırmak için adımlar atması ve iş ortağına makul bildirimlerde bulunarak bu kararı dikkatle izlemeyi sürdürmesi gerekmektedir. Dolaylı iş ilişkileri düzeyindeki olumsuz etkilerin önlenmesi, başka bir tüzel kişilik ile iş birliği gerektirebilir. Bazı durumlarda, özellikle dolaylı iş ortağının şirket ile yeni bir sözleşmeye girmeye hazır olmadığı durumlarda, dolaylı iş ilişkileri düzeyinde olumsuz etkileri önlemenin tek gerçekçi yolu başka bir şirket ile iş birliği kurmak olabilir.
- (58) Bir şirketin kendi başına veya başkalarıyla birlikte fiili olumsuz etkiye yol açtığı durumlarda, şirket tarafından telafi sağlanmalıdır. "Telafi sağlama" terimi etkilenen kişi veya kişileri, toplulukları veya çevreyi, fiili olumsuz etki meydana gelmemiş olsaydı bulunacakları duruma eşdeğer veya buna mümkün olduğunca yakın bir duruma kavuşturmak anlamına gelir; bu, şirketin olumsuz etkiye katkısı ile orantılı olarak, fiili olumsuz etkinin etkilediği kişi veya kişilere şirketin sağlayacağı mali veya mali olmayan tazminatları ve gereken her türlü telafi edici önlem için kamu makamları tarafından katlanılan maliyetlerin, uygulanabilir olduğu durumlarda, şirket tarafından geri ödenmesi gibi yolları da kapsar. Üye Devletler, olumsuz etkiden etkilenen paydaşların, mahkemede dava açmadan önce telafi edici çözüm aramak zorunda olmamasını sağlamalıdır. Üye Devletler, şirket fiili olumsuz etkiye kendi başına veya başkalarıyla birlikte yol açtığı durumda telafi sunmadığında, yetkili denetim makamının, kendi inisiyatifini kullanarak veya bu Direktif'e uygun olarak kendisine iletilen gerekçeli endişeler sonucunda, şirkete uygun telafi sağlamayı emretme yetkisine sahip olmasını sağlamalıdır. Bu, böyle bir durumda bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin ihlali nedeniyle ceza verilmesine ve ulusal mahkeme karşısında hukuki sorumluluğun aranmasına halel getirmez. Fiili olumsuz etkiye yalnızca şirketin iş ortağının yol açtığı durumda, şirket tarafından gönüllü olarak telafi sağlanabilir. Ayrıca şirket, telafiye imkan

tanınmak için, olumsuz etkiye kendi başına veya başkalarıyla birlikte yol açan iş ortağını etkileme yeteneğini de kullanabilir.

(59) Şirketler, kişiler ve kuruluşlara yönelik olarak, insan hakları ve çevre üzerindeki fiili veya olası olumsuz etkilere ilişkin meşru endişelerin var olması durumunda doğrudan kendilerine şikayette bulunma imkanı sağlamalıdır. Bu tür şikayetlerde bulunabilecek kişiler ve kuruluşların arasında etkilenen veya etkilenmiş olabileceklerine inanmak için makul nedenlere sahip kişiler ile onların adına hareket eden, sivil toplum kuruluşları ve insan hakları savunucuları; sendikalar ve ilgili faaliyet zincirinde çalışan kişileri temsil eden diğer işçi temsilcileri; ve şikayete konu olan çevresel olumsuz etki ile ilgili alanlarda faaliyet gösteren ve deneyim sahibi olan sivil toplum kuruluşları yer alabilir. Şirketler, bu şikayetleri ele almaya yönelik adil, kamuya açık, erişilebilir, öngörülebilir ve şeffaf bir prosedür oluşturmalıdır ve ilgili işçileri, sendikaları ve diğer işçi temsilcilerini bu prosedürler hakkında bilgilendirmelidir. Şirketler aynı zamanda, fiili veya olası olumsuz etkilere ilişkin bilgi veya endişelere sahip kişi ve kuruluşlar tarafından bildirimde bulunulmasına yönelik erişilebilir bir mekanizma da oluşturmalıdır. Şirketler, üzerlerindeki yükü azaltmak amacıyla; şirketler tarafından, örneğin, şirketler grubu, sektörel dernekler, çok paydaşlı girişimler veya küresel çerçeve sözleşmeleri gibi yollarla, ortaklaşa oluşturulan iş birlikçi şikayet prosedürleri ve bildirim mekanizmalarına katılabilmelidir. Bildirimde veya şikayette bulunmak, bildirimde veya şikayette bulunan kişiler için, gerekçeli endişelere ilişkin prosedürlere ya da yargı veya, varsa, OECD'nin ulusal irtibat noktaları gibi yargı dışı mekanizmalara erişimin önkoşulu olmamalıdır ya da bunlara erişimi engellememelidir. Bu Direktif kapsamında şikayet prosedürleri ve bildirim mekanizmasına ilişkin hükümler, şirket temsilcisine erişerek makul olmayan taleplere yol açılmasını önleyecek şekilde olmalıdır. Uluslararası standartlara uygun olarak, şikayette bulunan kişilerin, söz konusu şikayetlerin isimsiz olarak yapılmadığı durumlarda, şirketten zamanında ve uygun takip işlemlerini yapmasını; şikayete ve olası telafiye konu olan fiili veya olası ağır olumsuz etkileri tartışmak, bir şikayetin neden sağlam temellere dayalı ya da temelsiz bulunduğuna ilişkin gerekçeleri öğrenmek ve şikayetin sağlam nedenlere dayalı olarak değerlendirildiği durumlarda, şirket tarafından alınan veya alınacak önlemler ve yapılan veya yapılacak eylemler hakkında bilgi edinmek üzere şirketin uygun düzeydeki temsilcileri ile bir araya gelmeyi talep etme hakkı olmalıdır. Şirketler aynı zamanda, ulusal hukuka uygun olarak, şikayette veya bildirimde bulunan kişi veya kuruluşun kimliğinin gizli kalmasını sağlayarak her türlü misillemeyi önlemeye yönelik makul biçimde mevcut olan önlemleri almalıdır. "Adil, kamuya açık, erişilebilir, öngörülebilir ve şeffaf" terimleri, BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum No. 16'da da söz edilen ve BM Rehber İlkeleri'nde yer alan, prosedürlerin meşru, erişilebilir, öngörülebilir, hakkaniyetli, şeffaf, haklar ile uyumlu ve sürekli öğrenmenin bir kaynağı olmasını gerektiren 31 sayılı ilke ile uyumlu olacak şekilde yorumlanmalıdır. İşçiler ve temsilcileri de uygun biçimde koruma altına alınmalıdır ve hiçbir yargı dışı telafi mekanizması, toplu pazarlığı teşvik etmeye ve sendikaların tanınmasına halel getirmemeli ve hiçbir durumda meşru sendikaların veya işçi temsilcilerinin iş uyuşmazlıklarını ele alma konusundaki rolünü zayıflatmamalıdır. Şirketler, ilgili engelleri gereken şekilde dikkate alarak bildirim mekanizmaları ve şikayet prosedürlerinin paydaşlar için erişilebilir olmasını sağlamalıdır.

(60) Şikayette bulunma hakkına sahip kişi veya kuruluşlar listesinin ve şikayet konularının kapsamının daha geniş olması nedeniyle, bu Direktif kapsamındaki şikayet prosedürü hukuki açıdan, (AB) 2019/1937 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'ne¹⁶ uygun olarak şirketler tarafından oluşturulan kurum içi raporlama prosedüründen ayrı bir mekanizma olarak değerlendirilmelidir. Söz konusu Direktif'in maddi kapsamına giren Birlik hukuku veya ulusal hukuk ihlalinin olumsuz etki olarak değerlendirilebildiği ve bildirimde bulunan kişinin olumsuz etkiden doğrudan etkilenen bir şirket çalışanı olması durumunda, bu kişi, hem bu Direktif'e uygun olarak oluşturulan şikayet mekanizması hem de (AB) 2019/1937 sayılı Direktif'te belirtilen kurum içi raporlama prosedürü olmak üzere her iki prosedürü de kullanabilecektir. Ancak yukarıda belirtilen koşullardan biri sağlanmadığında, ilgili kişinin yalnız prosedürlerden biri üzerinden işlem yapabilmesi gerekir.

(61) Şirketler, durum tespiti önlemlerinin uygulanmasını ve etkililiğini izlemelidir. Kendilerinin ve bağlı şirketlerinin operasyonlarına ve, şirketin faaliyet zinciriyle ilgili olduğu durumlarda, iş ortaklarının

¹⁶ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 23 Ekim 2019 tarihli ve (AB) 2019/1937 sayılı, Birlik hukukunun ihlalinin bildiren kişilerin korunmasına ilişkin Direktifi (OJ L 305, 26.11.2019, s. 17).

operasyonlarına yönelik periyodik değerlendirmeler gerçekleştirerek olumsuz etkileri tespit etme, önleme, en aza indirme, sonlandırma ve hafifletme çalışmalarının uygulanmasını değerlendirmeli ve bu çalışmaların yeterliliğini ve etkililiğini izlemelidir. Söz konusu değerlendirmeler, olumsuz etkilerin uygun biçimde tespit edildiğini, durum tespiti önlemlerinin hayata geçirildiğini ve olumsuz etkilerin fiili olarak önlendiğini veya sonlandırıldığını doğrulamalıdır. Değerlendirmelerin güncelliğini sağlamak için, önemli bir değişiklikten sonra yersiz gecikme olmaksızın ancak en az 12 ayda bir gerçekleştirilmelidir ve yeni olumsuz etki risklerinin ortaya çıkabileceğini düşünmek için makul gerekçeler mevcut ise, bu süre içerisinde ayrıca revize edilmelidir. Önemli değişiklikler; şirketlerin kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonları, hukuk veya iş ortamının statükosunda gerçekleşen değişiklikler ya da şirketin veya işletim bağlamının önemli düzeyde yön değiştirmesi olarak anlaşılmalıdır. Şirketin yeni bir ekonomik sektörde veya coğrafi bölgede faaliyet göstermeye başlaması, yeni ürünler üretmeye başlaması veya olumsuz etkileri potansiyel olarak daha yüksek teknolojiler kullanarak mevcut ürünlerini üretme biçimini değiştirmesi veya yeniden yapılanma ya da birleşme veya iktisap gibi yollarla kurumsal yapısını değiştirmesi gibi durumlar, önemli değişikliklere örnek olarak gösterilebilir. Yeni risklerin ortaya çıkabileceğini düşünmeye yönelik makul gerekçeler; olumsuz etkiyi kamuya açık bilgilerden öğrenmek, paydaş katılımı veya bildirimler gibi farklı yollarla ortaya çıkabilir. Şirketler, bu gereğe uyduklarını gösterir belgeleri en az beş yıl boyunca saklamalıdır. Bu belgeler en az, ilgili olduğu yerde, 8. madde uyarınca tespit edilen etkiler ve derinlemesine değerlendirmeleri; 10(2) maddesinin (a) bendi ve 11(3) maddesinin (b) bendi uyarınca önleyici ve/veya düzeltici eylem planını; 10(2) maddesinin (b) bendi, 10(4) maddesi, 11(3) maddesinin (c) bendi, 11(5) maddesi uyarınca edinilen sözleşme hükümleri veya yapılan sözleşmeleri; 10(5) ve 11(6) maddeleri uyarınca gerçekleştirilen doğrulamaları; telafi edici önlemleri; şirketin izleme yükümlülüğü kapsamında periyodik değerlendirmeleri; bildirimler ve şikayetleri içermelidir. Mali işletmeler yalnız kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve üretime dönük iş ortaklarının operasyonlarını periyodik değerlendirmeye tabi tutmalıdır.

- (62) BM Rehber İlkeleri'nde ve OECD çerçevesinde belirlenen mevcut uluslararası standartlarda da olduğu gibi, fiili veya olası olumsuz etkileri tespit etmek ve ele almak amacıyla uygulanan durum tespiti politikaları, süreçleri ve faaliyetleri hakkında ilgili bilgilerin, bu faaliyetlerden elde edilen bulgular ve sonuçlar ile birlikte kurum dışına iletilmesi, durum tespiti gereğinin parçasını oluşturmaktadır. 2013/34/AB sayılı Direktif'te, bu Direktif'in kapsamına giren şirketlere yönelik ilgili raporlama yükümlülükleri belirtilmiştir. Bunun yanında, (AB) 2019/2088 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nde¹⁷, mali işletmeler için, mali hizmetler sektöründe sürdürülebilirlikle bağlantılı bildirimler hakkında ilave raporlama yükümlülükleri belirtilmiştir. Raporlama yükümlülüklerinin mükerrerliğini önlemek amacıyla bu Direktif, 2013/34/AB sayılı Direktif'in kapsamına giren şirketler için 2013/34/AB sayılı Direktif kapsamındaki yükümlülüklerle ve yine bu kapsamda geliştirilmesi gereken raporlama standartlarına ek olarak yeni raporlama yükümlülükleri getirmemelidir. Bu Direktif çerçevesinde durum tespiti kapsamındaki iletişim yükümlülüklerine uymak amacıyla şirketler, 2013/34/AB sayılı Direktif'te öngörülen sürdürülebilirlik raporlaması gereklerine tabi olmadıkları müddetçe, makul bir süre içinde ancak beyanın hazırlandığı mali yılın bilanço tarihinden en geç 12 ay sonra, Birlik'in resmi dillerinden en az birinde hazırlanan yıllık beyanlarını internet sitelerinde yayınlamalıdır. Şirketin 2013/34/AB sayılı Direktif'te yer alan 19a veya 29a maddeleri doğrultusunda raporlama yapma zorunluluğu bulunmadığı durumlarda, söz konusu beyan, yıllık mali tabloların yayınlanma tarihine kadar yayınlanmalıdır. Yıllık beyan, (AB) 2023/2859 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nde¹⁸ belirtilen Avrupa Tek Erişim Noktası'ndan (ESAP) erişilebilir hale getirilmesi amacıyla, belirlenen toplama makamına sunulmalıdır. Bilgilere ESAP üzerinden erişim kurallarının uygulanmasına yönelik koşulların tekbiçimliliğini sağlamak amacıyla, uygulama yetkileri Komisyona verilmelidir. Hukuki kesinliği artırmak amacıyla, (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün Eki, bu Direktif'e atıf yapılarak değiştirilmelidir.

¹⁷ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 27 Kasım 2019 tarihli ve (AB) 2019/2088 sayılı, finansal hizmetler sektöründe sürdürülebilirlikle ilgili açıklamalara ilişkin Tüzüğü (OJ L 317, 9.12.2019, s. 1).

¹⁸ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 13 Aralık 2023 tarihli ve (AB) 2023/2859 sayılı, finansal hizmetler, sermaye piyasaları ve sürdürülebilirlik alanlarında kamuya açık bilgilere merkezi erişim sağlayan Avrupa Tek Erişim Noktasının kurulmasına ilişkin Tüzüğü (OJ L, 2023/2859, 20.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2859/oj>).

- (63) Bu Direktif'in kapsamında yer alan ve aynı zamanda 2013/34/AB sayılı Direktif'te yer alan 19a, 29a ve 40a maddeleri kapsamındaki raporlama gereklerine tabi olan şirketlerin, 2013/34/AB sayılı Direktif'te yer alan 19a, 29a ve 40a maddelerinde öngörüldüğü şekilde durum tespiti süreçleri hakkında raporlama yükümlülükleri, şirketlerin durum tespitini bu Direktif'te öngörülen şekilde nasıl gerçekleştirdiklerini açıklama zorunlulukları olarak yorumlanmalıdır.
- (64) Bu Direktif şirketlerin, (AB) 2016/943 sayılı Direktif'te tanımlanan şekliyle ticaret sırrı olarak nitelendirilebilecek fikri sermayelerini, fikri mülkiyetlerini, teknik bilgilerini veya yenilik sonuçlarını kamuoyuna ifşa etmesini gerektirmeyi hedeflememektedir. Dolayısıyla, bu Direktif'te öngörülen raporlama gerekleri (AB) 2016/943 sayılı Direktif'e halel getirmemelidir. Bu Direktif aynı zamanda, (AB) 596/2014 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'ne¹⁹ halel getirmeksizin uygulanmalıdır.
- (65) Anlamli insan hakları ve çevre durum tespiti gerçekleştirebilmek için, şirketler, durum tespiti eylemlerini uygulama sürecinde paydaşlarla etkili biçimde etkileşimde bulunmaya yönelik uygun önlemleri almalıdır. Etkili etkileşim, (AB) 2016/943 sayılı Direktif'e halel getirmeksizin, danışılan paydaşlara ilgili ve kapsamlı bilgileri sunmanın yanı sıra, proje veya saha gibi uygun düzeylerde ve uygun aralıklarla samimi etkileşim ve diyaloga imkan veren sürekli danışmanlığı kapsamalıdır. Danışılan paydaşlar ile anlamli etkileşim kurulurken, etkileşime yönelik engeller dikkate alınmalıdır; gizlilik ve isimsizlik korunarak paydaşların misilleme ve cezalandırmadan korunmaları sağlanmalıdır; BM Yerli Halklar Hakları Bildirgesi kapsamında korunanlar ve BM İnsan Hakları Savunucuları Bildirgesi'nin kapsamına girenler gibi potansiyel olarak etkilenen gruplar veya toplulukları da dikkate alarak, kırılgan paydaşların ihtiyaçlarına, örtüşen kırılganlıklar ve kesişen faktörlere özel önem verilmelidir. Bazı durumlarda, danışılan paydaşlarla anlamli etkileşimde bulunmak mümkün olmayabilir veya şirketin, bu Direktif'in gereklerine eksiksiz biçimde uyabilmesi için ek uzman görüşlerinden faydalanılabilir. Bu tür durumlarda, şirketler, fiili veya olası olumsuz etkiler hakkında güvenilir içgörüler elde etmek için sivil toplum kuruluşları ya da insan hakları veya çevreyi savunan gerçek veya tüzel kişiler gibi uzmanlarla ek istişarelerde bulunmalıdır. Çalışanlar ve temsilcileri ile yapılacak istişareler ilgili Birlik hukukuna ve uygulanabilir olduğu hallerde, ulusal hukuk ve toplu iş sözleşmelerine uygun şekilde gerçekleştirilmelidir ve, 2001/86/AT sayılı Konsey Direktifi²⁰ ile 2002/14/AT²¹ ve 2009/38/AT²² sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi gibi, istihdam ve sosyal haklar alanlarını ilgilendiren ilgili Birlik mevzuatında kapsanan haklar başta olmak üzere, bu kişilerin bilgilendirilme, istişare ve katılım haklarına halel getirmemelidir. Bu Direktif'in amaçları doğrultusunda, çalışanlar, istihdam bürosu aracılığıyla çalıştırılan geçici işçileri ve ABAD tarafından getirilen, işçi statüsünü belirlemeye yönelik kriterleri karşıladıkları müddetçe, standart dışı istihdamda olan diğer işçileri içeriyor olarak anlaşılmalıdır. İstişareler gerçekleştirilirken, şirketler, etkili etkileşimi desteklemeye uygun oldukları ölçüde sektörel girişimlere bel bağlayabilmelidir; ancak sektörel veya çok paydaşlı girişimlerin kullanılması, işçiler ve temsilcileriyle istişare etme yükümlülüğünün yerine getirilmesinde tek başına yeterli olmaz.
- (66) Faaliyet zincirleri boyunca durum tespiti gereklerini yerine getirmelerinde yardımcı olmak için şirketlere araçlar sağlamak amacıyla, Komisyon, Üye Devletler ve paydaşlara da danışarak, örnek sözleşme hükümleri hakkında, 10 ve 11. maddelerde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmelerine yardımcı olacak bir araç olarak şirketler tarafından kendi istekleriyle kullanabilecekleri bir rehber sağlamalıdır. Bu rehber, bu Direktif'te öngörülen yükümlülüklerin bir iş ortağına devredilerek ihlal durumunda sözleşmenin otomatik olarak geçersiz kılınmasını

¹⁹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 16 Nisan 2014 tarihli ve (AB) No 596/2014 sayılı, piyasa suistimali (piyasa suistimali tüzüğü) hakkında ve 2003/6/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi ile 2003/124/AT, 2003/125/AT ve 2004/72/AT sayılı Komisyon Direktiflerini yürürlükten kaldıran Tüzüğü (OJ L 173, 12.6.2014, s. 1).

²⁰ Avrupa Birliği Konseyi'nin 8 Ekim 2001 tarihli ve 2001/86/AT sayılı, bir Avrupa şirketi statüsüne çalışanların katılımı yönünden ek düzenlemeler getiren Direktifi (OJ L 294, 10.11.2001, s. 22).

²¹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 11 Mart 2002 tarihli ve 2002/14/AT sayılı, Avrupa Topluluğu'nda çalışanların bilgilendirilmesi ve istişaresi için genel bir çerçeve oluşturan — Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon'un çalışan temsilciliği konusundaki ortak bildirisi (OJ L 80, 23.3.2002, s. 29).

²² Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 6 Mayıs 2009 tarihli ve 2009/38/AT sayılı, Avrupa Çalışma Konseyi kurulmasına veya Topluluk çapındaki işletmelerde ve işletmeler arası gruplarda çalışanların bilgilendirilmesi ve istişaresine yönelik bir prosedür oluşturulmasına ilişkin Direktifi (OJ L 122, 16.5.2009, s. 28).

önleyecek şekilde, akit taraflar arasında görevlerin açıkça tahsisini ve sürekli iş birliğini kolaylaştırmayı amaçlamalıdır. Rehberde, yalnızca sözleşmesel güvencelerden yararlanmanın, bu Direktif'te öngörülen durum tespiti standartlarının karşılanmasında tek başına yeterli olmayacağı ilkesi yer almalıdır.

- (67) Şirketlerin durum tespiti yükümlülüklerini uygulamalı biçimde nasıl yerine getirmeleri gerektiği hakkında şirketlere veya Üye Devlet makamlarına destek ve uygulamalı araçları, paydaşlara ise destek sağlamak amacıyla, Komisyon, ilgili uluslararası kılavuzlar ve standartları referans alarak ve Üye Devletler ile paydaşlar, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, Avrupa Çevre Ajansı, Avrupa Çalışma Otoritesi ve uygun olduğu hallerde durum tespiti alanında uzman uluslararası örgütler ve diğer kuruluşlara da danışarak, rehberler yayınlamalıdır. Bunlara genel rehberler, belirli sektörler veya belirli olumsuz etkilere yönelik rehberler ve bu Direktif ile Birlik'in aynı hedefleri güden ve daha kapsamlı veya daha spesifik yükümlülükleri öngören diğer yasama tasarrufları arasındaki etkileşime ilişkin rehberler de dahildir.
- (68) Değer zincirleri boyunca hammadde, mal ve ürünlerin takibi, gözetimi veya izlenmesi amacıyla kullanılan uydu, insansız hava aracı (dron), radar veya platform tabanlı çözümler gibi dijital araç ve teknolojiler; olumsuz etkilerin tespiti ve değerlendirilmesi, önleme ve hafifletme ve durum tespiti önlemlerinin etkililiğini ölçmeyi de içeren değer zinciri yönetimi kapsamında veri toplama sürecini destekleyebilir ve maliyetini azaltabilir. Değer zincirleri boyunca şirketlerin durum tespiti yükümlülüklerini yerine getirmelerine yardımcı olmak için, bu tür araç ve teknolojilerin kullanımı teşvik edilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır. Bu amaçla, Komisyon, yararlı bilgiler içeren ve uygun kaynaklara atıfta bulunan rehberler yayınlamalıdır. Şirketler, dijital araç ve teknolojileri kullanırken, bunlarla ilişkili olan olası riskleri dikkate alarak uygun biçimde ele almalı ve elde edilen bilgilerin uygunluğunu doğrulamaya yönelik mekanizmalar kurmalıdır.
- (69) KOBİ'ler bu Direktif'in kapsamı dışında olmakla birlikte, Direktif'in kapsamına giren şirketlerin yüklenicileri veya alt yüklenicileri olarak bu Direktif'in hükümlerinden etkilenebilirler. Buna rağmen amaç, küresel ekonomik ve sağlık krizleri bağlamında birçoğu halihazırda bocalayan KOBİ'lerin üzerindeki mali veya idari yüklerin hafifletilmesidir. Üye Devletler, Komisyonun da desteğiyle, KOBİ'leri desteklemek amacıyla, ayrı ayrı veya hep birlikte, şirketlere bilgi ve destek sağlamaya tahsis edilmiş kullanıcı dostu internet siteleri, portallar veya platformlar oluşturmali ve faaliyete geçirmelidir; Üye Devletler ise kapasite geliştirmelerine yardımcı olmak için KOBİ'lere mali destek sağlayabilir. Bu destekler, üçüncü ülkelerde yer alan üretime dönük ekonomik operatörlerin de erişimine açılabilir ve gerektiği yerde, bunlara göre uyarlanabilir ve kapsamı genişletilebilir. KOBİ'ler ile iş ortaklığı yapan şirketler, durum tespiti önlemlerine uymalarını desteklemeye ve KOBİ'lere yönelik adil, makul, ayrımcılık içermeyen ve orantılı gerekler kullanmaya teşvik edilir.
- (70) Komisyon, kurumsal sürdürülebilirlik durum tespiti konusunda merkezi destek masası oluşturmali. Merkezi destek masası, ulusal sistemlerin içerisindeki makamlar arasında yapılan işlev ve yetki tahsisine hâle getirmeden, örneğin bilgi ve rehberliğin ulusal bağlamlara göre uyarlanması ve yayılmasına yardımcı olmak için, Üye Devletlerin her birinde bulunan, varsa ulusal destek merkezleri de dahil, ilgili ulusal makamlarla iş birliği yapabilmeli ve onlardan bilgi talep edebilmelidir. Merkezi destek masası ve ilgili ulusal makamlar ayrıca, sınır ötesi iş birliğini sağlamak amacıyla birlikte hareket etmelidir.
- (71) Komisyon, durum tespiti yükümlülüklerini yerine getirmelerinde KOBİ'ler de dahil olmak üzere şirketlere Üye Devletler tarafından sağlanan desteği tamamlamak amacıyla, Birlik'te ve üçüncü ülkelerde durum tespitinin uygulanmasına yardımcı olacak mevcut Birlik araçları, projeleri ve diğer eylemleri çeşitli eklemelerle geliştirebilir. KOBİ'ler de dahil olmak üzere şirketlere, durum tespiti gerekleri konusunda yardım sağlayacak yeni destek önlemleri de oluşturabilir. Bu önlemlerin arasında, faaliyet zincirinin şeffaflığına yönelik bir gözlem sistemi ve sektörel veya çok paydaşlı girişimlerin kolaylaştırılması yer alabilir.
- (72) Komisyon, küçük üreticilerin karşı karşıya kaldığı güçlükler özel önem göstererek, operasyonları ve iş ilişkilerinin olumsuz insan hakları ve çevresel etkileri etkili biçimde önleme ve hafifletmeye

yönelik kapasite geliştirmeleri için üretime dönük ekonomik operatörleri desteklemek amacıyla, Üye Devletlerin mevcut Birlik eylemlerine dayalı destek önlemlerini tamamlayabilir. Birlik ile kendi yetkileri dahilinde Üye Devletlerin, operasyonları ve üretime dönük iş ilişkilerinin yarattığı olumsuz insan hakları ve çevresel etkileri ele almalarında üçüncü ülkelerdeki hükümetleri ve üretime dönük ekonomik operatörleri desteklemek için komşuluk, kalkınma ve ticaret sözleşmeleri gibi uluslararası iş birliği araçlarını kullanmaları teşvik edilir. Bu, olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerin kök nedenlerinin ele alınmasında ortak ülke hükümetleri, yerel özel sektör ve paydaşlar ile birlikte çalışmayı da içerebilir.

(73) Bu Direktif, uluslararası ve Avrupa iklim hedeflerine ulaşmak amacıyla, iklim değışikliğinin varoluşsal zararları ve maliyetlerinin azaltılması, 2050 yılına kadar “küresel net sıfır emisyon” hedefine uyum sağlanması, bu uyuma ilişkin yanıltıcı iddiaların önlenmesi ve dünya genelinde yeşil aklama, çarpıtılmış bilgi ve fosil yakıtların yaygınlaşmasına son verilmesini içeren, sürdürülebilir ekonomiye kurumsal geçişi sağlamaya yönelik önemli bir yasama aracıdır. Direktif’in iklim değışikliğiyle mücadeleye etkili katkılarda bulunmasını sağlamak amacıyla, şirketler, iklim değışikliğinin azaltılmasına yönelik bir geçiş planını kabul etmeli ve uygulamaya koymalıdır; söz konusu geçiş planı şirketlerin, ellerinden gelen en iyi çabayı göstererek, iş modelleri ve stratejilerinin Paris Anlaşması’na uygun olarak sürdürülebilir ekonomiye geçiş ve küresel ısınmanın 1.5°C ile sınırlandırılmasına ve ara hedefleri ile 2050’ye kadar iklim nötrlüğü hedefleri de dahil olmak üzere, (AB) 2021/1119 sayılı Tüzük’te belirtilen iklim nötrlüğünü sağlama hedefine uymasını amaçlamalıdır. Plan ayrıca, ilgili olduğu durumlarda, şirketin kömür, petrol ve gaz ile ilgili faaliyetlere maruziyetini de ele almalıdır. Bu tür gereklilikler, sonuç değil, çaba gösterme yükümlülüğü olarak anlaşılmalıdır. Direktifin getirdiği yükümlülüğün bir çaba gösterme yükümlülüğü olması nedeniyle, şirketlerin kaydettiği ilerlemeler ve iklim geçişinin karmaşık ve evrilen niteliği dikkate alınmalıdır. Şirketler, planlarında yer alan sera gazı emisyon azaltım hedeflerine ulaşmaya çalışırken, bunun artık makul olmadığı belirli durumlar, şirketlerin bu hedeflere ulaşamamasına neden olabilir. Plan, 2030 yılı için ve 2050’ye kadar beşer yıllık aralıklarla belirlenen ve kesin bilimsel verilere dayalı olan, iklim değışikliğine ilişkin zamana bağlı hedefler ve, uygun olduğu yerde, kapsam 1, kapsam 2 ve kapsam 3 sera gazı emisyonlarına yönelik mutlak azaltım hedeflerini içermelidir. Planda şirketin iklim hedeflerine ulaşmasını ve kesin bilimsel kanıtlara dayalı olmasını sağlamak için uygulama eylemleri geliştirilmelidir; kesin bilimsel kanıtlar, Hükümetlerarası İklim Değışikliği Paneli (IPCC) tarafından tanımlandığı şekliyle küresel ısınmanın 1.5°C ile sınırlandırılması ile tutarlı olan ve Avrupa İklim Değışikliği Bilimsel Danışma Kurulu’nun tavsiyelerini dikkate alan bağımsız bilimsel doğrulamaları içeren kanıtlar anlamına gelmektedir. Denetim makamları, en azından planın kabul edilmesini, tasarımını ve yapılacak güncellemeleri bu Direktif’te belirtilen gereklere uygun biçimde denetlemekle yükümlü olmalıdır. İklim değışikliğini azaltmaya yönelik bu geçiş planının içeriğinin, kurumsal sürdürülebilirlik raporlaması bakımından 2013/34/AB sayılı Direktif kapsamında yer alan raporlama gerekleri ile uyumlu olması gerektiğinden, 2013/34/AB sayılı Direktif kapsamında bu planı raporlayan şirketlerin, bu Direktif kapsamında bir planı kabul etmeye ilişkin spesifik yükümlülüğü yerine getirdiği kabul edilmelidir. Planı kabul etme yükümlülüğü yerine getirilmiş sayılmakla birlikte, şirketler yine de, iklim değışikliğini azaltmaya yönelik söz konusu geçiş planını uygulamaya koyma ve hedeflere yönelik kaydettiği ilerlemeyi değerlendirmek için planı 12 ayda bir güncelleme yükümlülüğüne uymalıdır.

(74) Bu Direktif’in üçüncü ülkelerdeki şirketlerle ilişkili olarak etkili biçimde gözetimine ve gereken durumlarda, uygulanmasına imkan vermek amacıyla, söz konusu şirketler, Birlik’te yeterli görevlerle donatılmış yetkili bir temsilci atamalı ve yetkili temsilcilerine ilişkin bilgi sağlamalıdır. Yetkili temsilci aynı zamanda, bu Direktif’in ilgili gereklerinin yerine getirilmesi koşuluyla, temas noktası görevi de görebilmelidir. Üçüncü ülkede yer alan şirketin yetkili temsilci atamaması durumunda, şirketin faaliyet gösterdiği tüm Üye Devletler, ulusal hukukta belirtilen uygulatma çerçevesine uygun olarak, şirketin faaliyet gösterdiği Üye Devletlerden birinde gerçek veya tüzel bir kişinin görevlendirilmesi başta olmak üzere, bu yükümlülüğün yerine getirilmesini sağlamaya yetkili olmalıdır. Bu tür bir uygulamayı başlatan Üye Devletler, diğer Üye Devletlerin aynı uygulamaya başlamalarını önlemek için bir Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı aracılığıyla diğer Üye Devletlerin denetim makamlarını bilgilendirmelidir.

- (75) Şirketlerin durum tespiti yükümlülüklerinin doğru şekilde uygulanmasının izlenmesini ve bu Direktif'in uygun biçimde uygulanmasını sağlamak amacıyla, Üye Devletler, bir veya daha fazla ulusal denetim makamını görevlendirmelidir. Söz konusu denetim makamları kamusal nitelik taşımalı, bu Direktif'in veya diğer piyasa çıkarlarının kapsamına giren şirketlerden bağımsız olmalı ve doğrudan ya da dolaylı her türlü çıkar çatışması ve dış etkiden uzak olmalıdır. Yetkilerini tarafsız biçimde kullanabilmeleri için, bu denetim makamları hiç kimseden talimat talep etmemeli veya almamalıdır. Ulusal hukuka uygun olarak, Üye Devletler, her denetim makamının görevlerinin ve yetkilerinin etkili biçimde ifa edilmesi için gereken beşeri ve mali kaynaklarla donatılmasını sağlamalıdır. Söz konusu makamlar, kendi inisiyatifini kullanarak ya da bu Direktif kapsamında dile getirilen gerekçeli endişelere dayalı olarak soruşturma yürütme yetkisine sahip olmalıdır. Bu soruşturmalar, uygun durumlarda, yerinde denetimleri ve ilgili paydaşları dinleme oturumlarını içerebilir. Sektörel mevzuat kapsamında yetkili makamların mevcut olduğu durumlarda, Üye Devletler bu makamları, kendi yetki alanları dahilinde bu Direktif'in uygulanmasından sorumlu makamlar olarak belirleyebilir. Denetim makamları, tespit edilen en ağır ihlalleri de içeren geçmiş faaliyetleri hakkında yıllık rapor yayınlamalı ve bu raporu bir internet sitesi üzerinden kullanıma sunmalıdır. Üye Devletler, gerekçeli endişelerin ücretsiz olarak ya da yalnız idari giderleri karşılayacak sınırlı bir ücret karşılığında alınmasına yönelik erişilebilir bir mekanizma oluşturmalı ve bu hakkın nasıl kullanılacağı konusunda uygulamalı bilgilerin halka açık olarak sunulmasını sağlamalıdır.
- (76) Bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerinin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak amacıyla, Üye Devletler, söz konusu önlemlerin ihlaline yönelik caydırıcı, orantılı ve etkili cezalar öngörmelidir. İlgili cezalar rejiminin etkili olabilmesi için, ulusal denetim makamları tarafından verilecek cezalar; parasal cezaların yanı sıra, sorumlu şirketin ve şirketin geçerli zaman çerçevesi içinde para cezası uygulama kararına uymaması halinde söz konusu ihlalin niteliğini belirten kamuoyu açıklamasını içermelidir. Bu cezalar rejimi, (AB) 2023/1115 sayılı Tüzük gibi, durum tespitine ilişkin daha kapsamlı veya daha spesifik yükümlülüklerin öngörüldüğü Birlik'in diğer yasama tasarrufları kapsamındaki ürünleri piyasadan çekme ya da piyasaya sürülmesini, piyasada hazır bulundurulmasını ve ihracatını yasaklama yetkisine halel getirmez. Üye Devletler, uygulandıkları tarihte para cezalarının, şirketin dünya çapındaki net cirosu ile orantılı olmasını sağlamalıdır. Ancak bu, Üye Devletlerin, her durumda para cezasını yalnız şirketin net cirosuna göre belirlemesini gerektirmemelidir. Üye Devletler, cezaların, diğer makamlarla iş birliği içinde doğrudan denetim makamları tarafından mı, yoksa yetkili yargı makamlarına başvurularak mı uygulanması gerektiğine ulusal hukuka uygun olarak karar vermelidir. Bu Direktif'te belirtilen kuralların uygulanmasının kamu gözetimine tabi olmasını sağlamak amacıyla, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerine uymamaları nedeniyle şirketlere ceza uygulayan denetim makamlarının kararları yayınlanarak Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı'na gönderilmeli ve en az üç yıl boyunca kamuoyuna açık kalmalıdır. Yayımlanan karar, (AB) 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'ne²³ uygun olarak hiçbir kişisel veri içermemelidir. Şirketin adının, içinde gerçek bir kişinin adı geçiyor olsa bile, yayınlanmasına izin verilmelidir.
- (77) Olası idari para cezalarının tutarlarında yapay bir indirim yapılmasını önlemek amacıyla, Üye Devletler, bir gruba ait bir şirkete para cezası uygulanırken ilgili cezaların, nihai ana şirket düzeyinde hesaplanan konsolide ciro dikkate alınarak hesaplanmasını sağlamalıdır.
- (78) Bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin tutarlı biçimde uygulanması ve uygulanmasını sağlamak amacıyla, ulusal denetim makamları eylemlerini iş birliği ve eşgüdüm içerisinde gerçekleştirmelidir. Bu amaç doğrultusunda, Komisyon tarafından bir Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı kurulmalıdır ve denetim makamları, görevlerinin ifasında birbirlerine yardımcı olarak karşılıklı destek sağlamalıdır.
- (79) Olumsuz etkinin mağdur ettiği kişilerin adalet ve tazminata etkili erişimi olmasını sağlamak amacıyla, Üye Devletler, şirketin kasıtlı veya ihmalkar şekilde olası olumsuz etkileri önlememiş veya hafifletmemiş olması veya fiili etkileri sonlandırmamış veya kapsamını en aza indirmemiş olması ve

²³ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 27 Nisan 2016 tarihli ve (AB) 2016/679 sayılı, kişisel verilerin işlenmesine ve bu verilerin serbest dolaşımına ilişkin doğal kişilerin korunması hakkında ve 95/46/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) (OJ L 119, 4.5.2016, s. 1).

bu yüzden gerçek veya tüzel kişiye zarar verilmiş olması koşuluyla, gerçek veya tüzel kişiye verilen zarara ilişkin olarak şirketlerin hukuki sorumluluğunu düzenleyen kurallar belirlemekle yükümlü olmalıdır. Bir kişinin koruma altındaki hukuki yararlarına zarar verilmesi ulusal hukuka uygun olarak yorumlanmalıdır; ölüm, bedensel veya ruhsal yaralanma, kişisel özgürlükten yoksun bırakılma, insan onurunun kaybı veya kişinin malına zarar verilmesi bunun örnekleri arasında sayılabilir. Bu Direktif'in Ekinde listelenen ve istismar veya ihlalinin ele alınmış olması gereken olumsuz etkiye yol açtığı hak, yasak veya yükümlülüğün, zarar gören gerçek veya tüzel kişiyi korumayı amaçladığı durumlarda; kişiye yönelik zararın, şirketin olumsuz etkiyi ele alma yükümlülüğüne uymaması sonucunda oluşmuş olması koşulu, türev zararın (olumsuz etkilerden mağdur olmayan ve Direktif'in Ekinde listelenen hak, yasak veya yükümlülükler tarafından korunmayan başka kişiler üzerinde dolaylı olarak yol açılan zarar) karşılanmaması anlamına gelir. Örneğin, bir şirketin iş yerinde güvenlik standartlarını ihlal etmesi nedeniyle şirketin bir çalışanı zarar görmüşse, bu çalışanın ev sahibinin, çalışanın kirasını ödeyememesi nedeniyle yol açtığı ekonomik kayıp nedeniyle şirkete dava açmasına izin verilmemelidir. Bu Direktif, hukuki sorumluluk çerçevesinde nedenselliği düzenlemez; ancak buna istisna olarak, zararın yalnızca şirketlerin faaliyet zincirlerinde yer alan iş ortakları tarafından verilmesi durumunda, şirketler bu Direktif kapsamında sorumlu tutulamaz (uluslararası çerçevede olumsuz etkiyle "doğrudan bağlantılı olmak" olarak anılır). Mağdurlar, ulusal hukuk doğrultusunda ve ilgili ortak ilkelere uygun olarak verilen zararın eksiksiz biçimde tazmin edilmesini talep etme hakkına sahip olmalıdır. Tazminat (cezaî tazminat) ya da sair aşırı tazminat biçimiyle caydırıcılık yasaklanmalıdır.

- (80) Olumsuz etkilerin ağırlık ve gerçekleşme olasılıklarına göre önceliklendirilmesi ve kademeli olarak ele alınması gerektiğinden, tespit edilen tüm olumsuz etkilerin aynı anda ve eksiksiz biçimde ele alınması mümkün değilse, bu Direktif kapsamında şirket, henüz ele alınmamış daha az önemli olumsuz etkilerden kaynaklanan zararlardan sorumlu tutulmamalıdır. Bununla birlikte, şirketin tespit ettiği olumsuz etkiyi yeterli şekilde ele alma yükümlülüğünü ihlal edip etmediğinin değerlendirilmesi kapsamında, şirketin sorumluluğuna ilişkin koşulların yerine getirilip getirilmediği belirlenirken şirketin olumsuz etkileri önceliklendirme sırasının doğruluğu da değerlendirmelidir.
- (81) Sorumluluk rejimi, olayın koşulları altında sorumluluğa ilişkin koşulların yerine getirildiğini kimin kanıtlayacağını veya hukuk davalarının hangi koşullarda başlatılabileceğini düzenlememektedir; dolayısıyla bu sorular ulusal hukuka bırakılmıştır.
- (82) Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 2(3) maddesi, İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 8. maddesi ve Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Karar Alma Süreçlerine Halkın Katılımı ve Adalet Erişim Sözleşmesi'nin (Aarhus Sözleşmesi) 9(3) maddesi ile güvence altına alınan etkili bir hukuk yoluna başvuru hakkını sağlamak amacıyla, bu Direktif, olumsuz etkilerin mağdurlarının maruz kaldığı, adaletle yönelik belirli uygulamalı ve usule ilişkin engelleri ele almaktadır. Bu engellerin arasında kanıtlara erişimde güçlükler, zamanaşımı sürelerinin sınırlı olması, temsilci eylemlerine yönelik yeterli mekanizmaların yokluğu ve hukuki sorumluluk davalarının fahiş maliyetli olması sayılabilir.
- (83) Bir davacı tarafından, makul olarak mevcut olguları ve tazminat talebinin makullüğünü desteklemeye yetecek kanıtları içeren makul bir gerekçenin sunulduğu ve ilave kanıtların şirketin kontrolünde olduğunun belirtildiği durumda, Üye Devletler, mahkemenin söz konusu kanıtların ulusal usul hukukuna uygun olarak şirket tarafından ifşa edilmesini emretmesini sağlamalıdır; ancak söz konusu ifşa, gerekli ve orantılı olduğu ölçüyle sınırlı kalmalıdır. Bu amaçla, ulusal mahkemeler, talebin veya savunmanın ifşa talebini haklı kılacak mevcut olgular ve kanıtlarla hangi ölçüde desteklendiğini; ifşanın kapsamı ve maliyetini; ve, davanın tarafları açısından önemli olması muhtemel olmayan bilgilere yönelik rastgele (hedefsiz) aramaların önlenmesi de dahil olmak üzere, ilgili tüm tarafların meşru çıkarlarını değerlendirmelidir. Bu tür kanıtların gizli bilgi içermesi durumunda, ulusal mahkemeler, yalnız tazminat davası bakımından önemli olduğunu değerlendirdikleri hallerde bu kanıtların ifşasını emredebilmeli ve ilgili bilgiyi korumaya yönelik etkili önlemleri hayata geçirmelidir.

- (84) Üye Devletler, zarar gördüğü iddia edilen tarafların, herhangi bir Üye Devlette yerleşik olan bir sendika, insan hakları veya çevre alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütü ve ulusal hukuka uygun olarak, ulusal insan hakları kurumlarını, mağdurların haklarının uygulanması amacıyla hukuki sorumluluk davası açmaya yetkilendirebileceği makul koşulları sağlamalıdır; anılan kurum ve kuruluşların ulusal hukukta belirtilen, örneğin varlığını kendi başına kalıcı olarak sürdürme, kendi tüzüğüne uygun olarak, bu Direktif kapsamında koruma altına alınan veya ulusal hukukta bunlara tekabül eden hakların gerçekleştirilmesiyle ticari ve yalnızca geçici olarak iştigal etmeme gibi gereklere uyması gerekir. Bu, zarar gördüğü iddia edilen tarafın açık rızasına dayalı olarak, mağduru üçüncü taraf müdahalesi bağlamında temsil etme yetkisine ilişkin ulusal hukuk muhakeme usulünün hükümleri aracılığıyla sağlanabilir ve Üye Devletlerin, (AB) 2020/1828 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde²⁴ tanımlanan temsil eylemleri hakkındaki hükümleri kendi hukuklarında genişletmelerini gerektiriyor biçiminde yorumlanmamalıdır.
- (85) Tazminat talebine ilişkin hukuki sorumluluk davaları için zamanaşımı süreleri en az beş yıl olmalı ve hiçbir durumda, ülkelerin genel hukuki sorumluluk rejimleri kapsamında belirtilen zamanaşımı süresinden daha kısa olmamalıdır. Zamanaşımı sürelerinin başlangıcı, süresi, askıya alınması veya kesintiye uğramasına ilişkin ulusal kurallar, tazminat davalarının açılmasını haksız yere engellememeli ve hiçbir durumda, ülkelerin genel hukuki sorumluluk rejimlerine ilişkin kurallardan daha kısıtlayıcı olmamalıdır.
- (86) Buna ek olarak, hukuki hak arama yollarının sağlanması amacıyla, davacılar, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin ihlalini durdurmaya yönelik olarak, bir eylemin ifası veya davranışa son verilmesi yoluyla, kesin ya da geçici önlem biçiminde ihtiyati tedbir talep edebilmelidir.
- (87) Hukuki sorumluluk kuralları bakımından, bir şirketin yeterli durum tespiti yapmaması nedeniyle ortaya çıkan zarara yönelik hukuki sorumluluğu, bağlı şirketlerinin hukuki sorumluluğuna ya da faaliyet zincirlerinde yer alan doğrudan ve dolaylı iş ortaklarının ilgili hukuki sorumluluklarına hanel getirmemelidir. Şirketin bağlı şirketi veya iş ortağıyla birlikte zarara yol açtığı durumda, söz konusu bağlı şirket veya iş ortağı ile müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalıdır. Bu, müşterek ve müteselsil sorumluluk koşullarına ilişkin ulusal hukuka uygun olmanın yanında, müşterek ve müteselsil sorumluluğa ve müştereken ve müteselsil olarak sorumlu taraflardan birince ödenen tam tazminat tutarına ilişkin rücu haklarına ilişkin herhangi bir Birlik hukuku veya ulusal hukuka hanel getirmemelidir.
- (88) Bu Direktif kapsamındaki hukuki sorumluluk kuralları, bu Direktif'in kapsamına girmeyen durumlarda sorumluluk öngören ya da bu Direktif'te öngörülenden daha katı sorumluluk öngören, olumsuz insan hakları etkilerine veya olumsuz çevresel etkilere ilişkin hukuki sorumluluklar hakkında Birlik kuralları veya ulusal kurallara hanel getirmemelidir. Daha katı bir sorumluluk rejimi, bu Direktif kapsamındaki sorumluluk kurallarını uygulamanın şirketin sorumluluğuna yol açmayacağı durumlarda da sorumluluk öngören bir hukuki sorumluluk rejimi olarak da yorumlanmalıdır.
- (89) Olumsuz çevresel etkilerden doğan hukuki sorumluluk bakımından, zarara uğrayan kişiler, söz konusu taleplerin insan hakları talepleriyle örtüştüğü durumlarda dahi bu Direktif kapsamında tazminat talebinde bulunabilir.
- (90) Bu Direktif, insan hakları ve çevre açısından zarara uğrayan mağdurların, şirketin bu Direktif'ten kaynaklanan durum tespiti yükümlülüklerine kasıtlı veya ihmalkar şekilde uymayarak yol açtığı zararlar için dava açabilmeleri ve tazminat talep edebilmelerini sağlamak amacıyla, örneğin zararın üçüncü bir ülkede oluşması halinde dava için geçerli hukukun devletlerarası özel hukuk kuralları olabilmesi gibi, söz konusu dava ve talepler için geçerli hukukun ulusal hukuk olmadığı durumlarda, Üye Devletlerin, bu Direktif'te öngörülen hukuki sorumluluk rejimini iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerinin üstün zorunlu uygulama niteliğinde olmasını sağlamasını

²⁴ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 25 Kasım 2020 tarihli ve (AB) 2020/1828 sayılı, tüketicilerin toplu çıkarlarının korunmasına yönelik temsil davalarına ilişkin ve 2009/22/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Direktifi (OJ L 409, 4.12.2020, s. 1).

gerektirmelidir. Yani, Üye Devletler aynı zamanda, davanın hangi gerçek veya tüzel kişiler tarafından açılacağı, zamanaşımı ve kanıtların ifşasına ilişkin gereklerin üstün zorunlu uygulama niteliğinde olmasını da sağlamalıdır. Bu Direktif'te öngörülen hukuki sorumluluk rejimini iç hukuklarına aktarırken ve ilgili sonuçlara ulaşmaya yönelik yöntemleri seçerken, Üye Devletler, mağdurların korunmasını sağlamak için gerekli ve Üye Devletlerin siyasi, sosyal veya ekonomik örgütlenmesi gibi kamu yararlarının gözetilmesi açısından önemli oldukları ölçüde, ilgili tüm ulusal kuralları da dikkate alabilmelidir.

- (91) Bu Direktif kapsamındaki hukuki sorumluluk rejimi, 2004/35/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'ne²⁵ hâlel getirmemelidir. Bu Direktif, Üye Devletlerin, şirketlere daha ileri düzeyde ve daha sıkı yükümlülükler getirmelerinin ya da başka yollarla 2004/35/AT sayılı Direktif ile aynı hedefleri içeren daha ileri düzeyde önlemler almalarını önlememelidir.
- (92) Üye Devletler, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerinden kaynaklanan yükümlülüklerle uymanın ya da bu yükümlülüklerin gönüllü olarak uygulanmasının, sözleşme makamları tarafından, 2014/23/AB²⁶, 2014/24/AB²⁷ ve 2014/25/AB²⁸ sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifleri'ne uygun olarak, kamu veya imtiyaz sözleşmeleri için ihale verme kriterleri kapsamında dikkate alabileceği veya ilgili sözleşmelerin ifasına ilişkin olarak belirleyebileceği çevresel ve/veya sosyal bir yön veya unsur olarak nitelendirilmesini sağlamalıdır. Sözleşme makamları ve ihale kurumları, bir ekonomik operatörün, tüm Üye Devletler tarafından onaylanan ve anılan Direktiflerde sayılan belirli uluslararası sözleşmelerden doğanlar dahil olmak üzere, çevre, sosyal ve emek hukuku alanlarında geçerli yükümlülükleri ihlal ettiğini uygun araçlarla kanıtlayabiliyorlarsa, veya ekonomik operatör dürüstlüğü'nün sorgulanmasına yol açacak ağır meslek kusurundan suçlu ise, imtiyaz ihalesi dahil olmak üzere bir satın alma prosedürüne katılmaktan dışlayabilir veya böyle bir dışlama Üye Devletler tarafından talep edilebilir. Komisyon, Birlik mevzuatının tutarlılığını sağlamak ve uygulamayı desteklemek amacıyla, özellikle satın alma ve ihale süreçleri boyunca sürdürülebilirlik ve durum tespiti yükümlülüklerine uyum sağlamak için Üye Devletlerin kabul edeceği gerekler ve önlemlere ilişkin, söz konusu direktifleri güncellemenin önemli olup olmadığını değerlendirmelidir.
- (93) Bu Direktif'te öngörülen durum tespiti yükümlülüklerine tabi olan şirketlerde çalışan ya da işle ilgili faaliyetleri bağlamında bu tür şirketlerle irtibatlı olan kişiler, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerinin ihlal edildiği durumların ifşa edilmesinde kilit rol oynayabilir ve dolayısıyla, bu tür ihlallerin önlenmesi ve bunlardan caydırılmasına ve bu Direktif'in uygulanmasının güçlendirilmesine katkıda bulunabilir. Bu nedenle, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerine yönelik tüm ihlallerin raporlanmasında ve ilgili ihlalleri bildiren kişilerin korunmasında (AB) 2019/1937 sayılı Direktif uygulanmalıdır.
- (94) Hukuki kesinliği artırmak amacıyla, (AB) 2019/1937 sayılı Direktif'in, bu Direktif uyarınca, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerine yönelik ihlallerin raporlanmasında ve ilgili ihlalleri bildiren kişilerin korunmasında uygulanabilirliği, (AB) 2019/1937 sayılı Direktif'te belirtilmelidir. Dolayısıyla (AB) 2019/1937 sayılı Direktif'in Ekinde buna uygun olarak değişiklik yapılmalıdır. Değişikliğin (AB) 2019/1937 sayılı Direktif'e uygun olarak kabul edilen iç hukuka aktarma önlemlerinde yansıtılmış olmasını sağlamak Üye Devletlerin görevidir.
- (95) 2013/34/AB sayılı Direktif kapsamında kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin hükümler kapsamında raporlama gereklerine tabi olmayan şirketlerin bu Direktif'te ele alınan konulara ilişkin iletmesi gereken bilgileri belirtmek amacıyla, ilgili raporlamanın içeriği ve kriterleriyle ilgili ek kuralların belirlenmesi ve durum tespiti ile fiili ve olası etkiler ve bunlara yönelik alınan

²⁵ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 21 Nisan 2004 tarihli ve 2004/35/AT sayılı, çevresel zararların önlenmesi ve giderilmesine ilişkin çevresel sorumluluk hakkındaki Direktifi (OJ L 143, 30.4.2004, s. 56).

²⁶ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/23/AB sayılı, imtiyaz sözleşmelerinin verilmesine ilişkin Direktifi (OJ L 94, 28.3.2014, s. 1).

²⁷ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/24/AB sayılı, kamu alımları hakkında ve 2004/18/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Direktifi (OJ L 94, 28.3.2014, s. 65).

²⁸ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/25/AB sayılı, su, enerji, ulaştırma ve posta hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlar tarafından yapılan alımlara ilişkin ve 2004/17/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Direktifi (OJ L 94, 28.3.2014, s. 243).

önlemlerin açıklamaları hakkında bilgilerin belirtilmesine ilişkin olarak ABİA'nın 290. maddesi uyarınca tasarrufları kabul etme yetkisi Komisyona devredilmelidir. Komisyonun hazırlık çalışmaları sırasında, başta uzmanlar düzeyinde olmak üzere uygun istişareler gerçekleştirmesi ve söz konusu istişarelerin, 13 Nisan 2016 tarihli Daha İyi Yasama Hakkında Kurumlar Arası Anlaşma'da²⁹ belirtilen ilkeler uyarınca yürütülmesi özel önem taşımaktadır. Özellikle yetki devrine dayanan tasarrufların hazırlığına eşit katılım sağlamak amacıyla, Avrupa Parlamentosu ve Konsey tüm belgeleri Üye Devletlerin uzmanları ile aynı anda almaktadır ve Üye Devletlerin uzmanları, Komisyon bünyesinde yetki devrine dayanan tasarrufların hazırlanmasıyla ilgilenen uzman grupların toplantılarına sistematik olarak erişmektedir.

- (96) Bu Direktif, Birlik'in veri koruma hukuku ile Şart'ın 7. ve 8. maddelerinde güvence altına alınan, mahremiyetin ve kişisel verilerin korunması hakkı ile uyumlu olarak uygulanmalıdır. Bu Direktif kapsamında kişisel verilere yönelik her türlü işlem; amacın sınırlandırılması, verilerin en az seviyeye indirilmesi ve saklama süresinin sınırlandırması gerekleri de dahil olmak üzere, (AB) 2016/679 sayılı Tüzük'e uygun olarak gerçekleştirilmelidir.
- (97) (AB) 2018/1725 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün³⁰ 28(2) maddesi uyarınca Avrupa Veri Koruma Denetçisi'ne danışılmıştır ve Denetçi tarafından 17 Mart 2022'de görüş sunulmuştur.
- (98) Komisyon, bu Direktif'in uygulanması ve özellikle olumsuz etkilerin ele alınmasına ilişkin hedeflerine ulaşma bakımından etkililiği hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseye periyodik raporlar sunmalıdır. Birinci rapor, diğer şeylerin yanında, bu Direktif'in KOBİ'ler üzerindeki etkileri, bu Direktif'in kapsanan şirketler bakımından uygulama kapsamı, "faaliyet zinciri" teriminin tanımının revize edilmesinin gerekip gerekmediği, bu Direktif'in Ekinin değiştirilmesi gerekip gerekmediği, bu Direktif'te sözü geçen uluslararası sözleşmeler listesinin, özellikle uluslararası gelişmeler ışığında değiştirilmesi gerekip gerekmediği, iklim değişikliğiyle mücadele kuralları ve bu kurallara ilişkin denetleyici makamların yetkilerinin revize edilmesinin gerekip gerekmediği, ulusal düzeyde oluşturulan uygulatma mekanizmalarının ve hukuki sorumluluğa ilişkin ceza ve kuralların etkililiği ve iç pazarda yer alan şirketler için eşit ve adil rekabet zemini sağlamak için bu Direktif'in uyumlaştırma düzeyinde değişikliklerin gerekip gerekmediğini içermelidir. Komisyon, bu Direktif'in yürürlüğe giriş tarihinden sonra mümkün olan ilk fırsatta ancak bu tarihten itibaren en geç iki yıl içinde Avrupa Parlamentosu ve Konseye, Birlik'in düzenlemeye tabi mali işletmelere uygulanan diğer yasama tasarruflarını da dikkate alarak, mali hizmetler ve yatırım faaliyetlerinin sağlanmasıyla ilgili olarak düzenlemeye tabi mali işletmelere göre uyarlanmış ilave sürdürülebilirlik durum tespiti gereklerini belirleme zorunluluğu, ve söz konusu durum tespiti gerekleri ile bunların etkilerine ilişkin seçenekler hakkında bir rapor sunmalıdır. Söz konusu rapora, uygun olduğu durumda, yasa teklifi eşlik etmelidir.
- (99) Üye Devletler bu Direktif'in, tek pazarın sürdürülebilir ekonomiye geçişe katkıda bulunma potansiyelinin daha iyi kullanılmasına ve şirketlerin faaliyet zincirlerinde fiili ve olası olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerin önlenmesi ve hafifletilmesi yoluyla sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmaya yönelik hedeflerine yeterli düzeyde ulaşamayacaktır. Ancak bunun yerine, birçok şirket Birlik çapında faaliyet gösterdiğinden ve değer zincirleri diğer Üye Devletleri ve üçüncü ülkeleri kapsadığından, özellikle bu Direktif'in ele aldığı sorunların ve bu sorunların nedenlerinin ulusötesi boyutta olması ve Üye Devletlerin münferit önlemlerinin etkisiz kalarak iç pazarın bölünmesine yol açma riski taşıması başta olmak üzere, eylemin ölçeği ve etkileri nedeniyle, söz konusu hedefler Birlik düzeyinde daha iyi şekilde hayata geçirilebilir; bu nedenle Birlik, ABA'nın 5. maddesinde belirtilen katmanlı yetki ilkesi uyarınca önlemler kabul edebilir. Sözü geçen maddede belirtilen orantılılık ilkesine uygun olarak, bu Direktif, söz konusu hedeflere ulaşmak için gerekenlerin ötesine geçmemektedir,

²⁹ [OJ L 123, 12.5.2016, s. 1.](#)

³⁰ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 23 Ekim 2018 tarihli ve (AB) 2018/1725 sayılı, Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajansları tarafından kişisel verilerin işlenmesi ve bu verilerin serbest dolaşımı hakkında ve 45/2001/AT sayılı Tüzük ile 1247/2002/AT sayılı Kararı yürürlükten kaldıran Tüzüğü (OJ L 295, 21.11.2018, s. 39).

İŞBU DİREKTİF'İ KABUL ETMİŞTİR:**Madde 1****Konu**

1. Bu Direktif aşağıdakilere ilişkin kuralları belirler:
 - (a) Şirketler için, şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının operasyonları ile bağlantılı olarak fiili veya olası olumsuz insan hakları ve çevresel etkilere ilişkin yükümlülükleri;
 - (b) (a) bendinde söz edilen yükümlülüklerin ihlallerine ilişkin sorumluluklar; ve
 - (c) Şirketlerin, ellerinden gelen en iyi çabayı göstererek, iş modelleri ve stratejilerinin Paris Anlaşması'na uygun olarak sürdürülebilir ekonomiye geçiş ve küresel ısınmanın 1.5°C ile sınırlandırılmasına uymasını sağlamayı amaçlayan, iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik bir geçiş planını kabul etme ve uygulamaya koyma yükümlülüğü.
2. Bu Direktif, Üye Devletlerin ulusal hukukunda veya Direktif'in kabul edildiği tarihte uygulanan toplu iş sözleşmelerinde öngörülen insan ve istihdam haklarını ve sosyal hakları koruma, çevreyi koruma veya iklimi koruma düzeyinin azaltılması için zemin oluşturmaz.
3. Bu Direktif, Avrupa Birliği'nin diğer mevzuatları kapsamında insan hakları, istihdam ve sosyal haklar, çevrenin korunması ve iklim değişikliği alanlarındaki yükümlülüklerle hâle getirmez. Bu Direktif'te yer alan bir hükmün, Birlik'in aynı hedefleri güden ve daha kapsamlı veya özel yükümlülükler öngören başka bir yasama tasarrufunda yer alan bir hüküm ile çelişmesi durumunda, çelişen ölçüde söz konusu diğer mevzuat hükmü uygulanır.

Madde 2**Kapsam**

1. Bu Direktif, bir Üye Devletin mevzuatına uygun olarak kurulan ve aşağıdaki koşullardan birini sağlayan şirketlere uygulanır:
 - (a) Yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda, ortalama 1.000'den fazla çalışana sahip olan ve dünya çapındaki net cirosu 450.000.000 EUR tutarını aşan şirketler;;
 - (b) (a) bendinde söz edilen eşiklere ulaşmayan, ancak konsolide mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda söz konusu eşiklere ulaşan şirketler grubunun nihai ana şirketi olan şirketler;
 - (c) Söz konusu anlaşmaların ortak bir kimlik oluşturulması, ortak bir iş konsepti oluşturulması ve tekbiçim iş yöntemlerinin uygulanmasını temin ettiği ve ilgili gelir payı haklarının yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda 22.500.000 EUR tutarını aştığı durumda ve şirketin yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda dünya çapında net cirosunun 80.000.000 EUR tutarını aşması koşuluyla, Birlik'te gelir payı hakları karşılığında bağımsız üçüncü taraf şirketler ile bayilik veya ruhsatlandırma anlaşmaları yapmış ya da bu anlaşmaları yapan şirketler grubunun nihai ana şirketi olan şirketler.
2. Bu Direktif, üçüncü bir ülkenin mevzuatına uygun olarak kurulan ve aşağıdaki koşullardan birini sağlayan şirketlere de uygulanır:
 - (a) Son mali yıldan önceki mali yılda Birlik içinde en az 450.000.000 EUR tutarında net ciro elde eden şirketler;
 - (b) (a) bendinde söz edilen eşiklere ulaşmayan, ancak son mali yıldan önceki mali yılda konsolide bir biçimde söz konusu eşiklere ulaşan bir şirket grubunun nihai ana şirketi olan şirketler;

(c) Söz konusu anlaşmaların ortak bir kimlik oluşturulması, ortak bir iş konsepti oluşturulması ve tekbiçim iş yöntemlerinin uygulanmasını temin ettiği ve ilgili gelir payı haklarının son mali yıldan önceki mali yılda 22.500.000 EUR tutarını aştığı durumda ve şirketin son mali yıldan önceki mali yılda Birlik'te en az 80.000.000 EUR tutarında net ciro elde etmesi veya en az 80.000.000 EUR tutarında net ciro elde eden şirketler grubunun nihai ana şirketi olması koşuluyla, Birlik'te gelir payı hakları karşılığında bağımsız üçüncü taraf şirketler ile bayilik veya ruhsatlandırma anlaşmaları yapmış ya da bu anlaşmaları yapan şirketler grubunun nihai ana şirketi olan şirketler.

3. Nihai ana şirketin ana faaliyetinin operasyonel bağlı şirketlerinde hissedarlık olduğu ve grubu veya bağlı şirketlerinden en az birini etkileyen yönetim, operasyonel veya mali kararların alınmasında yer almadığı durumda, söz konusu nihai ana şirket bu Direktif kapsamındaki yükümlülükleri yerine getirmekten muaf tutulabilir. Söz konusu muafiyet, nihai ana şirketin Birlik'te kurulan bağlı şirketlerinden birinin, nihai ana şirketin bağlı şirketlerinin faaliyetlerine ilişkin yükümlülükleri de dahil olmak üzere, 6 ila 16. maddeler ve 22. maddede belirtilen yükümlülükleri nihai ana şirket adına yerine getirmekle görevlendirilmesi koşuluna tabidir. Bu durumda, özellikle görevlendirilen bağlı şirketin şirketler grubundan, nihai ana şirketin bu Direktif kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek için ilgili bilgi ve belgeleri almasını sağlamak amacıyla, görevlendirilen bağlı şirkete söz konusu yükümlülükleri etkin biçimde yerine getirmek için gereken tüm araçlar ve yasal yetkiler verilir.

Nihai ana şirket, bu paragrafın birinci alt paragrafında söz edilen muafiyet için, bu paragrafın birinci alt paragrafında söz edilen koşulların yerine getirilip getirilmediğinin değerlendirilmesi amacıyla, 24. maddeye uygun olarak, yetkili denetim makamına başvuruda bulunur. Koşulların yerine getirildiği durumlarda, söz konusu muafiyet yetkili denetim makamı tarafından tanınır. Uygulanabilir olduğu hallerde, söz konusu makam, görevlendirilen bağlı şirketin kurulduğu Üye Devletin yetkili denetim makamını, başvuru ve daha sonra alınan karar hakkında uygun biçimde bilgilendirir.

Nihai ana şirket, görevlendirilen bağlı şirketin yükümlülüklerini bu paragrafın birinci alt paragrafına uygun biçimde yerine getirmemesinden, görevlendirilen bağlı şirket ile birlikte sorumlu tutulmaya devam eder.

4. 1. paragrafın amaçları doğrultusunda, yarı zamanlı çalışanların sayısı tam zamanlı çalışanlara eşdeğer olarak hesaplanır. İstihdam büroları aracılığıyla çalıştırılan geçici işçiler ve standart dışı istihdam biçimlerinde çalışan diğer işçiler, Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD) tarafından getirilen işçi statüsünü belirlemeye yönelik kriterleri karşılamaları koşuluyla, çalışan sayısı hesaplamasına, aynı dönem için şirket tarafından doğrudan istihdam edilmiş işçiler ile aynı şekilde dahil edilir.
5. Şirketin 1. veya 2. paragrafta belirtilen koşulları sağladığı durumda, bu Direktif yalnız söz konusu koşulların art arda iki mali yılda sağlanması durumunda uygulanır. Bu Direktif, 1. veya 2. paragrafta belirtilen koşulların art arda ilgili son iki mali yılda sağlanmaması durumunda, 1. veya 2. paragrafta söz edilen şirketlere artık uygulanmaz.
6. 1. paragrafta söz edilen şirketler bakımından, bu Direktif'in kapsadığı konuları düzenlemeye yetkili Üye Devlet, şirketin kayıtlı merkezinin bulunduğu Üye Devlettir.
7. 2. paragrafta söz edilen şirketler bakımından, bu Direktif'in kapsadığı konuları düzenlemeye yetkili Üye Devlet, söz konusu şirketin bir şubesinin bulunduğu Üye Devlettir. Şirketin hiçbir Üye Devlette şubesinin bulunmaması veya farklı Üye Devletlerde şubelerinin bulunması durumunda, bu Direktif'in kapsadığı konuları düzenlemeye yetkili Üye Devlet, şirketin son mali yıldan önceki yılda Birlik'te en yüksek net ciroyu elde ettiği Üye Devlettir.
8. Bu Direktif, 2011/61/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin³¹ 4(1) maddesinin (a) bendinde tanımlanan Alternatif Yatırım Fonlarına (AIF), ya da 2009/65/AT sayılı Avrupa

³¹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 8 Haziran 2011 tarihli ve 2011/61/AB sayılı, Alternatif Yatırım Fonları Yöneticilerine ilişkin ve 2003/41/AT ve 2009/65/AT sayılı Direktifleri ile 1060/2009/AT ve 1095/2010/AB sayılı Tüzükleri değiştiren Direktifi (OJ L 174, 1.7.2011, s. 1).

Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin³² 1(2) maddesi çerçevesinde devredilebilir menkul kıymet müşterek yatırım fonu girişimlerine (UCITS) uygulanmaz.

Madde 3

Tanımlar

1. Bu Direktif'in amaçları doğrultusunda, aşağıdaki tanımlar uygulanır:

(a) "Şirket" aşağıdakilerden herhangi biri anlamına gelir:

- (i) 2013/34/AB sayılı Direktif'in I. ve II. Eklerinde listelenen yasal biçimlerden biri olarak kurulan tüzel kişi;
- (ii) 2013/34/AB sayılı Direktif'in I. ve II. Eklerinde listelenenler ile kıyaslanabilir bir biçimde, üçüncü bir ülkenin hukukuna uygun olarak kurulan tüzel kişi;
- (iii) Yasal biçimine bakılmaksızın, aşağıdakilerden birini teşkil eden, düzenlemeye tabi mali işletme:
 - (AB) 575/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün³³ 4(1) maddesinin (1) bendinde tanımlanan kredi kuruluşu;
 - 2014/65/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin³⁴ 4(1) maddesinin (1) bendinde tanımlanan yatırım firması;
 - (AB) 345/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nde³⁵ atıfta bulunulan Avrupa girişim sermayeleri fonu (EuVECA) yöneticisi, (AB) 346/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nde³⁶ atıfta bulunulan Avrupa sosyal girişimcilik fonları (EuSEF) yöneticisi, ve (AB) 2015/760 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nde³⁷ atıfta bulunulan Avrupa uzun vadeli yatırım fonları (ELTIF) yöneticisi de dahil olmak üzere, 2011/61/AB sayılı Direktif'in 4(1) maddesinin (b) bendinde tanımlanan alternatif yatırım fonu yöneticisi (AIFM);
 - 2009/65/AT sayılı Direktif'in 2(1) maddesinin (b) bendinde tanımlanan yönetim şirketi;
 - 2009/138/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin³⁸ 13. maddesinin (1) bendinde tanımlanan sigorta işletmesi;
 - 2009/138/AT sayılı Direktif'in 13. maddesinin (4) bendinde tanımlanan reasürans işletmesi;
 - Bir Üye Devletin söz konusu Direktif'i, aynı Direktif'in 5. maddesi uyarınca mesleki emeklilik sağlayan kuruluşlara uygulamamayı tercih etmediği müddetçe (AB) 2016/2341 sayılı Direktif kapsamında, aynı Direktif'in 2. maddesi uyarınca mesleki emeklilik sağlayan kuruluşlar;

³² Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 13 Temmuz 2009 tarihli ve 2009/65/AT sayılı, menkul kıymetlere dayalı kolektif yatırım kuruluşlarına ilişkin yasa, yönetmelik ve idari düzenlemelerin uyumlaştırılmasına yönelik Direktifi (UCITS) (OJ L 302, 17.11.2009, s. 32).

³³ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 26 Haziran 2013 tarihli ve (AB) No 575/2013 sayılı, kredi kuruluşları ve yatırım firmaları için ihtiyati gerekliliklere ilişkin Tüzüğü ve (AB) No 648/2012 sayılı Tüzüğü değiştiren Tüzüğü (OJ L 176, 27.6.2013, s. 1).

³⁴ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 15 Mayıs 2014 tarihli ve 2014/65/AB sayılı, finansal araçlar piyasalarına ilişkin ve 2002/92/AT ve 2011/61/AT sayılı Direktifleri değiştiren Direktifi (OJ L 173, 12.6.2014, s. 349).

³⁵ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 17 Nisan 2013 tarihli ve (AB) No 345/2013 sayılı, Avrupa girişim sermayesi fonlarına ilişkin Tüzüğü (OJ L 115, 25.4.2013, s. 1).

³⁶ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 17 Nisan 2013 tarihli ve (AB) No 346/2013 sayılı, Avrupa sosyal girişimcilik fonlarına ilişkin Tüzüğü (OJ L 115, 25.4.2013, s. 18).

³⁷ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 29 Nisan 2015 tarihli ve (AB) 2015/760 sayılı, Avrupa uzun vadeli yatırım fonlarına ilişkin Tüzüğü (OJ L 123, 19.5.2015, s. 98).

³⁸ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 25 Kasım 2009 tarihli ve 2009/138/AT sayılı, Sigorta ve Reasürans Faaliyetlerinin Kurulması ve İcra Edilmesine İlişkin (Solvency II) Direktifi (OJ L 335, 17.12.2009, s. 1).

- (AB) 648/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün³⁹ 2. maddesinin (1) bendinde tanımlanan merkezi karşı taraf;
 - (AB) 909/2014 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁴⁰ 2(1) maddesinin (1) bendinde tanımlanan merkezi kayıt kuruluşu;
 - 2009/138/AT sayılı Direktif'in 211. maddesi uyarınca yetkilendirilen özel amaçlı sigorta veya reasürans kuruluşu;
 - (AB) 2017/2402 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁴¹ 2. maddesinin (2) bendinde tanımlanan özel amaçlı menkul kıymetleştirme kuruluşları;
 - 2009/138/AT sayılı Direktif'in 213. maddesi uyarınca grup düzeyinde denetime tabi olan bir sigorta grubuna dahil olan ve 2009/238/AT sayılı Direktif'in 214(2) maddesi uyarınca grup denetiminden muaf tutulmayan, (AB) 575/2013 sayılı Tüzük'ün 4(1) maddesinin (20) bendinde tanımlanan finansal holding şirketi, 2009/138/AT sayılı Direktif'in 212(1) maddesinin (f) bendinde tanımlanan sigorta holding şirketi, veya 2009/138/AT sayılı Direktif'in 212(1) maddesinin (h) bendinde tanımlanan karma finansal holding şirketi;
 - (AB) 2015/2366 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin⁴² 1(1) maddesinin (d) bendinde atıfta bulunulan ödeme kurumları;
 - 2009/110/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin⁴³ 2. maddesinin (1) bendinde tanımlanan elektronik para kurumları;
 - (AB) 2020/1503 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁴⁴ 2(1) maddesinin (e) bendinde tanımlanan kitle fonlama hizmeti sağlayıcıları;
 - Aynı Tüzük'ün 3(1) maddesinin (16) bendinde tanımlanan bir veya daha çok kripto varlık hizmetini ifa eden, (AB) 2023/1114 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁴⁵ 3(1) maddesinin (15) bendinde tanımlanan kripto varlık hizmeti sağlayıcıları;
- (b) "Olumsuz çevresel etki", bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 1. Kesim 15 ve 16 bentlerinde ve II. Kısımda listelenen belgelerin hükümleriyle bağlantılı ulusal mevzuat da dikkate alınarak, I. Kısım 1. Kesim 15 ve 16. bentlerinde ve II. Kısımda listelenen yasaklar ve yükümlülüklerin ihlal edilmesi sonucunda çevre üzerinde meydana gelen olumsuz etki anlamına gelir;
- (c) "Olumsuz insan hakları etkileri", aşağıdakiler sonucunda insanlar üzerinde meydana gelen etki anlamına gelir:
- (i) Bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 2. Kesimde listelenen uluslararası belgelerde korunan; bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 1. Kesimde listelenen insan haklarından birinin ihlali;

³⁹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 4 Temmuz 2012 tarihli ve (AB) No 648/2012 sayılı, tezgah üstü türev ürünler, merkezi karşı taraflar ve ticaret kayıtlarına ilişkin Tüzüğü (OJ L 201, 27.7.2012, s. 1).

⁴⁰ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 23 Temmuz 2014 tarihli ve (AB) No 909/2014 sayılı, Avrupa Birliği'nde menkul kıymet işlemlerinin gerçekleştirilmesini ve merkezi saklama kuruluşlarına ilişkin ve 98/26/AT ve 2014/65/AB sayılı Direktifleri ile 236/2012/AB sayılı Tüzüğü değiştiren Tüzüğü (OJ L 257, 28.8.2014, s. 1).

⁴¹ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 12 Aralık 2017 tarihli ve (AB) 2017/2402 sayılı, genel bir menkul kıymetleştirme çerçevesi belirleyen ve basit, şeffaf ve standartlaştırılmış menkul kıymetleştirmeye özel bir çerçeve oluşturan, ayrıca 2009/65/AT, 2009/138/AT ve 2011/61/AB sayılı Direktifler ile 1060/2009/AT ve 648/2012/AB sayılı Tüzükleri değiştiren Tüzüğü (OJ L 347, 28.12.2017, s. 35).

⁴² Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 25 Kasım 2015 tarihli ve (AB) 2015/2366 sayılı, iç pazarda ödeme hizmetlerine ilişkin, 2002/65/AT, 2009/110/AT ve 2013/36/AB sayılı Direktifleri ile 1093/2010/AB sayılı Tüzüğü değiştiren ve 2007/64/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Direktifi (OJ L 337, 23.12.2015, s. 35).

⁴³ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 16 Eylül 2009 tarihli ve 2009/110/AT sayılı, elektronik para kuruluşlarının kuruluşu, faaliyeti ve ihtiyati denetimine ilişkin ve 2005/60/AT ve 2006/48/AT sayılı Direktifleri değiştiren ve 2000/46/AT sayılı Direktifi yürürlükten kaldıran Direktifi (OJ L 267, 10.10.2009, s. 1).

⁴⁴ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 7 Ekim 2020 tarihli ve (AB) 2020/1503 sayılı, işletmeler için Avrupa kitle fonlaması hizmet sağlayıcılarına ilişkin ve (AB) 2017/1129 sayılı Tüzük ile (AB) 2019/1937 sayılı Direktifi değiştiren Tüzüğü (OJ L 347, 20.10.2020, s. 1).

⁴⁵ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 31 Mayıs 2023 tarihli ve (AB) 2023/1114 sayılı, kripto varlık piyasalarına ilişkin ve (AB) No 1093/2010 ve (AB) No 1095/2010 sayılı Tüzükleri ile 2013/36/AB ve (AB) 2019/1937 sayılı Direktifleri değiştiren Tüzüğü (OJ L 150, 9.6.2023, s. 40).

- (ii) Aşağıdaki durumlarda, bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 1. Kesimde listelenmeyen, ancak bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 2. Kesimde listelenen insan hakları belgelerinde korunan bir insan hakkının ihlali:
- söz konusu insan hakkının bir şirket veya tüzel kişi tarafından ihlal edilebilmesi;
 - söz konusu insan hakkının ihlalinin, bu Direktif'in Ekinde yer alan I. Kısım 2. Kesimde listelenen insan hakları belgelerinde korunan bir hukuki yarara doğrudan zarar vermesi; ve
 - şirketin iş operasyonları ve faaliyet zincirinin niteliği ve kapsamı, faaliyet gösterdiği ekonomik sektörün özellikleri ve coğrafi ve operasyonel bağlam gibi, durumun olduğu tüm ilgili koşulları dikkate alarak, şirketin, söz konusu insan hakkının etkilenme riskini makul biçimde öngörebilmesi;
- (d) "Olumsuz etki", olumsuz bir çevresel etki ya da olumsuz bir insan hakları etkisi anlamına gelir;
- (e) "Bağlı şirket", 2013/34/AB sayılı Direktif'in 2. maddesinin (10) bendinde tanımlanan tüzel kişi ve 2004/109/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nin⁴⁶ 2(1) maddesinin (f) bendinde tanımlanan, bağlı işletmenin faaliyetinin üzerinden yürütüldüğü tüzel kişi anlamına gelir;
- (f) "İş ortağı" aşağıdaki anlamlara gelir:
- (i) Şirketin operasyon, ürün veya hizmetlerine ilişkin ticari anlaşmasının bulunduğu ya da şirketin, (g) bendi uyarınca hizmet sunduğu kuruluş ("doğrudan iş ortağı"); ya da
 - (ii) Şirketin doğrudan iş ortağı olmayan ancak şirketin operasyon, ürün veya hizmetlerine ilişkin iş operasyonları yürüten kuruluş ("dolaylı iş ortağı");
- (g) "Faaliyet zinciri" aşağıdaki anlamlara gelir:
- (i) Hammaddeler, ürünler veya ürün parçalarının tasarımı, çıkarılması, tedariki, imalatı, nakliyatı, depolanması ve temini ve ürün veya hizmetin geliştirilmesi de dahil olmak üzere, şirketin mal üretimi veya hizmet sunumuyla ilgili üretime dönük iş ortaklarının faaliyetleri; ve
 - (ii) Ürüne ihracat ruhsatı verildikten sonra, (AB) 2021/821 sayılı Tüzük kapsamındaki ihracat kontrolü kapsamındaki silah, mühimmat veya savaş malzemelerine yönelik ihracat kontrolüne tabi olan ürünlerin dağıtımı, nakliyatı, depolanması ve bertarafı hariç olmak üzere, şirketin ürününün dağıtımı, nakliyatı ve depolanmasıyla ilgili, söz konusu faaliyetleri şirket için veya şirket adına yürüten satışa dönük iş ortaklarının faaliyetleri;
- (h) "Bağımsız üçüncü taraf doğrulaması", şirketin veya faaliyet zincirinde yer alan parçaların, bu Direktif'ten kaynaklanan insan hakları ve çevre gereklerine uygunluğunun nesnel, şirkete karşı tamamen bağımsız hareket eden, her türlü çıkar çatışmasından ve dış etkidenden uzak, olumsuz etkinin niteliğine bağlı olarak, çevre veya insan hakları konularında deneyimli ve yetkin, ve doğrulamanın kalitesi ve güvenilirliğinden sorumlu bir uzman tarafından doğrulanması anlamına gelir;
- (i) "KOBİ", yasal biçimine bakılmaksızın, 2013/34/AB sayılı Direktif'i 3(1), (2) ve (3) maddelerinde tanımlanan şekliyle, büyük bir gruba dahil olmayan küçük veya orta ölçekli işletme anlamına gelir;
- (j) "Sektörel veya çok paydaşlı girişim", şirketlerin durum tespiti yükümlülüklerinin uygulanmasını desteklemek amacıyla katılabileceği; hükümetler, sektör dernekleri, sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere ilgili örgütler veya bunların grupları veya birleşimi tarafından geliştirilen ve denetlenen gönüllü durum tespit usulleri, araçları ve mekanizmalarının birleşimi anlamına gelir;

⁴⁶ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 15 Aralık 2004 tarihli ve 2004/109/AT sayılı, düzenli piyasada işlem gören ihraççılara ilişkin bilgiye yönelik şeffaflık gerekliliklerinin uyumlaştırılmasına ilişkin ve 2001/34/AT sayılı Direktifi değiştiren Direktifi (OJ L 390, 31.12.2004, s. 38).

- (k) “Yetkili temsilci”, bu Direktif uyarınca şirketin yükümlülüklerine uygunluk açısından, (a)(ii) bendi çerçevesinde şirket adına hareket etme görevi ile donatılmış, Birlik’te yerleşik veya kurulmuş gerçek veya tüzel kişi anlamına gelir;
- (l) “Ağır olumsuz etki”, insan yaşamı, sağlığı veya özgürlüğüne zarar veren etkiler gibi niteliği nedeniyle ya da etkilenen kişi sayısı, çevrenin ne ölçüde zarar gördüğü veya görebileceği ya da başka türlü etkilendiği, etkinin geri döndürülemezliği ve etkilenen kişileri veya çevreyi makul süre içinde etki öncesindeki durumlarına eşdeğer bir duruma kavuşturabilme yeteneğine yönelik sınırlamalar da dahil olmak üzere, etkinin ağırlığı dikkate alınarak, ölçeği, kapsamı veya telafi edilemezliği nedeniyle özel önem taşıyan olumsuz etki anlamına gelir;
- (m) “Net ciro” aşağıdaki anlamlara gelir:
- (i) 2013/34/AB sayılı Direktif’in 2. maddesinin (5) bendinde tanımlanan “net ciro”; ya da
- (ii) Şirketin (AT) 1606/2002 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁴⁷ temelinde kabul edilen uluslararası muhasebe standartlarını uyguladığı veya (a)(ii) bendinde belirtilen çerçevede bir şirket olduğu durumlarda, şirketin mali tablolarının hazırlandığı mali raporlama çerçevesinde tanımlanan veya bu çerçevenin anlamı dahilindeki gelir;
- (n) “Paydaşlar” şirketin çalışanları, bağlı şirketlerinin çalışanları, sendikalar ve işçi temsilcileri, tüketiciler; ve hakları veya çıkarları, şirketin iş ortaklarının çalışanları, sendikaları ve işçi temsilcileri, ulusal insan hakları ve çevre kuruluşları, amaçlarının arasında çevrenin korunması da yer alan sivil toplum kuruluşları, ve söz konusu kişi, grup, topluluk veya kuruluşların meşru temsilcileri de dahil olmak üzere, şirketin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının ürünleri, hizmetleri veya operasyonları nedeniyle etkilenen veya etkilenebilecek diğer kişiler, gruplar, topluluklar veya kuruluşlar anlamına gelir;
- (o) “Uygun önlemler”, olumsuz etkileri, etkinin ağırlık derecesi veya gerçekleşme olasılığına denk olacak biçimde ve şirket için makul ölçüde uygun olarak, olumsuz etkinin niteliği ve kapsamının yanı sıra ilgili risk faktörleri de dahil olmak üzere söz konusu vakanın gerçekleştiği koşullar göz önünde bulundurularak, etkili biçimde ele almak suretiyle durum tespiti hedeflerini yerine getirebilecek önlemler anlamına gelir;
- (p) “İş ilişkisi”, şirketin iş ortağı ile ilişkisi anlamına gelir;
- (q) “Ana şirket”, bir veya birden fazla bağlı şirketi kontrol eden şirket anlamına gelir;
- (r) “Nihai ana şirket”, 2013/34/AB sayılı Direktif’in 22(1) maddesinin (5) bendinde belirtilen kriterlere uygun olarak, bir veya daha fazla bağlı şirketi doğrudan veya dolaylı bir şekilde kontrol eden ve başka bir şirketin kontrolünde olmayan ana şirket anlamına gelir;
- (s) “Şirketler grubu”, ana şirket ve tüm bağlı şirketleri anlamına gelir;
- (t) “Telafi etme”, etkilenen kişi veya kişileri, toplulukları veya çevreyi, fiili olumsuz etki meydana gelmemiş olsaydı bulunacakları duruma eşdeğer veya buna mümkün olduğunca yakın bir duruma kavuşturmak anlamına gelir ve şirketin olumsuz etkiye katkısı ile orantılı olarak, fiili olumsuz etkinin etkilediği kişi veya kişilere şirketin sağlayacağı mali veya mali olmayan tazminatları ve gereken her türlü telafi edici önlem için kamu makamları tarafından katlanılan maliyetlerin, uygulanabilir olduğu durumlarda, şirket tarafından geri ödenmesi gibi yolları da kapsar;
- (u) “Risk faktörleri”, şirket düzeyinde, işletme faaliyetlerinde, coğrafi ve bağlamsal unsurlarda, ürün ve hizmetlerde ve sektörel olgular, durumlar veya koşullarda ortaya çıkanlar dahil olmak üzere, olumsuz etkinin ağırlığı ve gerçekleşme olasılığı ile ilgili olgular, durumlar veya koşullar anlamına gelir;
- (v) “Olumsuz etkinin ciddiyeti”, etkilenen veya etkilenecek kişi sayısı, çevrenin ne ölçüde zarar gördüğü veya görebileceği ya da başka türlü etkilendiği, etkinin geri dönülemezliği ve etkilenen kişileri veya çevreyi makul süre içinde etki öncesindeki durumlarına eşdeğer bir duruma

⁴⁷ Avrupa Parlamentosu ve Konsey’in 19 Temmuz 2002 tarihli ve (AT) No 1606/2002 sayılı, uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasına ilişkin Tüzüğü (OJ L 243, 11.9.2002, s. 1).

kavuşturabilme yeteneğine yönelik sınırlamalar da dahil olmak üzere etkinin ciddiyeti de dikkate alınarak, söz konusu olumsuz etkinin ölçeği, kapsamı veya telafi edilemezliği anlamına gelir.

2. Komisyon, bu Direktif'in Ek'inde aşağıdaki yollarla değişiklik yapmak amacıyla, yetki devrine dayanan tasarrufları 34. maddeye uygun olarak kabul etmekle yetkilendirilmiştir:
 - (a) Tüm Üye Devletler tarafından onaylanan ve bu Direktif'in Ek'inde listelenen insan hakları, temel özgürlükler ve çevrenin korunmasına ilişkin belirli bir hak, yasak veya yükümlülüğün kapsamına giren uluslararası belgelerde yer alan maddelere atıfta bulunmak;
 - (b) Söz konusu belgelerin değiştirilmesi, yürürlükten kaldırılması veya yerlerine yeni belgelerin geçmesi durumunda, bu Direktif'in Ek'inde anılan uluslararası belgelere yapılan atıfları uygun şekilde değiştirmek;
 - (c) İlgili uluslararası forumlarda gerçekleşen, bu Direktif'in Ek'inde yer alan 1. Kısım 2. Kesimde listelenen belgelere ilişkin gelişmelere uygun olarak:
 - (i) Listelenen belgelere yapılan atıfları, aynı konuyu ele alan ve tüm Üye Devletler tarafından onaylanan yeni belgelere yapılan atıflar ile değiştirmek; ya da
 - (ii) Listelenen belgeler ile aynı konuyu ele alan ve tüm Üye Devletler tarafından onaylanan yeni belgelere atıflar eklemek.

Madde 4

Uyumlaştırma düzeyi

1. 1(2) ve (3) maddelerine halel gelmeksizin, Üye Devletler kendi ulusal hukuklarına, bu Direktif'in kapsadığı alanda, 8(1) ve (2), 10(1) ve 11(1) maddelerinde belirtilenlerden ayrılan insan hakları ve çevresel durum tespiti yükümlülükleri getiremez.
2. 1. paragrafa bakılmaksızın, bu Direktif, Üye Devletlerin kendi ulusal hukuklarına, 8(1) ve (2), 10(1) ve 11(1) maddeleri dışındaki maddelerde konulan hükümlerden ayrılan daha sıkı hükümler, ya da insan, istihdam ve sosyal haklar, çevre veya iklimin farklı düzeyde korunmasını sağlamak amacıyla, hedefleri veya kapsam alanları bakımından daha belirgin olan hükümleri getirmelerini engellemez.

Madde 5

Durum tespiti

1. Üye Devletler, şirketlerin aşağıdaki eylemleri yerine getirmek suretiyle, 7 ila 16. maddelerde belirtildiği şekilde risk temelli insan hakları ve çevresel durum tespiti ("durum tespiti") gerçekleştirmelerini sağlar:
 - (a) 7. maddeye uygun olarak, durum tespitini politikaları ve risk yönetim sistemlerine entegre etmek;
 - (b) 8. maddeye uygun olarak fiili veya olası olumsuz etkileri tespit etme ve değerlendirme, ve gerektiğinde, 9. maddeye uygun olarak fiili ve olası olumsuz etkileri önceliklendirmek;
 - (c) 10 ve 11. maddelere uygun olarak, olası olumsuz etkileri önlemek ve hafifletmek ve fiili olumsuz etkilere son vermek ve kapsamlarını en aza indirmek;
 - (d) 12. maddeye uygun olarak, fiili olumsuz etkilere yönelik telafi sağlamak;
 - (e) 13. maddeye uygun olarak, paydaşlar ile anlamlı etkileşimlerde bulunmak;
 - (f) 14. maddeye uygun olarak, bildirim mekanizması ve şikayet prosedürü oluşturmak ve bunları sürdürmek;
 - (g) 15. maddeye uygun olarak, durum tespiti politikalarının ve önlemlerinin etkinliğini izlemek;
 - (h) 16. maddeye uygun olarak, durum tespiti konusunda kamuoyuyla iletişim kurmak.

2. Üye Devletler, durum tespiti amaçları doğrultusunda, şirketlerin kendi şirketler grubu dahilindeki kaynak ve bilgileri başka tüzel kişilerle paylaşma yetkisine sahip olmalarını sağlar.
3. Üye Devletler, şirketin durum tespiti yükümlülüklerine uyması için gerekli ve uygun biçimde gerekçelendirildiği durumda, doğrudan ve dolaylı iş ortaklarının kimliğinin ya da gerçek veya olası olumsuz etkilerin tespiti gereken zaruri bilgilerin ifşasına hanel gelmeksizin, iş ortaklarının, (AB) 2016/943 sayılı Direktif'in 2. maddesinin (1) bendinde ticaret sırrı olarak tanımlanan bilgileri bu Direktif'ten doğan yükümlülüklerle uyan bir şirkete ifşa etmekle mükellef olmamasını sağlar. Bu, iş ortaklarının (AB) 2016/943 sayılı Direktif'te belirtilen mekanizmalar yoluyla ticaret sırlarını koruma imkanına hanel getirmez. İş ortakları hiçbir zaman gizlilik dereceli bilgileri veya devlet güvenliğinin temel çıkarlarını tehlikeye atacak başka bilgileri ifşa etmekle mükellef olamaz.
4. Üye Devletler, şirketlerin, uyum sağladıklarını kanıtlamak amacıyla, durum tespiti yükümlülüklerini yerine getirmek için gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin belgeleri, destekleyici kanıtlarla birlikte, ilgili belgelerin üretildiği veya elde edildiği tarihten itibaren en az 5 yıl boyunca saklamalarını gerekli kılar.

Birinci alt paragrafta öngörülen saklama süresinin sona ermesi üzerine, bu Direktif kapsamında devam eden adli veya idari işlemler olması durumunda, saklama süresi söz konusu işlemler sonuçlanana kadar uzatılır.

Madde 6

Grup düzeyinde durum tespiti desteği

1. Üye Devletler, bu Direktif'in kapsamına giren ana şirketlerin, etkili uygunluk sağlanacaksa, 7 ila 11. maddede ve 22. maddede belirtilen yükümlülükleri söz konusu ana şirketlerin bağlı şirketi olan ve yine bu Direktif'in kapsamına giren şirketler adına yerine getirebilmelerine izin verir. Bu, bağlı şirketlerin, 25. madde uyarınca denetim makamının yetkilerini kullanmasına ve 29. madde uyarınca hukuki sorumluluklarına tabi olmalarına hanel getirmez.
2. 7 ila 16. maddelerde belirtilen durum tespiti yükümlülüklerinin, ana şirket tarafından bu maddenin birinci paragrafına uygun olarak yerine getirilmesi aşağıdaki koşulların tümüne tabidir:
 - (a) Bağlı şirketin ve ana şirketin, bu Direktif'ten doğan yükümlülükleri yerine getirmek için gereken tüm bilgileri birbirlerine sağlamaları ve iş birliği yapmaları;
 - (b) Bağlı şirketin, ana şirketinin, 7(1) maddesinde belirtilen yükümlülüklerin bağlı şirket bakımından yerine getirilmesini sağlamak için uygun biçimde uyarlanan durum tespiti politikasına uyması;
 - (c) Bağlı şirketin, 7. madde uyarınca, hangi yükümlülüklerin ana şirket tarafından yerine getirileceğini açıkça belirterek, durum tespitini tüm politika ve risk yönetim sistemlerine entegre etmesi ve gerektiğinde, ilgili paydaşları bu konuda bilgilendirmesi;
 - (d) Gerektiğinde, bağlı şirketin 10 ve 11. maddeler uyarınca uygun önlemleri almaya ve 12 ve 13. maddeler kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmesi;
 - (e) İlgili olduğu yerde, bağlı şirketin 10(2) maddesinin (b) bendi, veya 11(3) maddesinin (c) bendine uygun olarak doğrudan bir iş ortağından sözleşmesel güvenceler talep etmesi, 10(4) maddesi veya 11(5) maddesine uygun olarak dolaylı bir iş ortağından sözleşmesel güvenceler talep etmesi, ve 10(6) veya 11(7) maddelerine uygun olarak iş ilişkisini geçici olarak askıya alması veya sonlandırması.
3. Ana şirketin 22. maddede belirtilen yükümlülüğü bu maddenin birinci paragrafı uyarınca bağlı şirket adına yerine getirdiği durumda, bağlı şirket, ana şirketin, iş modeli ve stratejisine göre uygun biçimde uyarladığı iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planına uygun olarak 22. maddede belirtilen yükümlülüklerle uyar.

Madde 7

Durum tespitiinin şirketin politika ve risk yönetim sistemlerine entegrasyonu

1. Üye Devletler, şirketlerin durum tespitini ilgili tüm politika ve risk yönetimi sistemlerine entegre etmelerini ve bünyelerinde, risk temelli durum tespitini temin eden bir durum tespiti politikasının mevcut olmasını sağlar.
2. Birinci paragrafta söz edilen durum tespiti politikası, şirketin çalışanları ve onların temsilcilerine önceden danışılarak geliştirilir ve aşağıdakilerin tümünü içerir:
 - (a) Durum tespiti bakımından şirketin yaklaşımına ve uzun vadeli yaklaşımına ilişkin açıklama;
 - (b) Şirket ve bağlı şirketleri, ve 10(2) maddesinin (b) bendi, 10(4) maddesi, 11(3) maddesinin (c) bendi, veya 11(5) maddesi uyarınca şirketin doğrudan veya dolaylı iş ortakları kapsamında izlenecek kural ve ilkelerin tanımlandığı davranış kuralları; ve
 - (c) (b) bendinde söz edilen davranış kurallarına uygunluğu doğrulamak ve uygulama kapsamını iş ortaklarını içerecek biçimde genişletmek için alınan önlemler dahil, durum tespitinin ilgili şirket politikalarına entegre edilmesi ve uygulanması için tesis edilen süreçlere ilişkin açıklama.
3. Üye Devletler, şirketlerin durum tespiti politikalarını, önemli bir değişiklik meydana geldikten sonra yersiz gecikme olmaksızın güncellemelerini, gözden geçirmelerini, ve gerektiğinde, bu politikaları en az 24 ayda bir güncellemelerini sağlar.

Birinci alt paragrafta söz edilen amaçlar doğrultusunda, şirketler, 8. madde uyarınca halihazırda tespit edilen olumsuz etkilerin yanı sıra, 10 ve 11. maddeler uyarınca söz konusu olumsuz etkileri ele almak amacıyla alınan uygun önlemleri, ve 15. madde uyarınca gerçekleştirilen değerlendirmelerin sonuçlarını dikkate alır.

Madde 8

Fiili ve olası olumsuz etkilerin tespit edilmesi ve değerlendirilmesi

1. Üye Devletler, şirketlerin bu madde uyarınca, kendilerinin veya bağlı şirketlerinin, ve faaliyet zincirleriyle ilgili olduğu durumlarda iş ortaklarının faaliyetlerinden kaynaklanan fiili ve olası olumsuz etkileri tespit etmeye yönelik uygun önlemleri almalarını sağlar.
2. Birinci paragrafta belirtilen yükümlülük kapsamında, şirketler, ilgili risk faktörlerini de dikkate alarak, aşağıdakilere yönelik uygun önlemleri alır:
 - (a) En ciddi olumsuz etkilerin gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu genel alanları belirleyebilmek için kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve faaliyet zincirleriyle ilgili olduğu durumlarda, iş ortaklarının faaliyetlerini haritalandırma;
 - (b) (a) bendinde söz edilen haritalandırma çalışmasının sonuçlarından yola çıkarak, en ciddi olumsuz etkilerin gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu genel alanlarda kendilerinin, bağlı şirketlerinin, ve faaliyet zincirleriyle ilgili olduğu durumlarda iş ortaklarının faaliyetlerine yönelik derinlemesine analiz gerçekleştirme.
3. Üye Devletler, birinci paragrafta söz edilen olumsuz etkileri, uygun olduğu hallerde, nitel ve nicel bilgilere dayalı olarak tespit etme ve değerlendirme amaçlarıyla, şirketlerin, 14. maddede öngörülen bildirim mekanizması ve şikayet prosedürü üzerinden toplanan bağımsız rapor ve bilgiler de dahil olmak üzere uygun kaynakları kullanmaya yetkili olmasını sağlar.
4. 2. paragrafın (b) bendinde öngörülen derinlemesine analiz için gereken bilgilerin, faaliyet zincirinin farklı düzeylerinde yer alan iş ortaklarından elde edilebildiği durumlarda, şirket, makul olduğu durumlarda, söz konusu bilgileri doğrudan, olumsuz etkilerin gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu iş ortamından talep etmeye öncelik verir.

Madde 9

Tespit edilen fiili ve olası olumsuz etkilerin önceliklendirilmesi

1. Üye Devletler, tespit edilen tüm olumsuz etkilerin aynı anda eksiksiz olarak önlenemediği, hafifletilemediği, sonlandırılmadığı veya kapsamının en aza indirilemediği durumlarda, şirketlerin, 10 veya 11. maddelerde belirtilen yükümlülükleri yerine getirebilmek için tespit edilen olumsuz etkileri 8. maddeye uygun olarak önceliklendirmelerini sağlar.
2. 1. paragrafta söz edilen önceliklendirme çalışması, olumsuz etkilerin ciddiyeti ve gerçekleşme olasılığını temel alır.
3. En ciddi ve gerçekleşme olasılığı en yüksek olumsuz etkiler makul süre içinde 10 veya 11. maddeye uygun olarak ele alındıktan sonra, şirket, ağırlığı ve gerçekleşme olasılığı daha düşük olan olumsuz etkileri ele alır.

Madde 10

Olası olumsuz etkilerin önlenmesi

1. Üye Devletler, 9. madde ve bu maddeye uygun olarak, şirketlerin, 8. madde uyarınca tespit edilen ya da tespit edilmiş olması gereken olası olumsuz etkileri önlemek ya da önlemenin mümkün olmadığı veya derhal mümkün olmadığı durumlarda, söz konusu etkileri yeterli düzeyde hafifletmek için uygun önlemleri almalarını sağlar.

Birinci alt paragrafta söz edilen uygun önlemlerin belirlenmesinde aşağıdakiler gerektiği gibi göz önünde bulundurulur:

- (a) Olası olumsuz etkiye yalnızca şirketin; eylemler veya ihmaller yoluyla, şirket ile bir bağlı şirketi veya iş ortağının ortaklaşa olarak; ya da yalnızca şirketin faaliyet zincirinde yer alan bir iş ortağının yol açıp açmayacağı;
 - (b) Olası olumsuz etkinin bir bağlı şirket, doğrudan iş ortağı veya dolaylı iş ortağının faaliyetlerinde gerçekleşip gerçekleşmeyeceği; ve
 - (c) Şirketin, olası olumsuz etkiye yol açabilecek ya da şirketle birlikte ortaklaşa yol açabilecek iş ortağını etkileme gücü.
2. Şirketlerin, ilgili durumlarda, aşağıdaki uygun önlemleri almaları gerekir:
 - (a) Önleme için gereken tedbirlerin niteliği veya karmaşıklığı nedeniyle gerektiği durumlarda, yersiz gecikme olmaksızın, uygun önlemlerin uygulanmasına yönelik makul ve açıkça tanımlanmış takvimleri ve iyileştirmenin ölçülmesine yönelik nicel ve nitel göstergeleri içeren bir önleme eylem planını geliştirme ve uygulama; şirketler, eylem planlarını sektörel veya çok paydaşlı girişimler ile iş birliği yaparak geliştirebilir; önleme eylem planı, şirketlerin faaliyetlerine ve faaliyet zincirlerine uygun biçimde uyarlanır;
 - (b) Doğrudan iş ortağından, söz konusu ortağın faaliyetlerinin şirketin faaliyet zincirinin parçası olduğu müddetçe kendi ortaklarından da sözleşmesel güvence talepleri oluşturmak gibi yollarla, şirketin davranış kurallarına ve, gerektiği şekilde, önleme eylem planına uyum sağlayacaklarına yönelik sözleşmesel güvenceler talep etme; ilgili sözleşmesel güvenceler alındığında 5. paragraf uygulanır;
 - (c) Tesisler ya da üretim veya başka operasyonel süreçler ve altyapılara yönelik mali veya mali olmayan gerekli yatırımlar, uyarlamalar veya yükseltmeleri yapma;
 - (d) Satın alma uygulamaları, tasarım ve dağıtım uygulamaları da dahil olmak üzere, şirketin kendi iş planı, genel stratejileri ve faaliyetlerine yönelik gerekli değişiklikler veya iyileştirmeleri yapma;
 - (e) KOBİ'nin sahip olduğu kaynaklar, bilgiler ve tabi olduğu kısıtlamalar ışığında gerektiği durumlarda, şirketin iş ortağı olan bir KOBİ'ye, kapasite geliştirme, eğitim veya yönetim sistemlerinin niteliğini yükseltme çalışmalarına erişmelerini sağlamak gibi yollarla hedefli ve orantılı destek sağlama; davranış kurallarına veya önleme eylem planına uymasının ilgili KOBİ'nin ayakta durabilirliğini tehlikeye atacağı durumlarda ise, doğrudan finansman, düşük faizli borç verme, sürekli tedarik garantileri veya finansman sağlanmasına destek olma gibi yollarla hedefli ve orantılı mali destek sağlama;

- (f) Rekabet hukuku da dahil olmak üzere Avrupa Birliği hukukuna uygun olarak, özellikle başka hiçbir önlemin uygun veya etkili olmadığı durumlarda, şirketin olumsuz etkiyi önleme veya hafifletme yeteneğini artırmak amacıyla ilgili olduğu yerde, başka kuruluşlar ile iş birliği yapma.
3. Şirketler, iş ortağının sahip olduğu kaynaklar, bilgiler ve tabi olduğu kısıtlamaları da dikkate alarak, ilgili durumlarda, 2. paragrafta listelenen önlemlere ek olarak, şirketin olası olumsuz etkilerin önlenmesi ve hafifletilmesine ilişkin beklentileri hakkında iş ortağıyla etkileşimde bulunmak, ya da kapasite geliştirme, rehberlik, idari, veya borçlar veya finansman gibi mali desteklere erişim sağlamak ve erişim imkanı tanımak gibi uygun önlemleri alabilir.
4. 2. paragrafta listelenen uygun önlemler ile önlenemeyen veya yeterli düzeyde hafifletilemeyen olası olumsuz etkiler söz konusu olduğunda, şirket, şirketin davranış kuralları veya önleme eylem planına uyum sağlaması amacıyla dolaylı bir iş ortağından sözleşmesel güvenceler talep edebilir. Söz konusu sözleşmesel güvenceler alındığında 5. paragraf uygulanır.
5. 2. paragrafın (b) bendinde ve 4. paragrafta söz edilen sözleşmesel güvencelere, uygunluğu doğrulamaya yönelik uygun önlemler eşlik eder. Uygunluğu doğrulama amaçları doğrultusunda, şirket, sektörel veya çok paydaşlı girişimler yoluyla da yapılabilen, bağımsız üçüncü taraf doğrulamasına başvurabilir.

KOBİ'lerden sözleşmesel güvencelerin alındığı veya KOBİ'ler ile sözleşme yapıldığı durumlarda, kullanılan koşullar adil ve makul olmalı ve ayrımcılık içermemelidir. Şirket aynı zamanda, KOBİ'den alınan sözleşmesel güvencelere, 2. paragrafın (e) bendinde söz edilen KOBİ'lere yönelik uygun önlemlerin eşlik etmesi gerekip gerekmediğini de değerlendirir. Uygunluğu doğrulamaya yönelik önlemlerin KOBİ'lere ilişkin olarak yerine getirildiği durumlarda, bağımsız üçüncü taraf doğrulamasının maliyeti şirket tarafından karşılanır. KOBİ'nin üçüncü taraf doğrulamasının maliyetinin en azından bir kısmını ödemeyi talep etmesi durumunda, veya şirket ile mutabık kalarak, KOBİ, ilgili doğrulamanın sonuçlarını diğer şirketler ile paylaşabilir.

6. 1. paragrafta söz edilen ve 2, 4 ve 5. paragraflarda belirtilen önlemler yoluyla önlenemeyen veya yeterli düzeyde hafifletilemeyen olası olumsuz etkiler bakımından, şirketlerin, en son çare olarak, etkinin ortaya çıkmasıyla bağlantılı olan ya da etkinin faaliyet zincirinde ortaya çıktığı iş ortağı ile yeni bir ilişkiye girmekten veya mevcut ilişkilerinin süresini uzatmaktan kaçınmaları gerekir ve, ilişkilerinin tabi olduğu hukukun kendilerine bu yetkiyi verdiği durumlarda, son çare olarak aşağıdaki eylemleri yapar:

- (a) İlgili çabaların başarıya ulaşacağına yönelik makul beklentinin oluşması koşuluyla, ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisinin geçici olarak askıya alınması yoluyla şirketin baskı gücünü kullanarak veya artırarak, yersiz gecikme olmaksızın, söz konusu olumsuz etkiye yönelik gelişmiş bir önleme eylem planını kabul etme ve uygulama; eylem planı, içinde yer alan tüm eylemlerin kabul edilmesi ve uygulanmasına yönelik spesifik ve uygun bir takvimi de içerir ve bu süre zarfında şirket alternatif iş ortakları arayışına girebilir;
- (b) İlgili çabaların başarıya ulaşacağına ilişkin makul beklentinin olmadığı durumlarda veya gelişmiş önleme eylem planının uygulanmasının olumsuz etkiyi önleyemediği veya hafifletemediği hallerde, eğer olası olumsuz etki ciddi bir etkiyse ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisini sonlandırma.

Şirket, iş ilişkisini geçici olarak askıya almadan veya sonlandırmadan önce, ilişkiyi askıya almanın veya sonlandırmanın doğuracağı olumsuz etkilerin, önlenemeyen veya yeterince hafifletilemeyen olumsuz etkilere göre açıkça daha ciddi olmasının makul olarak beklenip beklenemeyeceğini değerlendirir. Daha ciddi etkilerin ortaya çıkması durumunda, şirketin iş ilişkisini askıya alması veya sonlandırması gerekmez ve şirket, bu kararına ilişkin uygun biçimde gerekçelendirilmiş sebepleri yetkili denetim makamına bildirecek konumda bulunur.

Üye Devletler, tarafların kanunen yapmakla yükümlü olduğu sözleşmeler hariç, birinci alt paragraf uyarınca kendi hukuklarına tabi sözleşmelerde iş ilişkisini geçici olarak askıya alma veya sonlandırma seçeneğini öngörür.

Şirketin iş ilişkisini geçici olarak askıya alma veya sonlandırma kararı aldığı durumlarda, askıya alma veya sonlandırmanın etkilerini önlemeye veya ortadan kaldırmaya yönelik adımlar atar, ilgili iş ortağına makul bildirimlerde bulunur ve ilgili kararı dikkatle izlemeyi sürdürür.

Şirketin bu madde uyarınca iş ilişkisini geçici olarak askıya almama veya sonlandırmama kararı aldığı durumlarda, şirket olası olumsuz etkiyi izleyerek periyodik olarak bu kararı ve daha ileri düzeyde alınabilir uygun önlemlerin mevcut olup olmadığını değerlendirir.

Madde 11

Fiili olumsuz etkilerin sonlandırılması

1. Üye Devletler, şirketlerin, 8. madde uyarınca tespit edilen veya tespit edilmiş olması gereken fiili olumsuz etkileri, 9. madde ve bu madde uyarınca sonlandırmaya yönelik uygun önlemleri almalarını sağlar.

Birinci alt paragrafta söz edilen uygun önlemlerin belirlenmesinde aşağıdakiler gerektiği gibi göz önüne alınır:

- (a) Fiili olumsuz etkiye yalnızca şirketin; eylemler veya ihmaller yoluyla, şirket ile bir bağlı şirketi veya iş ortağının ortaklaşa olarak; ya da yalnızca şirketin faaliyet zincirinde yer alan bir iş ortağının yol açıp açmadığı;
 - (b) Fiili olumsuz etkinin bir bağlı şirket, doğrudan iş ortağı veya dolaylı iş ortağının faaliyetlerinde gerçekleşip gerçekleşmediği; ve
 - (c) Şirketin, fiili olumsuz etkiye yol açan veya şirket ile birlikte ortaklaşa yol açan iş ortağını etkileme gücü.
2. Fiili olumsuz etkinin derhal sonlandırılmadığı durumda, Üye Devletler, şirketlerin söz konusu etkinin kapsamını en aza indirmelerini sağlar.
 3. Şirketlerin, ilgili durumlarda, aşağıdaki uygun önlemleri almaları gerekir:
 - (a) Olumsuz etkiyi nötrleştirme ya da kapsamını en aza indirme; söz konusu önlemler olumsuz etkinin ağırlığı, ve şirketin olumsuz etkiye katkısı ile orantılı olmalıdır;
 - (b) Olumsuz etkinin derhal sonlandırılmaması nedeniyle gereken durumlarda, yersiz gecikme olmaksızın, uygun önlemlerin uygulanmasına yönelik makul ve açıkça tanımlanmış takvimleri ve iyileştirmenin ölçülmesine yönelik nicel ve nitel göstergeleri içeren bir düzeltici eylem planını geliştirme ve uygulama; şirketler, eylem planlarını sektörel veya çok paydaşlı girişimler ile iş birliği yaparak geliştirebilir; düzeltici eylem planı, şirketlerin operasyonları ve faaliyet zincirlerine uygun biçimde uyarlanır;
 - (c) Doğrudan iş ortağından, söz konusu faaliyetlerinin şirketin faaliyet zincirinin parçası olduğu müddetçe kendi ortaklarından da sözleşmesel güvence talepleri oluşturmak gibi yollarla, şirketin davranış kurallarına ve, gerektiği şekilde, düzeltici eylem planına uyum sağlayacaklarına yönelik sözleşmesel güvenceler talep etme; ilgili sözleşmesel güvenceler alındığında 6. paragraf uygulanır;
 - (d) Tesisler ya da üretim veya başka operasyonlar süreçler ve altyapılara yönelik mali veya mali olmayan gerekli yatırımlar, uyarlamalar veya yükseltmeleri yapma;
 - (e) Satın alma uygulamaları, tasarım ve dağıtım uygulamaları da dahil olmak üzere, şirketin kendi iş planı, genel stratejileri ve operasyonlarına yönelik gerekli değişiklikler ve iyileştirmeleri yapma;
 - (f) KOBİ'nin sahip olduğu kaynaklar, bilgiler ve tabi olduğu kısıtlamalar ışığında gerektiği durumlarda, şirketin iş ortağı olan bir KOBİ'ye, kapasite geliştirme, eğitim veya yönetim sistemlerinin niteliğini yükseltme çalışmalarına erişmelerini sağlamak gibi yollarla hedefli ve orantılı destek sağlama; davranış kurallarına veya düzeltici eylem planına uymasının ilgili KOBİ'nin ayakta durabilirliğini tehlikeye atacağı durumlarda ise, doğrudan finansman, düşük

faizli borç verme, sürekli tedarik garantileri, veya finansman sağlanmasına destek olma gibi yollarla hedefli ve orantılı mali destek sağlama;

- (g) Rekabet hukuku da dahil olmak üzere Avrupa Birliği hukukuna uygun olarak, özellikle başka hiçbir önlemin uygun veya etkili olmadığı durumlarda, şirketin olumsuz etkiyi sonlandırma veya kapsamını en aza indirme yeteneğini artırmak amacıyla ilgili olduğu yerde, başka kuruluşlar ile iş birliği yapma;

(h) 12. madde uyarınca iyileştirme sağlama.

4. Şirketler, iş ortağının sahip olduğu kaynaklar, bilgiler ve tabi olduğu kısıtlamaları da dikkate alarak, ilgili durumlarda, 3. paragrafta listelenen önlemlere ek olarak, şirketin fiili olumsuz etkilerin sonlandırılması veya kapsamlarının en aza indirilmesine ilişkin beklentileri hakkında iş ortağıyla etkileşimde bulunmak ya da kapasite geliştirme, rehberlik, idari, veya borçlar veya finansman gibi mali desteklere erişim sağlamak ve erişim imkanı tanımak gibi uygun önlemleri alabilir.
5. 3. paragrafta listelenen uygun önlemler ile sonlandırılmayan veya kapsamı en aza indirilemeyen fiili olumsuz etkiler söz konusu olduğunda, şirketin, şirketin davranış kuralları veya düzeltici eylem planına uyum sağlaması amacıyla dolaylı bir iş ortağından sözleşmesel güvenceler talep edebilir. Söz konusu sözleşmesel güvenceler alındığında 6. paragraf uygulanır.
6. 3. paragrafın (c) bendinde ve 5. paragrafta söz edilen sözleşmesel güvencelere, uygunluğu doğrulamaya yönelik uygun önlemler eşlik eder. Uygunluğu doğrulama amaçları doğrultusunda, şirket, sektörel veya çok paydaşlı girişimler yoluyla da yapılabilen, bağımsız üçüncü taraf doğrulamasına başvurabilir.

KOBİ'lerden sözleşmesel güvencelerin alındığı veya KOBİ'ler ile sözleşme yapıldığı durumlarda, kullanılan koşullar adil ve makul olmalı ve ayrımcılık içermemelidir. Şirket aynı zamanda, KOBİ'den alınan sözleşmesel güvencelere, 3. paragrafın (f) bendinde söz edilen KOBİ'lere yönelik uygun önlemlerin eşlik etmesi gerekip gerekmediğini de değerlendirir. Uygunluğu doğrulamaya yönelik önlemlerin KOBİ'lere ilişkin olarak yerine getirildiği durumlarda, bağımsız üçüncü taraf doğrulamasının maliyeti şirket tarafından karşılanır. KOBİ'nin üçüncü taraf doğrulamasının maliyetinin en azından bir kısmını ödemeyi talep etmesi durumunda veya şirket ile mutabık kalarak, KOBİ, ilgili doğrulamanın sonuçlarını diğer şirketler ile paylaşabilir.

7. 1. paragrafta söz edilen ve 3, 5 ve 6. paragraflarda belirtilen önlemler yoluyla sonlandırılmayan veya kapsamı en aza indirilemeyen fiili olumsuz etkiler bakımından, şirketlerin, en son çare olarak, etkinin ortaya çıkmasıyla bağlantılı olan ya da etkinin faaliyet zincirinde ortaya çıktığı iş ortağı ile yeni bir ilişkiye girmekten veya mevcut ilişkilerinin süresini uzatmaktan kaçınmaları gerekir ve ilişkilerinin tabi olduğu hukukun kendilerine bu yetkiyi verdiği durumlarda, son çare olarak aşağıdaki eylemleri yapar:

(a) İlgili çabaların başarıya ulaşacağına yönelik makul beklentinin oluşması koşuluyla, ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisinin geçici olarak askıya alınması yoluyla şirketin baskı gücünü kullanarak veya artırarak, yersiz gecikme olmaksızın, söz konusu olumsuz etkiye yönelik gelişmiş bir düzeltici eylem planını kabul etme ve uygulama; eylem planı, içinde yer alan tüm eylemlerin kabul edilmesi ve uygulanmasına yönelik spesifik ve uygun bir takvimi de içerir ve bu süre zarfında şirket alternatif iş ortakları arayışına girebilir;

(b) (a) bendinde söz edilen çabaların başarıya ulaşacağına ilişkin makul beklentinin olmadığı durumlarda, veya gelişmiş düzeltici eylem planının uygulanmasının olumsuz etkiyi sonlandıramadığı veya kapsamını en aza indiremediği hallerde, eğer fiili olumsuz etki ciddi bir etkiyse ilgili faaliyetlere ilişkin iş ilişkisini sonlandırma.

Şirket, iş ilişkisini geçici olarak askıya almadan veya sonlandırmadan önce, ilişkiyi askıya almanın veya sonlandırmanın doğuracağı olumsuz etkilerin, sonlandırılmayan veya kapsamı yeterli şekilde en aza indirilemeyen olumsuz etkilere göre açıkça daha ciddi olmasının makul olarak beklenip beklenemeyeceğini değerlendirir. Daha ciddi etkilerin ortaya çıkması durumunda, şirketin iş ilişkisini askıya alması veya sonlandırması gerekmez ve şirket, bu kararına ilişkin uygun biçimde gerekçelendirilmiş sebepleri yetkili denetim makamına bildirecek konumda bulunur.

Üye Devletler, tarafların kanunen yapmakla yükümlü olduğu sözleşmeler hariç, birinci alt paragraf uyarınca kendi hukuklarına tabi sözleşmelerde iş ilişkisini geçici olarak askıya alma veya sonlandırma seçeneğini öngörür.

Şirketin iş ilişkisini geçici olarak askıya alma veya sonlandırma kararı aldığı durumlarda, askıya alma veya sonlandırmanın etkilerini önlemeye veya ortadan kaldırmaya yönelik adımlar atar, ilgili iş ortağına makul bildirimlerde bulunur ve ilgili kararı dikkatle izlemeyi sürdürür.

Şirketin bu madde uyarınca iş ilişkisini geçici olarak askıya almama veya sonlandırmama kararı aldığı durumlarda, şirket fiili olumsuz etkiyi izleyerek periyodik olarak bu kararı ve daha ileri düzeyde alınabilir uygun önlemlerin mevcut olup olmadığını değerlendirir.

Madde 12

Fiili olumsuz etkilerin telafi edilmesi

1. Üye Devletler, bir şirketin kendi başına veya başkalarıyla birlikte fiili olumsuz etkiye yol açtığı durumlarda, şirketin telafiyi temin etmesini sağlar.
2. Fiili olumsuz etkiye yalnızca şirketin iş ortağının yol açtığı durumlarda, şirket tarafından gönüllü olarak telafi sağlanabilir. Ayrıca şirket, telafi sağlamak amacıyla, olumsuz etkiye yol açan iş ortağını etkileme yeteneğini de kullanabilir.

Madde 13

Paydaşlar ile anlamlı etkileşimde bulunma

1. Üye Devletler bu madde uyarınca, şirketlerin, paydaşlar ile etkili biçimde etkileşimde bulunmaya yönelik uygun önlemleri almalarını sağlar.
2. (AB) 2016/943 sayılı Direktif'e hâlel gelmeksizin, şirketler, görüşmelerin etkili ve şeffaf biçimde gerçekleştirilmesini sağlamak için paydaşlar ile görüş alışverişinde bulunurken onlara, uygun şekilde, ilgili ve kapsamlı bilgileri sunar. (AB) 2016/943 sayılı Direktif'e hâlel gelmeksizin, danışılan paydaşların ilgili ek bilgilere yönelik gerekçeli talepte bulunmasına izin verilir; söz konusu bilgiler şirket tarafından makul süre içinde, uygun ve anlaşılabilir biçimde sunulur. Şirketin ek bilgi talebini reddetmesi durumunda, danışılan paydaşlar söz konusu ret hakkında yazılı gerekçe alma hakkına sahiptir.
3. Paydaşlarla yapılacak danışmalar, durum tespiti sürecinin aşağıdaki aşamalarında gerçekleştirilir:
 - (a) Olumsuz etkilerin 8 ve 9. maddeler uyarınca tespit edilmesi, değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi için fiili veya olası etkiler hakkında gerekli bilgiler toplanırken;
 - (b) 10(2) ve 11(3) maddeleri uyarınca önleme ve düzeltici eylem planları geliştirilirken ve 10(6) ve 11(7) maddeleri uyarınca gelişmiş önleme ve düzeltici eylem planları geliştirilirken;
 - (c) 10(6) ve 11(7) maddeleri uyarınca bir iş ilişkisinin sonlandırılması veya askıya alınmasına karar verilirken;
 - (d) 12. madde uyarınca olumsuz etkileri telafi etmeye yönelik uygun önlemler alınırken;
 - (e) Uygun biçimde, 15. madde kapsamında gereken izleme çalışmalarına yönelik nitel ve nicel göstergeler geliştirilirken.
4. Paydaşlar ile bu Direktif'in gereklerine uymak için gereken ölçüde etkili etkileşimde bulunmanın makul biçimde mümkün olmadığı durumlarda şirketler, fiili veya olası olumsuz etkiler hakkında güvenilir içgörüler sağlayabilecek uzmanlarla ek istişarelerde bulunur.
5. Paydaşlara danışırken, şirketler, etkileşime yönelik engelleri tespit ederek ele alır ve danışma sürecine katılanların, gizlilik ve isimsizliklerini de korumak suretiyle, misilleme veya cezalandırmalara maruz kalmamalarını sağlar.

6. Üye Devletler, danışma usullerinin bu maddede belirtilen gerekleri karşılaması koşuluyla, şirketlerin, bu maddede belirtilen yükümlülükleri, uygun olduğu şekilde, sektörel veya çok paydaşlı girişimler aracılığıyla yerine getirmelerine izin verilmesini sağlar. Sektörel ve çok paydaşlı girişimlerin kullanılması, şirketin kendi çalışanları ve onların temsilcileriyle istişare etme yükümlülüğünün yerine getirilmesinde tek başına yeterli olmaz.
7. Çalışanlar ve temsilcileri ile yapılacak istişareler, istihdam ve sosyal haklar alanlarında ilgili Birlik hukuku ve ulusal hukukun yanı sıra tabi olunan toplu iş sözleşmelerine hâlel getirmez.

Madde 14

Bildirim mekanizması ve şikayet prosedürü

1. Üye Devletler, şirketlerin, 2. paragrafta listelenen kişi ve kuruluşların, şirketlerin faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin veya iş ortaklarının faaliyetleri bakımından fiili veya olası olumsuz etkilere ilişkin meşru endişelere sahip olduğu durumlarda, söz konusu kişi ve kuruluşların kendilerine şikayette bulunmalarına imkan tanımalarını sağlar.
2. Üye Devletler, aşağıdakilerin şikayette bulunabilmesini sağlar:
 - (a) Olumsuz etkiden etkilenen veya etkilenmiş olabileceklerine inanmak için makul nedenlere sahip gerçek veya tüzel kişiler ile onların adına hareket eden, sivil toplum kuruluşları ve insan hakları savunucuları gibi meşru temsilcileri;
 - (b) Sendikalar ve ilgili faaliyet zincirinde çalışan gerçek kişileri temsil eden diğer işçi temsilcileri; ve
 - (c) Şikayete konu olan çevresel olumsuz etki ile ilgili alanlarda faaliyet gösteren ve deneyim sahibi olan sivil toplum kuruluşları.
3. Üye Devletler, şirketlerin, 1. paragrafta söz edilen şikayetleri ele almaya yönelik, şirket tarafından temelsiz olduğu değerlendirilen şikayetlere yönelik usulleri de içeren, adil, kamuya açık, erişilebilir, öngörülebilir ve şeffaf bir prosedür oluşturmalarını ve ilgili işçi temsilcileri ve sendikaları söz konusu prosedür hakkında bilgilendirmelerini sağlar. Şirketler, ulusal hukuka uygun olarak, şikayette bulunan kişi veya kuruluşun kimliğinin gizli kalmasını sağlayarak her türlü misillemeyi önlemeye yönelik tüm makul önlemleri alır. Bilgilerin paylaşımını gerektiren durumlarda, bilgiler, kimliğinin ifşa edilmemesi gibi yollarla, şikayette bulunan kişinin güvenliğini tehlikeye atmayacak biçimde paylaşılır.
 Üye Devletler, şikayetin sağlam temellere dayandığı durumlarda, şikayete konu olumsuz etkinin 8. madde çerçevesinde tanımlanmış sayılmasını sağlar ve şirket 10, 11 ve 12. maddeler uyarınca uygun önlemleri alır.
4. Üye Devletler, şikayette bulunan kişilerin aşağıdaki haklara sahip olmalarını sağlar:
 - (a) 1. paragraf uyarınca şikayette bulundukları şirketten, şikayet hakkında uygun takip işlemlerinin yapılmasını talep etme;
 - (b) Şikayete konu olan fiili veya olası ciddi etkileri tartışmak üzere şirketin uygun düzeydeki temsilcileri ile bir araya gelmeyi ve 12. madde uyarınca olası telafileri talep etme;
 - (c) Şirket tarafından, şikayetin neden sağlam temellere dayalı ya da temelsiz bulunduğuna ilişkin gerekçelerin ve şikayetin sağlam nedenlere dayalı olarak değerlendirildiği durumlarda, alınan veya alınacak önlemler ve yapılan veya yapılacak eylemler hakkında bilgilerin kendilerine sağlanması.
5. Üye Devletler, şirketlerin, faaliyet zincirlerinde kendilerinin, bağlı şirketlerinin ve iş ortaklarının faaliyetlerine ilişkin fiili veya olası olumsuz etkiler hakkında bilgi veya endişelere sahip kişi ve kuruluşlar tarafından bildirimde bulunulmasına yönelik erişilebilir bir mekanizma oluşturmalarını sağlar.

Söz konusu mekanizma, ulusal hukuka uygun olarak isimsiz veya gizli biçimde bildirimde bulunulabilmesini sağlar. Şirketler, bildirimde bulunan kişi veya kuruluşların kimliklerinin, ulusal

hukuka uygun olarak, gizli kalmasını sağlayarak her türlü misillemeyi önlemeye yönelik tüm makul önlemleri alır. Şirket, bildirimde bulunan kişi veya kuruluşları, ilgili olduğu durumlarda, alınan veya alınacak önlemler ve yapılan veya yapılacak eylemler hakkında bilgilendirebilir.

6. Üye Devletler, şirketlerin 1. paragrafta, 3. paragrafın birinci alt paragrafında ve 5. paragrafta belirtilen yükümlülükleri, söz konusu iş birlikçi prosedür ve mekanizmaların bu maddede belirtilen gerekleri karşılamaları koşuluyla, şirketler tarafından veya sektörel dernekler, çok paydaşlı girişimler veya küresel çerçeve sözleşmeleri gibi yollarla ortaklaşa oluşturulanlar da dahil olmak üzere, iş birlikçi şikayet prosedürleri ve bildirim mekanizmalarına katılmak suretiyle yerine getirebilmelerini sağlar.
7. Bu madde kapsamında bildirimde veya şikayette bulunmak, bildirimde veya şikayette bulunan kişiler için, 26 ve 29. maddeler kapsamındaki prosedürlere veya başka yargı dışı mekanizmalara erişimin önkoşulu olamaz ya da bunlara erişimi engelleyemez.

Madde 15

İzleme

Üye Devletler, şirketlerin, kendilerinin ve bağlı şirketlerinin operasyonlarına ve, şirketin faaliyet zinciriyle ilgili olduğu durumlarda, iş ortaklarının operasyonlarına yönelik periyodik değerlendirmeler gerçekleştirerek olumsuz etkileri tespit etme, önleme, hafifletme, sonlandırma ve kapsamını en aza indirme çalışmalarının yeterliliği ve etkililiğini izlemelerini sağlar. Söz konusu değerlendirmeler, uygun olduğu durumlarda, nitel ve nicel göstergeleri temel alır ve önemli bir değişiklik gerçekleşikten sonra yersiz gecikme olmaksızın ancak en az 12 ayda bir kere, ve yeni olumsuz etki risklerinin ortaya çıkabileceğini düşünmek için makul gerekçeler mevcut olduğunda gerçekleştirilir. Uygun olduğu hallerde, durum tespiti politikası, tespit edilen olumsuz etkiler ve türetilen uygun önlemler, ilgili değerlendirmelerin sonuçlarına uygun olarak ve paydaşlardan alınan ilgili bilgiler gerekli biçimde dikkate alınarak güncellenir.

Madde 16

İletişim

1. Bu maddenin 2. paragrafında sağlanan muafiyete halel gelmeksizin, Üye Devletler, şirketlerin, bu Direktif'te ele alınan konuları, internet sitelerinde yayınlanacak bir yıllık beyan ile raporlamalarını sağlar. Yıllık beyan aşağıdaki şekillerde yayınlanır:
 - (a) 24. madde uyarınca belirlenen denetim makamının bulunduğu Üye Devlette kullanılan, Birlik'in resmi dillerinden en az birinde ve farklı olduğu durumda, uluslararası iş dünyası alanında kullanımının alışlageldiği bir dilde;
 - (b) Makul bir süre içinde, ancak beyanın hazırlandığı mali yılın bilanço tarihinden en geç 12 ay sonra; ya da, 2013/34/AB sayılı Direktif uyarınca gönüllülük esasıyla raporlama yapan şirketler için, yıllık mali tabloların yayınlanma tarihine kadar.

Üçüncü bir ülkenin hukukuna uygun olarak kurulan şirketlerin durumunda, söz konusu beyan, 23(2) maddesi uyarınca şirketin yetkili temsilcisi hakkında gereken bilgileri de içerir.
2. Bu maddenin 1. paragrafı, 2013/34/AB sayılı Direktif'in 19a(9) veya 29a(8) maddeleri uyarınca muaf tutulanlar da dahil olmak üzere, aynı Direktif'in 19a, 29a veya 40a maddeleri uyarınca sürdürülebilirlik raporlaması gereklerine tabi olan şirketlere uygulanmaz.
3. Komisyon, 31 Mart 2027'ye kadar, özellikle durum tespiti, tespit edilen fiili ve olası olumsuz etkiler, ve söz konusu etkiler bakımından alınan uygun önlemler hakkında yeterli ayrıntılarla donatılmış bilgileri belirterek, 1. paragraf kapsamında yapılacak raporlamanın içeriği ve kriterlerini belirlemek suretiyle bu Direktif'i tamamlamak amacıyla, 34. madde uyarınca yetki devrine dayanan tasarrufları kabul eder. Yetki devrine dayanan tasarruflar hazırlanırken, Komisyon, 2013/34/AB sayılı Direktif'in 20b ve 40b maddeleri uyarınca kabul edilen sürdürülebilirlik raporlaması standartlarını gereken şekilde dikkate alır ve tasarrufları bu standartlar ile uyumlu hale getirir.

Birinci alt paragrafta söz edilen yetki devrine dayanan tasarruflar kabul edilirken, Komisyon, bu Direktif'te öngörülen asgari gereklilikleri eksiksiz olarak sürdürmekle birlikte, (AB) 2019/2088 sayılı Tüzük'ün 4. maddesi kapsamındaki raporlama gereklerine tabi olan, 3(1) maddesinin (a)(iii) bendinde söz edilen şirketlere yönelik raporlama gereklerinde mükerrerliğin olmamasını sağlar.

Madde 17

Avrupa tek erişim noktası hakkında bilgilerin erişilebilirliği

1. 1 Ocak 2029 itibarıyla, Üye Devletler, bu Direktif'in 16(1) maddesinde söz edilen yıllık beyan kamuoyuna sunulurken, şirketlerin söz konusu beyanı, (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'te belirtilen Avrupa Tek Erişim Noktası'ndan (ESAP) erişilebilir hale getirmek amacıyla, aynı zamanda bu maddenin 3. paragrafında söz edilen toplama makamına da sunmalarını sağlar.

Üye Devletler, birinci alt paragrafta söz edilen yıllık beyanda yer alan bilgilerin aşağıdaki gereklere uymasını sağlar:

- (a) (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün 2. maddesinin (3) bendinde tanımlandığı şekilde, verilerin çekilebilir olduğu, ya da, Birlik hukuku veya ulusal hukukun gerektirdiği durumlarda, aynı Tüzük'ün 2. maddesinin (4) bendinde tanımlandığı şekilde, makine tarafından okunabilir formatta sunulur;

- (b) Aşağıdaki meta veriler ile birlikte sunulur:

- (i) Bilgilerin ilgili olduğu tüm şirketlerin isimleri;
- (ii) (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün 7(4) maddesinin (b) bendi uyarınca belirtilen şekilde, şirketin tüzel kişi belirteci;
- (iii) (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün 7(4) maddesinin (d) bendi uyarınca belirtilen şekilde, kategorilere göre şirketin büyüklüğü;
- (iv) (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün 7(4) maddesinin (e) bendi uyarınca belirtilen şekilde, şirketin ekonomik faaliyetlerinin dahil olduğu endüstri sektör(ler)i;
- (v) (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün 7(4) maddesinin (c) bendi uyarınca belirtilen şekilde, bilginin türü;
- (vi) Bilgilerin kişisel veri içerip içermediğinin göstergesi.

2. 1. paragrafın (b)(ii) bendinin amaçları doğrultusunda, Üye Devletler, şirketin bir tüzel kişi belirteci edinmelerini sağlar.

3. 31 Aralık 2028'e kadar, bu maddenin 1. paragrafında söz edilen bilgilerin ESAP üzerinden erişilebilir olmasını sağlamak amacıyla, Üye Devletler, (AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün 2. maddesinin (2) bendinde tanımlanan en az bir toplama makamını görevlendirir, ve söz konusu makam(lar)ı Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi'ne bildirir.

4. 1. paragraf uyarınca sunulan bilgilerin etkin biçimde toplanması ve yönetilmesini sağlamak amacıyla, Komisyon, aşağıdakileri belirtmeye yönelik uygulama önlemlerini kabul etmekle yetkilendirilir:

- (a) Bilgilere eşlik etmesi gereken her türlü diğer meta veri;
- (b) Verilerin bilginin içerisindeki yapılanması; ve
- (c) Hangi bilgilerin makine tarafından okunabilir formatta sunulması gerektiği, ve söz konusu durumlarda, makine tarafından okunabilir hangi formatın kullanılacağı.

Madde 18

Model sözleşme hükümleri

Komisyon, 10(2) maddesinin (b) bendine ve 11(3) maddesinin (c) bendine uymalarını kolaylaştırmak amacıyla şirketlere destek sağlamak amacıyla, Üye Devletler ve paydaşlar ile istişarede bulunarak, 26 Ocak 2027'ye kadar gönüllü model sözleşme hükümleri hakkında rehberleri kabul eder.

Madde 19

Rehberler

1. Şirketlerin durum tespiti yükümlülüklerini uygulamalı biçimde nasıl yerine getirmeleri gerektiği hakkında şirketlere veya Üye Devlet makamlarına, ve paydaşlara destek sağlamak amacıyla, Komisyon; Üye Devletler ile paydaşlar, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, Avrupa Çevre Ajansı, Avrupa Çalışma Otoritesi ve uygun olduğu hallerde durum tespiti alanında uzman uluslararası örgütler ve diğer kuruluşlara da danışarak, genel ve sektöre özgü rehber ilkeler veya spesifik olumsuz etkilere yönelik rehber ilkeleri içeren rehberler yayınlar.
2. 1. paragraf uyarınca yayınlanacak rehberler aşağıdakileri içerir:
 - (a) 8. madde uyarınca tespit etme süreci, 9. madde uyarınca etkilerin önceliklendirilmesi, 10(2) ve 11(3) maddeleri uyarınca satın alma uygulamalarını uyarlamaya yönelik uygun önlemler, 10(6) ve 11(7) maddeleri uyarınca ilişkileri sorumlu biçimde sonlandırma, 12. madde uyarınca telafi etmeye yönelik uygun önlemler, ve 14. maddede belirtilen bildirim mekanizması ve şikayet prosedürü gibi yollarla 13. madde uyarınca paydaşların nasıl tespit edileceği ve paydaşlarla etkileşimde bulunulacağı başta olmak üzere, durum tespitinin 5 ila 16. maddelerde belirtilen yükümlülüklerle uygun olarak nasıl yapılacağı hakkında rehberlik ve en iyi uygulamalar;
 - (b) 22. maddede söz edilen geçiş planı hakkında uygulamalı rehberlik;
 - (c) Sektöre özgü rehberlik;
 - (d) Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerle bağlantılı olanlar da dahil olmak üzere, şirket düzeyindeki, iş faaliyetlerine ilişkin, coğrafi ve bağlamsal, ürün ve hizmetlere ilişkin ve sektörel risk faktörlerinin değerlendirilmesi hakkında rehberlik;
 - (e) Bu Direktif'te öngörülen yükümlülüklerle uyulması için kullanılabilecek veri ve kaynaklara ve uyumu kolaylaştırabilecek veya destekleyebilecek dijital araç ve teknolojilere atıflar;
 - (f) Bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerine uyulması amacıyla şirketler ve diğer tüzel kişiler arasında kaynak ve bilgilerin, 5(3) maddesi uyarınca ticaret sırlarının korunmasına ve 13(5) maddesinde öngörülen şekilde olası misilleme ve cezalandırmalara karşı koruma sağlanmasına uygun olarak, nasıl paylaşılacağı hakkında bilgi;
 - (g) Durum tespiti süreci boyunca nasıl etkileşimde bulunulacağı konusunda paydaşlar ve temsilcilerine yönelik bilgiler.
3. 2. paragrafın (a), (d) ve (e) bentlerinde söz edilen rehberler 26 Ocak 2027'ye kadar kullanıma sunulur. 2. paragrafın (b), (f) ve (g) bentlerinde söz edilen rehberler ise 26 Temmuz 2027'ye kadar kullanıma sunulur.
4. Bu maddede söz edilen rehberler, Birlik'in tüm resmi dillerinde kullanıma sunulur. Komisyon, rehberleri periyodik olarak gözden geçirerek uygun durumlarda uyarlar.

Madde 20

Eşlik eden önlemler

1. Üye Devletler, ayrı ayrı veya hep birlikte, şirketler ile iş ortaklarına ve paydaşlara bilgi ve destek sağlamaya tahsis edilmiş internet siteleri, platformlar veya portallar oluşturur. Bu noktada, şirketlerin faaliyet zincirlerinde yer alan KOBİ'lere özel önem atfedilir. Söz konusu internet siteleri, platformlar veya portallar özellikle aşağıdakilere erişim sağlar:
 - (a) 16(3) maddesi uyarınca kabul edilen yetki devrine dayanan tasarruflarda Komisyon tarafından belirtilen raporlama içeriği ve kriterleri;

- (b) 18. madde uyarınca öngörülen gönüllü model sözleşme hükümlerine ilişkin Komisyon rehberi ve 19. madde uyarınca yayınladığı rehberler;
- (c) 21. maddede öngörülen merkezi destek masası; ve
- (d) Durum tespiti süreci boyunca nasıl etkileşimde bulunulacağı konusunda paydaşlar ve temsilcilerine yönelik bilgiler.
2. Devlet desteğine ilişkin kurallara hâlel gelmeksizin, Üye Devletler KOBİ'leri mali olarak destekleyebilir. Üye Devletler ayrıca, bu Direktif'te belirtilen hakların kullanılmasını kolaylaştırmak amacıyla paydaşlara da destek sağlayabilir.
3. Komisyon, Birlik'te ve üçüncü ülkelerde durum tespitini desteklemeye yönelik mevcut Birlik eylemlerine eklemeler yapmak suretiyle Üye Devletlerin destek önlemlerini tamamlayabilir ve şirketlerin yükümlülüklerini yerine getirmelerine yardımcı olmak için, sektörel veya çok paydaşlı girişimlerin kolaylaştırılması gibi yeni önlemler oluşturabilir.
4. 25, 26 ve 29. maddelere hâlel gelmeksizin, söz konusu girişimlerin bu yükümlülüklerin yerine getirilmesini desteklemeye uygun olduğu ölçüde, şirketler, 7 ila 16. maddelerde söz edilen yükümlülüklerin uygulanmasını desteklemek amacıyla sektörel ve çok paydaşlı girişimlere katılabilir. Şirketler özellikle, uygunluklarını değerlendirdikten sonra, sektörel veya çok paydaşlı girişimler ya da bu girişimlerin üyeleri tarafından yürütülen ilgili risk analizlerinden yararlanabilir veya bunlara katılabilir ve bu girişimler aracılığıyla etkili ve uygun önlemleri alabilir ve bunlara katılabilir. Bunu yaparken şirketler, söz konusu önlemlerin etkililiğini izler ve yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak için gereken durumlarda uygun önlemleri almaya devam eder.

Komisyon ve Üye Devletler, söz konusu girişimler ve bunların sonuçları hakkında bilgilerin yayılmasını kolaylaştırabilir. Komisyon, Üye Devletler ile iş birliği içinde, şirketlerin sektörel ve çok paydaşlı girişimlerin uygunluğunu değerlendirebilmelerine yönelik uygunluk kriterleri ve metodolojinin belirlendiği bir rehber yayınlar.

5. 25, 26 ve 29. maddelere hâlel gelmeksizin, söz konusu doğrulamanın ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesini desteklemeye uygun olduğu ölçüde, şirketler, durum tespiti yükümlülüklerinin uygulanmasını desteklemek amacıyla faaliyet zincirlerinde yer alan şirketler üzerinde ve bu şirketler tarafından bağımsız üçüncü taraf doğrulaması yaptırabilir. Bağımsız üçüncü taraf doğrulaması diğer şirketler ya da sektörel veya çok paydaşlı bir girişim tarafından yürütülebilir. Bağımsız üçüncü taraf doğrulayıcılar, nesnellik doğrultusunda ve şirkete karşı tamamen bağımsız hareket eder, herhangi bir çıkar çatışmasından uzak kalır, doğrudan veya dolaylı dış etkilere maruz kalmaz ve bağımsızlıkları ile bağdaşmayan hiçbir eylemde bulunmaz. Olumsuz etkinin niteliğine bağlı olarak, çevre veya insan hakları konularında deneyimli ve yetkindirler ve gerçekleştirdikleri doğrulamanın kalitesi ve güvenilirliğinden sorumlu tutulurlar.

Komisyon, Üye Devletler ile iş birliği içinde, şirketlerin üçüncü taraf doğrulayıcıların uygunluğunu değerlendirmeye yönelik uygunluk kriterlerini ve metodolojiyi belirleyen rehber ile üçüncü taraf doğrulamasının doğruluk, etkililik ve bütünlüğünü izlemeye yönelik rehberler yayınlar.

Madde 21

Merkezi Destek Masası

1. Komisyon, bu Direktif'te öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmeleri bakımından, şirketlerin bilgi, rehberlik ve destek alabileceği bir merkezi destek masası oluşturur.
2. Üye Devletlerin her birinde bulunan ilgili ulusal makamlar, bilgi ve rehberliğin ulusal bağlamlara göre uyarlanması ve yayılmasına yardımcı olmak için merkezi destek masası ile iş birliği yapar.

Madde 22

İklim değişikliğiyle mücadele

1. Üye Devletler, 2(1) maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerinde ve 2(2) maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerinde söz edilen şirketlerin, ellerinden gelen en iyi çabayı göstererek, iş modelleri ve stratejilerinin Paris Anlaşması'na uygun olarak sürdürülebilir ekonomiye geçiş ve küresel ısınmanın 1.5°C ile sınırlandırılmasına ve ara hedefleri ile 2050'ye kadar iklim nötrlüğü hedefleri ve, ilgili durumlarda, şirketin kömür, petrol ve gaz ile ilgili faaliyetlere maruziyeti de dahil olmak üzere, (AB) 2021/1119 sayılı Tüzük'te belirtilen iklim nötrlüğünü sağlama hedefine uymasını amaçlayan, iklim değişikliğine yönelik bir geçiş planını kabul etmeleri ve uygulamalarını sağlar.

Birinci alt paragrafta söz edilen iklim değişikliğine yönelik geçiş planı aşağıdakileri içerecek şekilde tasarlanır:

- (a) 2030 yılı için ve 2050'ye kadar beşer yıllık aralıklarla belirlenen ve kesin bilimsel verilere dayalı olan, iklim değişikliğine ilişkin zamana bağlı hedefler ve, uygun olduğu yerde, her önemli kategori için kapsam 1, kapsam 2 ve kapsam 3 sera gazı emisyonlarına yönelik mutlak azaltım hedefleri;
 - (b) Tespit edilen karbonsuzlaştırma kaldıraçların, ve uygun olduğu yerde, şirketin ürün ve hizmet portföyündeki değişiklikleri ve yeni teknolojilerin kullanılmasını içeren, (a) bendinde söz edilen hedeflere ulaşmak için planlanan ana eylemlerin tanımlaması;
 - (c) İklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planının uygulanmasını destekleyen yatırımlar ve finansman desteğine ilişkin açıklama ve miktarlarının belirtilmesi; ve
 - (d) İklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planına ilişkin olarak, idari, yönetim ve denetim organlarının oynadığı rolün tanımlaması.
2. 2013/34/AB sayılı Direktif'in, duruma göre, 19a, 29a veya 40a maddelerine uygun olarak iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planını raporlayan şirketler; bu maddenin 1. paragrafında söz edilen iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planını kabul etme yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılır.

Ana işletmelerinin, 2013/34/AB sayılı Direktif'in, duruma göre, 29a veya 40a maddelerine uygun olarak raporladığı iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planına dahil olan şirketler; bu maddenin 1. paragrafında söz edilen iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planını kabul etme yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılır

3. Üye Devletler, 1. paragrafta söz edilen iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planının 12 ayda bir güncellenmesini ve şirketin, 1. paragrafın 2. alt paragrafının (a) bendinde söz edilen hedeflere ulaşma yolunda kaydettiği ilerlemelere ilişkin açıklama içermesini sağlar.

Madde 23

Yetkili temsilci

1. Üye Devletler, 2(2) maddesinde söz edilen ve Üye Devletlerden birinde faaliyet gösteren bir şirketin, yetkili temsilcisi olarak, faaliyet gösterdiği Üye Devletlerden birinde kurulan veya ikamet eden gerçek veya tüzel bir kişiyi görevlendirmesini zorunlu kılar. Söz konusu görevlendirme, yetkili temsilci tarafından kabul edildiği teyit edildiğinde geçerli olur.
2. Üye Devletler, yetkili temsilci veya şirketin kendisi tarafından, yetkili temsilcinin ikamet ettiği veya kurulduğu Üye Devlette bulunan bir denetim makamına ve eğer farklıysa, 24(3) maddesinde belirtilen yetkili denetim makamına, yetkili temsilcinin adı, adresi, e-posta adresi ve telefon numarasının bildirilmesini zorunlu kılar. Üye Devletler, yetkili temsilcinin, talep üzerine, görevlendirme belgesinin Üye Devletlerin resmi dillerinden birinde hazırlanan bir nüshasını denetim makamlarından herhangi birine sunmakla yükümlü olmasını sağlar.
3. Üye Devletler, yetkili temsilci veya şirketin kendisi tarafından, yetkili temsilcinin ikamet ettiği veya kurulduğu Üye Devlette bulunan bir denetim makamına ve eğer farklıysa, 24(3) maddesinde belirtilen yetkili denetim makamına, söz konusu şirketin 2(2) maddesinde belirtilen şirket olduğunun bildirilmesini zorunlu kılar.

4. Üye Devletler, her şirketin yetkili temsilcisini, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlere uyulması ve bu hükümlerin uygulanması için gereken tüm konularda denetim makamlarından tebligat almakla yetkilendirmesini zorunlu kılar. Şirketler, yetkili temsilcilerini, denetim makamları ile iş birliği yapmak için gereken yetki ve kaynaklarla donatır.
5. 2(2) maddesinde söz edilen bir şirketin bu maddede belirtilen yükümlülüklere uymaması durumunda, söz konusu şirketin faaliyet gösterdiği tüm Üye Devletler ilgili yükümlülüklerin kendi ulusal hukuklarına uygun olarak uygulanmasını sağlamaya yetkilidir. Bu maddede belirtilen yükümlülükleri uygulamayı amaçlayan Üye Devlet, diğer Üye Devletlerin aynı yükümlülüklerini uygulatmasını önlemek için, 28. madde kapsamında oluşturulan Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı aracılığıyla denetim makamlarına bildirimde bulunur.

Madde 24

Denetim makamları

1. Her Üye Devlet, 7 ila 16. maddeler ve 22. madde uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinde belirtilen yükümlülükler uyulduğunu denetlemek üzere bir veya daha fazla ulusal denetim makamını görevlendirir.
2. 2(1) maddesinde söz edilen şirketler bakımından, yetkili denetim makamı, şirketin kayıtlı merkezinin bulunduğu Üye Devletin yetkili denetim makamıdır.
3. 2(2) maddesinde söz edilen şirketler bakımından, yetkili denetim makamı, şirketin bir şubesinin bulunduğu Üye Devletin yetkili denetim makamıdır. Şirketin hiçbir Üye Devlette şubesinin bulunmaması veya farklı Üye Devletlerde şubelerinin bulunması durumunda, yetkili denetim makamı, şirketin 37. maddede belirtilen tarihten ya da şirketin 2(2) maddesinde belirtilen kriterleri ilk kez sağladığı tarihten hangisi daha geç ise, önceki son mali yıldan önceki mali yılda Birlik'te en yüksek net ciroyu elde ettiği Üye Devletin denetim makamıdır.

2(2) maddesinde söz edilen bir şirket, koşulların Birlik'te elde ettiği cironun çoğunu farklı bir Üye Devlette elde etmesine yol açacak biçimde değişmesi nedeniyle, bu Direktif'te ele alınan konuları söz konusu şirket bakımından düzenlemeye yetkili olan denetim makamının değiştirilmesi için uygun biçimde gerekçeler sunarak talepte bulunabilir.
4. Ana şirketin bu Direktif'ten doğan yükümlülükleri 6. madde uyarınca bağlı şirketleri adına yerine getirdiği durumlarda, ana şirketin yetkili denetim makamı, bağlı şirketin yetkili denetim makamı ile iş birliği yapar; bağlı şirketin yetkili denetim makamı, bağlı şirketin 25. madde uyarınca yetkilerin kullanılmasına tabi olmasını sağlamakla yetkili olmaya devam eder. Bu bakımdan, 28. madde kapsamında kurulan Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı aynı madde uyarınca gereken iş birliği, koordinasyon ve karşılıklı yardımlaşmayı kolaylaştırır.
5. Üye Devlet, birden fazla denetim makamını görevlendirdiği durumda, söz konusu denetim makamlarının ilgili yetkinliklerinin açıkça tanımlanmasını ve birbirleriyle yakın ve etkili iş birliği kurmalarını sağlar.
6. Üye Devletler, düzenlemeye tabi mali işletmelerin denetlenmesine yönelik makamları, bu Direktif'in amaçları doğrultusunda denetim makamları olarak da görevlendirebilir.
7. Üye Devletler, 26 Temmuz 2026'ya kadar, bu madde uyarınca görevlendirilen denetim makamlarının isimlerini, iletişim bilgilerini ve birkaç denetim makamının görevlendirildiği durumlarda ilgili yetkinliklerini Komisyona bildirir. Söz konusu bilgilerde yapılan değişiklikler de Komisyona bildirilir.
8. Komisyon, denetim makamlarının listesini ve Üye Devletin birden fazla denetim makamına sahip olduğu durumlarda, bu makamların bu Direktif ile ilişkili yetkinliklerini, kendi internet sitesinde de yayınlamak suretiyle, kamuoyuna duyurur. Komisyon, Üye Devletlerden aldığı bilgilere dayalı olarak listeyi düzenli olarak günceller.
9. Üye Devletler, denetim makamlarının bağımsızlığını garantiler ve denetim makamları ile bu makamlarda çalışan veya çalışmış olan tüm kişilerin, denetçilerin, uzmanların ve bunlar adına

hareket eden tüm kişilerin yetkilerini tarafsız ve şeffaf biçimde, profesyonel gizliliğe gereken saygıyı göstererek kullanmalarını sağlar. Üye Devletler özellikle, denetim makamlarının hukuki ve işlevsel açılardan bağımsız olmalarını, bu Direktif'in kapsamına giren şirketlerden veya başka piyasa çıkarlarından kaynaklananlar da dahil olmak üzere, doğrudan veya dolaylı her türlü dış etkiden uzak olmalarını, personellerinin ve yönetimden sorumlu kişilerin çıkar çatışmalarından uzak olmasını, gizlilik gereklerine tabi olmasını, ve görevleriyle bağdaşmayan her türlü eylemden kaçınmasını sağlar.

10. Üye Devletler, denetim makamlarının bu Direktif kapsamındaki faaliyetleri hakkında yıllık rapor yayınlarak bu raporu internet üzerinden erişilebilir hale getirmelerini sağlar.

Madde 25

Denetim makamlarının yetkileri

1. Üye Devletler, denetim makamlarının bu Direktif kapsamında kendilerine verilen görevleri yerine getirmek için yeterli yetki ve kaynaklara sahip olmalarını sağlar; bunlara, şirketlerin 7 ila 16. maddelerde belirtilen yükümlülüklerle uymalarına ilişkin bilgi sağlamalarını talep etme ve buna yönelik soruşturma yapma yetkisi de dahildir. Üye Devletler, denetim makamlarının, 22(1) maddesinde öngörülen gereklere uygun olarak, iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planının kabul edilmesi ve tasarlanmasını denetlemelerini zorunlu kılar.
2. Bir denetim makamı kendi inisiyatifini kullanarak ya da bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinde öngörülen yükümlülüklerin ihlal edilme olasılığına işaret eden yeterli bilgilere sahip olduğunu değerlendirdiği durumlarda, 26. madde uyarınca kendisine gerekçeli endişelerin iletilmesi sonucunda soruşturma başlatabilir.
3. Denetimler, denetimin yapıldığı Üye Devletin ulusal hukukuna uygun olarak ve, önceden uyarıda bulunmanın denetimin etkili olmasını engelleyeceği durumlar hariç, şirkete önceden uyarıda bulunulduktan sonra gerçekleştirilir. Bir denetim makamının, gerçekleştirdiği soruşturma kapsamında kendisi dışındaki bir Üye Devletin topraklarında denetim gerçekleştirmek istediği durumlarda, 28(3) maddesi uyarınca ilgili Üye Devletin denetim makamından yardım talep eder.
4. 1. ve 2. paragraflar uyarınca yapılan eylemler sonucunda, bir denetim makamının bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk kanunlarına uygunsuzluk tespit etmesi durumunda, ilgili şirkete, mümkün oldukları takdirde, telafi edici eylemlerde bulunması için uygun süre tanır.
Telafi edici eylemlerde bulunmak, sırasıyla 27 ve 29. maddelere uygun olarak cezaların uygulanmasını veya hukuki sorumluluğun doğmasını engellemez.
5. Denetim makamları görevlerini yerine getirirken en az aşağıdaki yetkilere sahiptir:
 - (a) Şirketin;
 - (i) Bir eylemde bulunmak veya bir davranışa son vermek suretiyle, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin ihlallerine son vermesini;
 - (ii) İlgili davranışı tekrar etmekten kaçınmasını; ve
 - (iii) Uygun olduğu durumlarda, ihlal ile orantılı olan ve ihlali sonlandırmak için gerekli olan iyileştirmeyi sağlamasını emretme;
 - (b) 27. maddeye uygun olarak ceza uygulama; ve
 - (c) Ciddi ve telafisi olmayan zararın yakın bir risk oluşturması halinde geçici önlemler alma.
6. Denetim makamları, bu maddede söz edilen yetkileri ulusal hukuka uygun olarak kullanır:
 - (a) Doğrudan;
 - (b) Diğer makamlar ile iş birliği yaparak; ya da
 - (c) Hukuki hak arama yollarının etkili olmasını ve doğrudan denetim makamları tarafından uygulanan cezalar ile eşdeğer etkiyi yaratmalarını sağlayacak, yetkili adli makamlara başvurarak.

7. Üye Devletler, her gerçek veya tüzel kişinin ulusal hukuka uygun olarak, denetim makamı tarafından kendileriyle ilgili alınan hukuki olarak bağlayıcı kararlar karşısında etkili yargı yoluna başvurma hakkına sahip olmasını sağlar.
8. Üye Devletler, denetim makamlarının 1. paragrafta söz edilen soruşturmalara ilişkin, özellikle soruşturmaların niteliği ve sonuçlarının belirtildiği kayıtları ve 5. paragraf kapsamında alınan uygulama önlemlerine ilişkin kayıtları tutmalarını sağlar.
9. Denetim makamlarınca, şirketin bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerine uyumu hakkında alınan kararlar şirketin 29. madde kapsamındaki hukuki sorumluluğuna halel getirmez.

Madde 26

Gerekçeli endişeler

1. Üye Devletler, gerçek ve tüzel kişilerin, nesnel koşullara dayalı olarak bir şirketin bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerine uymadığına inanacak sebeplerinin olması halinde, gerekçeli endişelerini kolayca erişilebilir kanallar üzerinden herhangi bir denetim makamına sunma hakkına sahip olmalarını sağlar.
2. Üye Devletler, gerekçeli endişeleri sunan kişilerin bunu talep ettiği durumlarda, denetim makamı tarafından, ilgili kişinin ve, ifşa edildiği takdirde kişiye zarar verecek kişisel bilgilerinin uygun biçimde korunmasına yönelik gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.
3. Kanıtlanmış bir kaygının başka bir denetim makamının yetki alanı kapsamına girdiği durumlarda, kanıtlanmış kaygının iletildiği makam bunu söz konusu makama iletir.
4. Üye Devletler, denetim makamlarının gerekçeli endişeleri uygun bir zaman periyodu içinde değerlendirmelerini, ve uygun olduğu hallerde, 25. maddede söz edilen yetkilerini kullanmalarını sağlar.
5. Denetim makamı, mümkün olan en kısa sürede ve ulusal hukukun ilgili hükümlerine ve Birlik hukukuna uygun olarak, 1. paragrafta söz edilen kişileri gerekçeli endişelerine yönelik değerlendirmenin sonuçları hakkında bilgilendirir ve söz konusu sonuçlara ilişkin gerekçeler sunar. Denetim makamı ayrıca, herhangi bir eylem talebini kabul etme veya reddetme kararını, daha ileri düzeyde atılacak adımlar ve alınacak önlemlere ilişkin açıklamayı, ve idari ve yargısal denetim usullerine erişim hakkında uygulamalı bilgileri ulusal hukuka uygun olarak, konuya ilişkin meşru çıkarları olan ve söz konusu gerekçeli endişelerini ileten kişilere bildirir.
6. Üye Devletler, gerekçeli endişelerini bu maddeye uygun olarak sunan, ve ulusal hukuka uygun olarak, konuya ilişkin meşru çıkarları olan kişilerin mahkemeye, veya denetim makamının kararları, eylemleri veya eylemsizliğinin usul ve esas bakımından hukuka uygunluğunu gözden geçirmeye yetkili olan başka bir bağımsız ve tarafsız kamu kurumuna erişim sahibi olmalarını sağlar.

Madde 27

Cezalar

1. Üye Devletler, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin ihlallerinde geçerli olan, para cezalarını da içeren cezalara ilişkin kuralları belirler ve bunların uygulanmasını sağlamak için gereken her türlü önlemi alır. Öngörülen cezalar etkili, orantılı ve caydırıcı niteliktedir.
2. Cezaların uygulanıp uygulanmayacağına karar verilirken, söz konusu cezaların verilmesi halinde, bunların niteliği ve uygun düzeyinin belirlenmesinde aşağıdaki hususlar gerektiği gibi göz önünde bulundurulur:
 - (a) İhlalin niteliği, ciddiyeti ve süresi, ve söz konusu ihlalin yol açtığı etkilerin ciddiyeti;
 - (b) 10 ve 11. maddeler uyarınca yapılan her türlü yatırım ve sağlanan her türlü hedefli destek;

- (c) İlgili etkileri ele almak için diğer kuruluşlar ile yapılan iş birlikleri;
 - (d) İlgili olduğu yerde, 9. maddeye uygun olarak önceliklendirme kararlarının ne ölçüde alındığı;
 - (e) Şirketin, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerine ilişkin, nihai karar ile tespit edilen geçmişteki ihlalleri;
 - (f) Şirketin, ilgili konuyla ilgili telafi edici önlemleri ne ölçüde hayata geçirdiği;
 - (g) Şirketin ihlal nedeniyle elde ettiği mali yararlar veya kaçındığı zararlar;
 - (h) İlgili vakanın gerçekleştiği koşullara uygulanabilir tüm diğer ağırlaştırıcı veya hafifletici faktörler.
3. Üye Devletler tarafından en az aşağıdaki cezalar öngörülür:
- (a) Parasal cezalar;
 - (b) Şirketin para cezası uygulama kararına geçerli süre sınırı içerisinde uymaması halinde, ihlalden sorumlu olan şirketi ve ihlalin niteliğini belirten kamuoyu açıklaması.
4. Parasal cezalar, şirketin dünya çapındaki net cirosuna göre uygulanır. Parasal cezaların en üst sınırı, cezayı uygulama kararının alındığı mali yıldan önceki mali yılda şirketin dünya çapında elde ettiği net cironun %5'inden daha az olamaz.
- Üye Devletler, 2(1) maddesinin (b) bendinde ve 2(2) maddesinin (b) bendinde söz edilen şirketler bakımından, parasal cezaların, nihai ana şirket tarafından bildirilen konsolide ciro dikkate alınarak hesaplanmasını sağlar.
5. Üye Devletler, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin ihlallerine ilişkin cezalar hakkında denetim makamlarınca alınan her türlü kararın yayınlanmasını, en az beş yıl boyunca kamuoyuna açık kalmasını, ve 28. madde kapsamında kurulan Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı'na gönderilmesini sağlar. Yayınlanan kararda (AB) 2016/679 sayılı Tüzük'ün 4(1) maddesi çerçevesinde belirtilen kişisel bilgiler yer alamaz.

Madde 28

Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı

1. Komisyon, denetim makamlarının temsilcilerinden oluşan bir Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı kurar. Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı, denetim makamları arasında iş birliğini; denetim makamlarının düzenleyici, araştırmacı, cezai, ve denetleyici uygulamalarının koordinasyonu ve uyumunu; ve uygun görüldüğü şekilde, aralarındaki bilgi paylaşımını kolaylaştırır.
- Komisyon, bu Direktif'in kapsadığı alanlarda ilgili uzmanlığa sahip Birlik ajanslarını Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı'na katılmaya davet edebilir.
2. Üye Devletler, kendi yetki alanlarında bulunan şirketleri tespit etmek için, özellikle üçüncü ülkedeki bir şirketin 2. maddede belirtilen kriterleri sağlayıp sağlamadığını değerlendirmeye yönelik gereken tüm bilgileri sağlamak gibi yollarla, Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı ile iş birliği yapar. Komisyon, 2(2) maddesinde söz edilen, hiçbir Üye Devlette şubesi bulunmayan veya farklı Üye Devletlerde şubeleri bulunan bir şirket tarafından Birlik'te elde edilen net ciroya ilişkin bilgilerin alışverişine yönelik güvenli bir sistem kurar; Üye Devletler, ilgili şirketler tarafından elde edilen net ciroya ilişkin sahip oldukları bilgileri bu sistem üzerinden düzenli olarak birbirlerine iletir. Komisyon, bu bilgileri makul süre içinde analiz eder ve şirketin son mali yıldan önceki mali yılda Birlik'te en yüksek net cirosunu elde ettiği Üye Devlete, 2(2) maddesinde söz edilen şirketin ve Üye Devletin denetim makamının 24(3) maddesi uyarınca yetkili olduğunu bildirir.
 3. Denetim makamları, görevlerinin ifasında birbirlerine ilgili bilgileri ve karşılıklı yardımları sağlar ve birbirleriyle etkili iş birliği kurmaya yönelik önlemleri uygular. Karşılıklı yardımlar, denetimler ve bilgi taleplerine ilişkin olanlar da dahil olmak üzere, 25. maddede söz edilen yetkilerin kullanılmasına ilişkin iş birliğini içerir.

4. Denetim makamları, yersiz gecikme olmaksızın ve talep alındıktan en geç 1 ay içinde, başka bir denetim makamının yardım talebini yanıtlamak için gereken tüm uygun önlemleri alır. Vakanın gerçekleştiği koşulların gerektirdiği durumlarda, bu süre uygun gerekçelere dayalı olarak en fazla iki aya kadar uzatılabilir. Söz konusu önlemler, özellikle, bir denetimin yürütülmesine ilişkin ilgili bilgilerin iletimini içerebilir.
5. Yardım talepleri, talebin amacı ve gerekçeleri de dahil olmak üzere gereken tüm bilgileri içerir. Denetim makamları, yardım talebi yoluyla alınan bilgileri yalnızca talep edilen nedenler doğrultusunda kullanır.
6. Talepte bulunulan denetim makamı, talepte bulunan denetim makamını, yardım talebinin sonuçları ya da, duruma göre, yardım talebini yanıtlamak için alınacak önlemlere ilişkin kaydedilen ilerleme hakkında bilgilendirir.
7. Denetim makamları, yardım talebi uyarınca yapılan eylemler ve alınan önlemler için birbirlerinden ücret talep edemez.
Bununla birlikte, denetim makamları, istisnai durumlarda yardımın sağlanmasından kaynaklanan spesifik harcamalar için birbirlerini tazmin etmeye yönelik kurallar üzerinde mutabık kalabilir.
8. 24(3) maddesi uyarınca yetkili olan denetim makamı, yetkili olduğunu ve yetkili denetim makamını değiştirmeye yönelik her türlü talebi Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı'na bildirir.
9. Yetki atfına ilişkin kuşku olduğuna, atfın dayandığı bilgiler, Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı'yla paylaşılır; o da bir çözüm bulunmasına yönelik çabaları koordine edebilir.
10. Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı tarafından aşağıdakiler yayınlanır:
 - (a) Denetim makamlarının 27(5) maddesinde söz edilen, cezaları içeren kararları; ve
 - (b) Bu Direktif'e tabi olan üçüncü ülke şirketlerinin kesin olmayan listesi.

Madde 29

Şirketlerin hukuki sorumluluğu ve tam tazmin hakkı

1. Üye Devletler, aşağıdaki koşullarda, bir şirketin gerçek veya tüzel bir kişiye verilen zarardan sorumlu tutulmasını sağlar:
 - (a) Bu Direktif'in Ekinde listelenen hak, yasak veya yükümlülüğün gerçek veya tüzel kişiyi korumayı amaçladığı hallerde, şirketin 10 ve 11. maddelerde belirtilen yükümlülöklere kasıtlı veya ihmalkar şekilde uymaması; ve
 - (b) (a) bendinde söz edilen uygunsuzluk sonucunda, gerçek veya tüzel kişinin ulusal hukuk kapsamında korunan hukuki çıkarlarına zarar gelmesi.

Zarar yalnızca faaliyet zincirinde yer alan bir iş ortağı tarafından verildiği durumlarda şirket sorumlu tutulamaz.

2. Bir şirketin 1. paragraf uyarınca sorumlu tutulduğu durumlarda, gerçek veya tüzel kişiler, ulusal hukuka uygun olarak, uğradıkları zararın tam tazmin edilmesi hakkına sahiptir. Bu Direktif kapsamında tam tazmin ister cezai, ister çoklu isterse de diğer türden tazminat yoluyla aşırı (gereğinden fazla) tazmine yol açamaz.
3. Üye Devletler aşağıdakileri temin eder:
 - (a) Zamanaşımı sürelerinin başlangıcı, süresi, askıya alınması veya kesintiye uğramasına ilişkin ulusal kurallar tazminat davalarının açılmasını haksız yere engelleyemez ve hiçbir durumda, ulusal genel hukuki sorumluluk rejimlerine ilişkin kurallardan daha kısıtlayıcı olamaz;
Bu Direktif kapsamında tazminat davalarının açılmasına yönelik zamanaşımı süresi en az beş yıldır ve hiçbir durumda, ulusal genel hukuki sorumluluk rejimleri kapsamında belirlenen zamanaşımı süresinden daha kısa olamaz;

Zamanaşımı süreleri, ihlal sona ermeden ve davacı aşağıdakilerden haberdar olmadan, veya makul olarak haberdar olması beklenmeden, daha önce işlemeye başlayamaz:

- (i) İlgili davranış ve bu davranışın ihlal teşkil ettiği;
 - (ii) İhlalin kendilerine yönelik zarara yol açtığı; ve
 - (iii) İhlalcinin kimliği;
- (b) Yasal işlemlerin maliyeti, davacıların adalet aramasını engelleyecek kadar maliyetli olamaz;
- (c) Davacılar, yargısız işlem gibi yollar da dahil olmak üzere, ihtiyati tedbirlerin alınmasını talep edebilir; ilgili ihtiyati tedbirler, bir eylemde bulunmak veya bir davranışa son vermek suretiyle, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hukuk hükümlerinin ihlallerine son vermeye yönelik kesin veya geçici tedbirler biçimindedir;
- (d) Ulusal hukuk muhakeme usulü kurallarına hâlel gelmeksizin, zarar gördüğü iddia edilen tarafların, herhangi bir Üye Devlette yerleşik olan bir sendika, insan hakları veya çevre alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütü ve ulusal hukuka uygun olarak, ulusal insan hakları kurumlarını, zarar gördüğü iddia edilen tarafın haklarının uygulanması amacıyla dava açmaya yetkilendirebileceği makul koşullar sağlanır;

Sendikalar veya sivil toplum kuruluşları, ulusal hukukta belirtilen gerekleri sağlamaları halinde bu bendin birinci alt paragrafı kapsamında yetkili olabilir; söz konusu gerekler, varlığını kendi başına kalıcı olarak sürdürme ve, kendi tüzüğüne uygun olarak, bu Direktif kapsamında koruma altına alınan veya ulusal hukukta bunlara tekabül eden hakların gerçekleştirilmesiyle ticari ve yalnızca geçici olarak iştigal etmeme gibi gerekleri içerebilir.

- (e) Bir dava açıldığı ve davacı tarafından, makul olarak mevcut olguları ve tazminat talebinin makullüğünü desteklemeye yetecek kanıtları içeren makul bir gerekçenin sunulduğu ve ilave kanıtların şirketin kontrolünde olduğunun belirtildiği durumlarda, mahkemeler, söz konusu kanıtların ulusal usul hukukuna uygun olarak şirket tarafından ifşa edilmesini emredebilir;

Ulusal mahkemeler, talep edilen kanıtların ifşasını olası bir talebi veya tazminat talebini desteklemek için gerekli ve orantılı olduğu ölçüyle, kanıtların muhafaza edilmesini ise ilgili tazminat talebini desteklemek için gerekli ve orantılı olduğu ölçüyle sınırlandırır; kanıtların ifşası veya muhafaza edilmesi emrinin orantılı olup olmadığına karar verirken, ulusal mahkemeler, talebin veya savunmanın kanıtları ifşa etme talebini haklı kılacak mevcut olgular ve kanıtlar ile ne ölçüde desteklendiğini; ifşanın kapsamı ve maliyetini ve davanın tarafları açısından önemli olması muhtemel olmayan bilgilere yönelik rastgele (hedefsiz) aramaların önlenmesi de dahil olmak üzere, ilgili üçüncü taraflar da dahil olmak üzere tüm tarafların meşru çıkarlarını; ifşası talep edilen kanıtların, özellikle üçüncü taraflara ilişkin gizli bilgileri içerip içermediğini, ve söz konusu gizli bilgilerin korunmasına yönelik hangi düzenlemelerin mevcut olduğunu değerlendirir;

Üye Devletler, ulusal mahkemelerin, tazminat davaları bakımından önemli olduğunu değerlendirdikleri hallerde gizli bilgiler içeren kanıtların ifşasını emretme yetkisine sahip olmalarını sağlar; Üye Devletler, söz konusu bilgilerin ifşa edilmesini emrederken, bu bilgileri korumaya yönelik etkili önlemlerin ulusal mahkemelerin tasarrufunda olmasını sağlar.

4. Durum tespiti yükümlülüklerinin uygulanmasını desteklemek amacıyla sektörel veya çok paydaşlı girişimlere katılan ya da üçüncü taraf doğrulamaları veya sözleşmesel hükümlerinden yararlanan şirketler yine de, bu madde uyarınca sorumlu tutulabilir.
5. Bir şirketin bu hüküm kapsamında doğan zararlara ilişkin hukuki sorumluluğu, bağlı şirketlerinin ya da şirketin faaliyet zincirinde yer alan doğrudan ve dolaylı iş ortaklarının hukuki sorumluluğuna hâlel getirmez.

Zarara şirket ile bağlı şirketi ya da doğrudan veya dolaylı iş ortağı tarafından ortaklaşa yol açıldığı hallerde, müşterek ve müteselsil sorumluluk ve rücu haklarına ilişkin koşullar hakkındaki ulusal hukuk hükümlerine hâlel gelmeksizin, zarara yol açanlar müştereken ve müteselsil olarak sorumlu tutulurlar.

6. Bu Direktif kapsamındaki hukuki sorumluluk kuralları şirketlerin Birlik'e ait veya ulusal hukuk sistemleri kapsamındaki sorumluluğunu sınırlamaz ve bu Direktif'in kapsamadığı veya bu Direktif'ten daha sıkı sorumlulukların öngörüldüğü durumlarda sorumlulukların öngörüldüğü olumsuz insan hakları etkileri veya olumsuz çevresel etkilerle ilgili hukuki sorumluluğa ilişkin Birlik hukuku veya ulusal hukuk kurallarına hâle getirmez.
7. Üye Devletler, bu husustaki talepler için geçerli hukukun bir Üye Devletin ulusal hukuku olmadığı durumlarda, bu maddeyi iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerinin üstün zorunlu uygulama niteliğinde olmasını sağlar.

Madde 30

İhlallerin bildirilmesi ve bildiren kişilerin korunması

Üye Devletler, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerine yönelik ihlallerin raporlanmasında ve ilgili ihlalleri bildiren kişilerin korunmasında (AB) 2019/1937 sayılı Direktif'in uygulanmasını sağlamak için gerekli önlemleri alır.

Madde 31

Kamu desteği, kamu alımları ve kamu imtiyazları

Üye Devletler, bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümlerinden kaynaklanan yükümlülüklerle uymanın ya da bu yükümlülüklerin gönüllü olarak uygulanmasının, sözleşme makamları tarafından, 2014/23/AB, 2014/24/AB ve 2014/25/AB sayılı Direktiflere uygun olarak, kamu veya imtiyaz sözleşmeleri için ihale verme kriterleri kapsamında dikkate alabileceği çevresel veya sosyal bir yön veya unsur olarak ya da aynı Direktiflere uygun olarak, kamu ve imtiyaz sözleşmelerinin ifasına ilişkin olarak belirleyebileceği çevresel veya sosyal bir koşul olarak nitelendirilmesini sağlar.

Madde 32

(AB) 2019/1937 sayılı Direktif'te değişiklik

(AB) 2019/1937 sayılı Direktif'in Ekinde I. Kısımda yer alan E.2 bendine aşağıdaki husus eklenmiştir:

“(vii) (AB) 2019/1937 sayılı Direktif ve (AB) 2023/2859 sayılı Tüzüğü değiştiren kurumsal sürdürülebilirlik durum tespiti hakkında 13 Mayıs 2024 tarihli ve (AB) 2024/1760 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi ([OJ L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj](http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj)).”.

Madde 33

(AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'te değişiklik

(AB) 2023/2859 sayılı Tüzük'ün Ekinde yer alan B kısmına aşağıdaki husus eklenmiştir:

“17. (AB) 2019/1937 sayılı Direktif ve (AB) 2023/2859 sayılı Tüzüğü değiştiren kurumsal sürdürülebilirlik durum tespiti hakkında 13 Mayıs 2024 tarihli ve (AB) 2024/1760 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi ([OJ L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj](http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj)).”.

Madde 34

Yetki devrinin kullanılması

1. Yetki devrine dayanan tasarrufları kabul etme yetkisi bu maddede belirtilen koşullara bağlı olarak Komisyona verilir.

2. 3(2) maddesinde ve 16. maddede söz edilen yetki devrine dayanan tasarrufları kabul etme yetkisi, 25 Temmuz 2024'ten itibaren süresi belirsiz olmak üzere Komisyona verilir.
3. 3(2) maddesi ve 16. maddede söz edilen yetki devri, dilendiği zaman Avrupa Parlamentosu veya Konsey tarafından iptal edilebilir. İptal etme kararı, söz konusu kararda belirtilen yetkinin devrine son verir. Kararın Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayınlandığı günün ertesi günü ya da Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde belirtilen daha ileri bir tarihte yürürlüğe girer. Halihazırda yürürlükte olan yetki devrine dayanan tasarrufların geçerliliğini etkilemez.
4. Komisyon, yetki devrine dayanan bir tasarrufu kabul etmeden önce, her Üye Devlet tarafından, 13 Nisan 2016 tarihli Daha İyi Yasama Hakkında Kurumlar Arası Anlaşma'da belirtilen ilkeler uyarınca görevlendirilen uzmanlara danışır.
5. Komisyon, yetki devrine dayanan bir tasarrufu kabul eder etmez, bunu eş zamanlı olarak Avrupa Parlamentosu ve Konseye bildirir.
6. 3(2) maddesi veya 16. madde uyarınca kabul edilen yetki devrine dayanan bir tasarruf yalnızca, söz konusu tasarrufun Avrupa Parlamentosu veya Konseye bildirilmesinden itibaren iki aylık süre içinde Avrupa Parlamentosu veya Konsey tarafından hiçbir itirazda bulunulmamışsa ya da Avrupa Parlamentosu ve Konsey itiraz etmeyeceklerini bu süre sona ermeden önce Komisyona bildirmişse yürürlüğe girer. İlgili süre Avrupa Parlamentosu veya Konseyin takdirine bağlı olarak iki ay kadar uzatılabilir.

Madde 35

Komite usulü

1. Komisyona bir komite yardımcı olur. Söz konusu komite, (AB) 182/2011 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁴⁸ kapsamı dahilinde bir komitedir.
2. Bu paragrafa atıfta bulunulan durumlarda (AB) 182/2011 sayılı Tüzük'ün 4. maddesi uygulanır.

Madde 36

İnceleme ve raporlama

1. Komisyon, bu Direktif'in hedefleri ile uyumlu olarak, mali hizmetler ve yatırım faaliyetlerinin sağlanmasıyla ilgili olarak düzenlemeye tabi mali işletmelere göre uyarlanmış ilave sürdürülebilirlik durum tespiti gereklerini belirleme zorunluluğu, ve söz konusu durum tespiti gerekleri ile bunların etkilerine ilişkin seçenekler hakkında Avrupa Parlamentosu ve Konseye rapor sunar.

Rapor, Birlik'in düzenlemeye tabi mali işletmelere uygulanan diğer yasama tasarruflarını da dikkate alır. 25 Temmuz 2024'ten sonra mümkün olan en erken fırsatta, ancak en geç 26 Temmuz 2026'da yayınlanır. Uygun olduğu hallerde, rapora bir kanun teklifi eşlik eder.
2. Komisyon, 26 Temmuz 2030'a kadar ve bu tarihten sonra her üç yılda bir, bu Direktif'in uygulanması ve özellikle olumsuz etkilerin ele alınmasına ilişkin hedeflerine ulaşma bakımından etkililiği hakkında Avrupa Parlamentosuna ve Konseye rapor sunar. Uygun olduğu hallerde, rapora bir kanun teklifi eşlik eder. Birinci rapor, diğer şeylerin yanında, aşağıdaki konuları değerlendirir:
 - (a) Komisyon ve Üye Devletler tarafından KOBİ'lere destek amacıyla sağlanan farklı önlem ve araçların etkililiğine ilişkin değerlendirme ile birlikte, Bu Direktif'in KOBİ'ler üzerindeki etkileri;
 - (b) Bu Direktif'in kapsadığı şirketler bakımından kapsamı, ve aşağıdakiler de dahil olmak üzere, hedefleri doğrultusunda Direktif'in etkililiğini, kapsanan kuruluşlar arasında eşit ve adil rekabet zeminini, ve şirketlerin bu Direktif'i uygulamanın etrafından dolaşmamalarını sağlayıp sağlamadığı;

⁴⁸ Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 16 Şubat 2011 tarihli ve (AB) No 182/2011 sayılı, Komisyon'un uygulama yetkilerini kullanmasına Üye Devletler tarafından yapılan kontroller için kurallar ve genel ilkeler belirleyen Tüzüğü (OJ L 55, 28.2.2011, s. 13).

- 3(1) maddesinin (a) bendinin, 2013/34/AB sayılı Direktif'in I. Eki veya II. Ekinde listelenenlerden farklı yasal biçimlerde oluşturulan kuruluşların bu Direktif'in kapsamına gireceği şekilde revize edilmesi gerekip gerekmediği;
 - İş modellerinin veya 2. maddede ele alınanların dışındaki üçüncü taraf şirketler ile yapılacak ekonomik iş birliği biçimlerinin bu Direktif'in kapsamına dahil edilmesi gerekip gerekmediği;
 - Çalışan sayıları ve net cirolara ilişkin olarak 2. maddede belirtilen eşiklerin revize edilmesi gerekip gerekmediği ve yüksek riskli sektörlerle sektöre özgü bir yaklaşım getirilmesi gerekip gerekmediği;
 - 2(2) maddesinde belirtilen, Birlik'te elde edilen net ciro kriterlerinin revize edilmesi gerekip gerekmediği;
- (c) "Faaliyet zinciri" teriminin tanımının revize edilmesi gerekip gerekmediği;
- (d) Bu Direktif'in Ek'inin, uluslararası gelişmeler ve başka şeyler ışığında değiştirilmesi ve kapsamının iyi yönetim üzerindeki olumsuz etkiler başta olmak üzere başka olumsuz etkileri de kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekip gerekmediği;
- (e) Özellikle iklim değişikliğinin azaltılmasına yönelik geçiş planlarının tasarımı, bu planların kabul edilmesi ve şirketler tarafından yürürlüğe alınması bakımından, iklim değişikliğiyle mücadeleyle ilişkin olarak bu Direktif'te öngörülen kuralların ve denetim makamlarının bu kurallara ilişkin yetkilerinin revize edilmesi gerekip gerekmediği;
- (f) Ulusal düzeyde oluşturulan uygulatma mekanizmalarının ve hukuki sorumluluğa ilişkin ceza ve kuralların etkililiği;
- (g) Bu Direktif'i iç hukuka aktaran ulusal hukuk hükümleri arasındaki yakınsama ve ıraksamalar da dahil olmak üzere, uyumlaştırma düzeyine ilişkin olarak bu Direktif'te öngörülen değişikliklerin, iç pazarda yer alan şirketler için eşit ve adil rekabet zemini oluşturması gerekip gerekmediği.

Madde 37

İç hukuka aktarma

1. Üye Devletler, 26 Temmuz 2026'ya kadar, bu Direktif'e uymak için gereken yasalar, yönetmelikler ve idari hükümleri kabul eder ve yayınlar. Söz konusu önlemlere ilişkin metni gecikmeksizin Komisyona iletirler.

Önlemleri aşağıdaki biçimde uygularlar:

- (a) 26 Temmuz 2027 itibarıyla, 2(1) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde söz edilen, Üye Devletin mevzuatına uygun olarak kurulmuş, 26 Temmuz 2027'den önce ortalama 5.000'den fazla çalışana sahip olan ve yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda dünya çapında net cirosu 1.500.000.000 EUR tutarını aşan şirketler; 16. maddeye uymak için gereken önlemler buna istisna teşkil eder ve Üye Devletler tarafından söz konusu şirketlere 1 Ocak 2028'de veya bu tarihten sonra başlayan mali yıllar için uygulanır;
- (b) 26 Temmuz 2028 itibarıyla, 2(1) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde söz edilen, Üye Devletin mevzuatına uygun olarak kurulmuş, 26 Temmuz 2028'den önce ortalama 3.000'den fazla çalışana sahip olan ve yıllık mali tabloların kabul edildiği veya kabul edilmiş olması gereken son mali yılda dünya çapında net cirosu 900.000.000 EUR tutarını aşan şirketler; 16. maddeye uymak için gereken önlemler buna istisna teşkil eder ve Üye Devletler tarafından söz konusu şirketlere 1 Ocak 2029'da veya bu tarihten sonra başlayan mali yıllar için uygulanır;
- (c) 26 Temmuz 2027 itibarıyla, 2(2) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde söz edilen, üçüncü bir ülkenin mevzuatına uygun olarak kurulmuş, 26 Temmuz 2027'den önceki son mali yıldan önceki son mali yılda Birlik'te elde ettiği net cirosu 1.500.000.000 EUR tutarını aşan şirketler; 16. maddeye uymak için gereken önlemler buna istisna teşkil eder ve Üye Devletler tarafından söz konusu şirketlere 1 Ocak 2028'de veya bu tarihten sonra başlayan mali yıllar için uygulanır;

(d) 26 Temmuz 2028 itibarıyla, 2(2) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde söz edilen, üçüncü bir ülkenin mevzuatına uygun olarak kurulmuş, 26 Temmuz 2028'den önceki son mali yıldan önceki mali yılda Birlik'te elde ettiği net cirosu 900.000.000 EUR tutarını aşan şirketler; 16. maddeye uymak için gereken önlemler buna istisna teşkil eder ve Üye Devletler tarafından söz konusu şirketlere 1 Ocak 2029'da veya bu tarihten sonra başlayan mali yıllar için uygulanır;

(e) 26 Temmuz 2029 itibarıyla, 2(1) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde ve 2(2) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde söz edilen diğer tüm şirketler, ve 2(1) maddesinin (c) bendinde ve 2(2) maddesinin (c) bendinde söz edilen şirketler; 16. maddeye uymak için gereken önlemler buna istisna teşkil eder ve Üye Devletler tarafından söz konusu şirketlere 1 Ocak 2029'da veya bu tarihten sonra başlayan mali yıllar için uygulanır.

Söz konusu önlemler, Üye Devletler tarafından kabul edildikleri anda, bu Direktif'e atıfta bulunur ve veya resmi olarak yayınlandıklarında bu tür bir atıf ile birlikte sunulur. Söz konusu atfın nasıl yapılacağını Üye Devletler belirler.

2. Üye Devletler, bu Direktif'in kapsadığı alanda kabul ettikleri ana ulusal hukuk önlemlerini içeren metni Komisyona iletir.

Madde 38

Yürürlüğe giriş

Bu Direktif, Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayınlandığı tarihi izleyen yirminci günde yürürlüğe girer.

Madde 39

Muhataplar

Bu Direktif Üye Devletleri muhatap alır.

Brüksel'de, 13 Haziran 2024 tarihinde düzenlenmiştir.

Avrupa Parlamentosu adına

Başkan

R. METSOLA

Konsey adına

Başkan

M. MICHEL

EK

Kısım I

1. ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI BELGELERİNDE YER ALAN HAK VE YASAKLAR

1. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi doğrultusunda yorumlanan yaşama hakkı. Bu hakkın ihlali, şirketin kaynakları, tesisleri veya personelini koruyan özel veya kamu güvenlik görevlilerinin, şirketin talimat veya kontrol eksikliği nedeniyle bir kişinin ölümüne yol açmasını da kapsar ancak bunlarla sınırlı değildir.
2. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi doğrultusunda yorumlanan işkence ve zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele yasağı. Bu, şirketin kaynakları, tesisleri veya personelini koruyan özel veya kamu güvenlik görevlilerinin, şirketin talimat veya kontrol eksikliği nedeniyle bir

kişiyi işkenceye veya zalimane, gayriinsani veya küçültücü muameleye maruz bırakmasını da kapsar ancak bunlarla sınırlı değildir;

3. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 9(1) maddesi doğrultusunda yorumlanan özgürlük ve güvenlik hakkı;
4. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 17. maddesi doğrultusunda yorumlanan, kişinin özel ve aile yaşamına, konumuna, veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak yapılan müdahalelerin ve kişinin onuru veya itibarına yönelik hukuka aykırı saldırıların yasaklanması;
5. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 18. maddesi doğrultusunda yorumlanan, düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne müdahale etme yasağı;
6. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 7 ve 11. maddeleri doğrultusunda yorumlanan; istihdam edilen işçiler için adil ücretler ve yeterli geçim ücretlerini, serbest çalışanlar ve küçük üreticiler için ise, işleri ve üretimleri karşılığında kazandıkları yeterli geçim gelirini kapsayacak biçimde, insana yakışır yaşama koşullarına, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına ve makul şekilde sınırlandırılmış çalışma saatlerine sahip olma hakkı;
7. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 11. maddesi doğrultusunda yorumlanan; işgücünün şirket tarafından sağlanan konaklama yerlerinde barındığı durumlarda, işçilerin yeterli konut imkanlarına erişimini kısıtlama ve iş yerinde işçilerin yeterli gıda, kıyafet, su ve temizlik imkanlarına erişimini kısıtlama yasağı;
8. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 24. maddesi doğrultusunda yorumlanan, çocuğun olabilecek en iyi sağlık standardına kavuşma hakkı; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 28. maddesi doğrultusunda yorumlanan eğitim hakkı; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 27. maddesi doğrultusunda yorumlanan yeterli yaşam standardına kavuşma hakkı; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 32. maddesi doğrultusunda yorumlanan, çocuğun ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitimine zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişimi için zararlı olabilecek şekilde çalıştırılmasına karşı korunma hakkı; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 34 ve 35. maddeleri doğrultusunda yorumlanan, çocuğun her türlü cinsel sömürü ve cinsel istismara, ve sömürü amaçları doğrultusunda kaçırılma, satılma veya hukuka aykırı biçimde başka yerlere veya ülkelerinin dışına götürülmeye karşı korunma hakkı;
9. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1973 tarihli ve 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi'nin 4 ila 8. maddeleri doğrultusunda yorumlanan; aynı sözleşmenin 2(4) maddesi uyarınca istihdam edilen yerin hukuku tarafından aksi öngörülmedikçe, zorunlu eğitimi tamamlama yaşının altında olan ve hiçbir durumda 15 yaşından küçük olmayan çocukları istihdam etme yasağı;
10. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1999 tarihli ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi'nin 3. maddesi doğrultusunda yorumlanan, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin (18 yaşının altındaki kişiler) yasaklanması. Bu, aşağıdakileri de kapsar:
 - (a) Çocuk satışı ve ticareti, borçlu-köle işçilik ve marabalık ve çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmak üzere zorla veya zorunlu biçimde toplanması da dahil olmak üzere zorla çalıştırma veya zorunlu çalışma gibi, her türlü kölelik ve kölelik benzeri uygulama;
 - (b) Çocukların fuhuş veya pornografik materyal veya performans amacıyla kullanılması, temin edilmesi veya sunulması;
 - (c) Çocukların, uyuşturucu üretimi ve ticareti başta olmak üzere, yasadışı faaliyetler amacıyla kullanılması, temin edilmesi veya sunulması; ve
 - (d) Doğası veya gerçekleştirildiği koşullar itibarıyla çocukların sağlık, güvenlik veya ahlaki gelişimlerine zarar vermesi olası işler;
11. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1930 tarihli ve 29 sayılı Zorla Çalıştırma Sözleşmesi'nin 2(1) maddesi doğrultusunda yorumlanan; kişinin ceza tehdidi altında ve borçlu-köle ilişkisi veya insan ticareti vb. sonucunda, tam isteği olmadan mecbur edildiği tüm iş veya hizmetler anlamına gelen zorla çalıştırma veya zorunlu çalışmanın yasaklanması. Zorla çalıştırma veya zorunlu çalışma,

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1930 tarihli ve 29 sayılı Zorla Çalıştırma Sözleşmesi'nin 2(2) maddesine ya da Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 8(3) maddesinin (b) ve (c) bentlerine uyan iş veya hizmetleri kapsamaz;

12. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 8. maddesi doğrultusunda yorumlanan; iş yeri ortamında, özellikle aşırı ekonomik veya cinsel sömürü ve aşağılamalar gibi, her türlü köleliğin, köle benzeri uygulamaların, marabalığın veya diğer tahakküm veya baskı biçimlerinin yasaklanması;
13. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 21 ve 22. maddeleri, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 8. maddesi, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1948 tarihli ve 87 sayılı Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi, ve 1949 tarihli ve 98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi doğrultusunda yorumlanan, dernek kurma ve toplanma özgürlüğü hakkı, ve örgütlenme ve toplu pazarlık hakları. Söz konusu haklar aşağıdakileri kapsar:
 - (a) İşçilerin sendika kurmakta veya sendikalara katılmakta özgürdür;
 - (b) Sendika kurmak, sendikaya katılmak ve sendika üyeliği, haksız ayrımcılık ve misilleme sebebi olarak kullanılamaz;
 - (c) Sendikalar otoritelerin müdahalesi olmaksızın, kendi anayasaları ve kuralları ile uyumlu olarak faaliyet göstermekte özgürdür; ve
 - (d) Grev hakkı ve toplu pazarlık hakkı;
14. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1951 tarihli ve 100 sayılı Eşit Ücret Sözleşmesi'nin 2 ve 3. maddeleri, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1958 tarihli ve 111 sayılı Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi'nin 1 ve 2. maddeleri, ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 7. maddesi doğrultusunda yorumlanan; istihdamın şartları bakımından gerekçelendirilmediği müddetçe, istihdamda eşitsiz muamelenin yasaklanması. Buna, özellikle aşağıdakiler dahildir:
 - (a) Eşit değerde iş için eşit olmayan ücretler ödenmesi; ve
 - (b) Ulusal ve etnik köken, ırk, ten rengi, cinsiyet, din, siyasi görüş gibi nedenlere dayalı ayrımcılık;
15. Aşağıdakilere neden olacak şekilde zararlı toprak değişimi, su veya hava kirliliği, zararlı emisyonlar, aşırı su tüketimi, arazi bozulması gibi ölçülebilir çevresel bozulmalara, ya da ormansızlaştırma gibi, doğal kaynaklar üzerinde başka etkilere yol açma yasağı:
 - (a) Gıdaların muhafazası ve üretimine yönelik doğal yapıya önemli ölçüde zarar verme;
 - (b) Kişinin güvenli ve temiz içme suyuna erişimini engelleme;
 - (c) Kişinin sıhhi tesislere erişimini zorlaştırma veya sıhhi tesisleri tahrip etme;
 - (d) Kişinin sağlığı, güvenliği, olağan arazi kullanımı veya hukuka uygun biçimde edinilmiş mallarına zarar verme;
 - (e) Ekosistemin doğrudan veya dolaylı olarak insanların refahına katkı sağladığı ekosistem hizmetlerini önemli ölçüde olumsuz etkileme;

Sayılanlar, Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 6(1) maddesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 11 ve 12. maddeleri doğrultusunda yorumlanır;
16. Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 1 ve 27. maddeleri, ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 1, 2 ve 11. maddeleri doğrultusunda yorumlanan; bireylerin, grupların ve toplulukların arazi ve kaynaklara sahip olma hakkı ile geçim kaynaklarından mahrum bırakılmama hakkı; söz konusu hak, kullanımı kişinin geçimini güvence altına alan arazi, orman veya suyun edinilmesi, imara açılması veya diğer kullanımlarında kanunsuz tahliye ve kanunsuz alma yasağını kapsar.

2. İNSAN HAKLARI VE TEMEL ÖZGÜRLÜKLERE İLİŞKİN BELGELER

- Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi;
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme;
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme;
- Temel Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmeleri:
- 1948 tarihli ve 87 sayılı Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi;
- 1949 tarihli ve 98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi;
- 1930 tarihli ve 29 sayılı Zorla Çalıştırma Sözleşmesi ve 2014 tarihli Protokolü;
- 1957 tarihli ve 105 sayılı Zorla Çalıştırmanın Kaldırılması Sözleşmesi;
- 1973 tarihli ve 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi;
- 1999 tarihli ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi;
- 1951 tarihli ve 100 sayılı Eşit Ücret Sözleşmesi;
- 1958 tarihli ve 111 sayılı Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi.

Kısım II

ÇEVREYE İLİŞKİN BELGELERDE YER ALAN YASAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

1. 1992 tarihli Biyolojik Çeşitlik Sözleşmesi'nin 10. maddesinin (b) bendi ve ilgili yargı yetkisi alanında uygulanan hukuk doğrultusunda yorumlanan, biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz etkileri önleme veya en aza indirme yükümlülüğü; buna, genetiği değiştirilmiş organizmaların geliştirilmesi, elleçlenmesi, taşınması, kullanımı, transferi ve serbest bırakılmasına ilişkin Cartagena Protokolü'nün yükümlülükleri ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ne, Genetik Kaynakların ve Bu Kaynakların Kullanılmasından Kaynaklanan Faydaların Adil ve Eşit Paylaşımına ilişkin 12 Ekim 2014 tarihli Nagoya Protokolü'nün yükümlülükleri de dahildir.
2. 3 Mart 1973 tarihli Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme'nin (CITES) III, IV ve V. maddeleri uyarınca yorumlanan; aynı Sözleşme'nin I ve III Eklerinde yer alan bir türe ait örneklerin izin olmaksızın ithalatı, ihracatı, yeniden ihracatı veya denizden girişinin yasaklanması;
3. 10 Ekim 2013 tarihli Cıvaya ilişkin Minamata Sözleşmesi'nin (Minamata Sözleşmesi) 4(1) maddesi doğrultusunda yorumlanan, aynı Sözleşme'nin A Ekinde I. Kısımda listelenen cıva katkılı ürünlerin imalatı, ithalatı ve ihracatının yasaklanması;
4. 10 Ekim 2013 tarihli Cıvaya ilişkin Minamata Sözleşmesi'nin (Minamata Sözleşmesi) 5(2) maddesi doğrultusunda yorumlanan; Minamata Sözleşmesi'nde belirtilen aşamalı sonlandırma tarihinden sonra, aynı Sözleşme'nin B Ekinde I. Kısımda listelenen imalat süreçlerinde cıva veya cıva bileşiklerinin kullanımının yasaklanması;
5. Minamata Sözleşmesi'nin 11(3) maddesi ve (AB) 2017/852 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁴⁹ 13. maddesi doğrultusunda yorumlanan; cıva atıklarının yasadışı biçimde işlenmesinin yasaklanması;
6. (AB) 2019/1021 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün⁵⁰ 3(1) maddesinin (a) bendi ve (i) bendi doğrultusunda yorumlanan; 22 Mayıs 2001 tarihli Kalıcı Organik Kirleticilere ilişkin Stockholm Sözleşmesi'nin (POP Sözleşmesi) A Ekinde listelenen kimyasalların üretimi ve kullanımının yasaklanması;

⁴⁹ (AT) 1102/2008 sayılı Tüzük'ü yürürlükten kaldıran, Cıvaya ilişkin 17 Mayıs 2017 tarihli ve (AB) 2017/852 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü, (OJ L 137, 24.5.2017, p. 1).

⁵⁰ Kalıcı organik kirleticiler hakkında 20 Haziran 2019 tarihli ve (AB) 2019/1021 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (OJ L 169, 25.6.2019, p. 45).

7. POP Sözleşmesi'nin 6(1) maddesinin (d) bendi ile (i) ve (ii) bentleri ve (AB) 2019/1021 sayılı Tüzük'ün 7. maddesi doğrultusunda yorumlanan; atıkların yasadışı biçimde elleçlenmesi, toplanması, depolanması ve bertaraf edilmesinin yasaklanması;
8. 10 Eylül 1998 tarihli Bazı Tehlikeli Kimyasalların ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Uygulanacak Ön Bildirimli Kabul Usulüne Dair Rotterdam Sözleşmesi'nin (UNEP/FAO) 10(1) maddesi, 11(1) maddesinin (b) bendi ve 11(2) maddesi ile Sözleşme'ye Taraf olan ithalatçı veya ihracatçının Ön Bildirimli Kabul (ÖBK) Usulüne uygun olarak gösterdiği bildirim doğrultusunda yorumlanan; Rotterdam Sözleşmesi'nin III. Ekinde listelenen kimyasalların ithalatı veya ihracatının yasaklanması;
9. Montreal Protokolü'nün 4B maddesi ile ilgili yargı yetki alanında uygulanan hukuk kapsamında ruhsatlandırma hükümleri doğrultusunda yorumlanan; Viyana Sözleşmesi'ne Ek Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü'nün A, B ve C Eklerinde yer alan kontrollü maddelerin yasadışı biçimde üretimi, tüketimi, ithalatı ve ihracatının yasaklanması;
10. 22 Mart 1989 tarihli Tehlikeli Atıkların Sınırlar Ötesi Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi'nin 1(1) ve (2) maddeleri ile (AT) 1013/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁵¹ doğrultusunda yorumlanan; tehlikeli atıklar veya diğer atıkların aşağıdakilere ihracatının yasaklanması;
 - (a) Basel Sözleşmesi'nin 4(1) maddesinin (b) bendi doğrultusunda yorumlanan; söz konusu tehlikeli atıkların veya diğer atıkların ithalatını yasaklamış olan, Sözleşme'ye taraf bir devlete;
 - (b) Basel Sözleşmesi'nin 4(1) maddesinin (c) bendi doğrultusunda yorumlanan; ithalatın yapıldığı devletin ilgili tehlikeli atıkların ithalatını yasaklamadığı durumlarda, söz konusu ithalata yazılı onay vermeyen bir devlete;
 - (c) Basel Sözleşmesi'nin 4(5) maddesi doğrultusunda yorumlanan; Basel Sözleşmesi'ne taraf olmayan devletlere;
 - (d) Basel Sözleşmesi'nin 4(8) maddesinin birinci cümlesi doğrultusunda yorumlanan; ilgili tehlikeli atıkların veya diğer atıkların söz konusu devlette veya başka yerlerde çevre dostu şekilde yönetilmediği, ithalatın yapıldığı bir devlete;
11. Basel Sözleşmesi'nin 4A maddesi ve (AT) 2013/2006 sayılı Tüzük'ün 34 ve 36. maddeleri doğrultusunda yorumlanan; Basel Sözleşmesi'nin IV. Ekinde listelenen operasyonlar için, VII. Ekinde listelenen ülkelerden, VII. Ekinde listelenmeyen ülkelere tehlikeli atıkların ihracatının yasaklanması;
12. Basel Sözleşmesi'nin 4(5) maddesi doğrultusunda yorumlanan; Basel Sözleşmesi'ni onaylamayan tarafsız bir devletten tehlikeli ve diğer atıkların ithalatının yasaklanması;
13. 16 Kasım 1972 tarihli Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması Sözleşmesi'nin (Dünya Mirası Sözleşmesi) 5. maddesinin (d) bendi ile ilgili yargı yetkisi alanında uygulanan hukuk doğrultusunda yorumlanan; Dünya Mirası Sözleşmesi'nin 2. maddesinde tanımlandığı şekilde, doğal miras olarak belirlenen mülklere yönelik olumsuz etkileri önleme veya en aza indirme yükümlülüğü;
14. 2 Şubat 1971 tarihli Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Sözleşmesi'nin (Ramsar Sözleşmesi) 4(1) maddesi ile ilgili yargı yetkisi alanında uygulanan hukuk doğrultusunda yorumlanan; Ramsar Sözleşmesi'nin 1. maddesinde tanımlanan sulak alanlara yönelik olumsuz etkileri önleme veya en aza indirme yükümlülüğü;
15. 1978 tarihli Protokol (MARPOL 73/78) ile değişik 2 Kasım 1973 tarihli Denizlerin Gemiler Tarafından Kirletilmesinin Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi doğrultusunda yorumlanan; gemiler tarafından kaynaklanan kirliliği önleme yükümlülüğü. Buna aşağıdakiler de dahildir;
 - (a) Aşağıdakilerin denize boşaltımının yasaklanması:
 - (i) MARPOL 73/78'in I. Ekinde yer alan 9 ila 11. maddeler doğrultusunda yorumlanan; MARPOL 73/78'in I. Ekinde yer alan 1. maddede tanımlanan petrol veya petrol karışımları;

⁵¹ Atıkların sevkiyatı hakkında 14 Haziran 2006 tarihli ve (AT) No 1013/2006 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (OJ L 190, 12.7.2006, p. 1).

- (ii) MARPOL 73/78'in IV. Ekinde yer alan 8 ve 9. maddeler doğrultusunda yorumlanan; MARPOL 73/78'in II. Ekinin 1(6) maddesinde tanımlanan zararlı sıvı maddeler; ve
 - (iii) MARPOL 73/78'in IV. Ekinde yer alan 8 ve 9. maddeler doğrultusunda yorumlanan; MARPOL 73/78'in IV. Ekinin 1(3) maddesinde tanımlanan lağım suları;
 - (b) MARPOL 73/78'in III. Ekinde yer alan 1 ila 7. maddeler doğrultusunda yorumlanan; MARPOL 73/78'in III. Ekinin 1. maddesinde tanımlandığı şekilde, deniz yoluyla paketli halde taşınan zararlı maddelerden kaynaklanan yasadışı kirliliğin yasaklanması; ve
 - (c) MARPOL 73/78'in V. Ekinde yer alan 3 ila 6. maddeler doğrultusunda yorumlanan; MARPOL 73/78'in V. Ekinin 1. maddesinde tanımlandığı şekilde, gemilerden kaynaklanan çöplerin yol açtığı yasadışı kirliliğin yasaklanması;
16. 10 Aralık 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin (UNCLOS) 210. maddesi ile ilgili yargı yetkisi alanında uygulanan hukuk doğrultusunda yorumlanan; atık dökme yoluyla deniz çevresinin kirlenmesini önleme, azaltma ve kontrol altına alma yükümlülüğü.
-

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>

ISSN 1977-0677 (elektronik baskı)
